יודען, געדענקט, אַז דער קאַמף געגען די רדיפות אויף יודען אין דייטשלאַנד דויערט!

Opłata pocztowa uiszczona ryczałtem
NAJER FOLKSBLAT

הײַנט 10 זײַטען

פרייז 15 גראָשען

נײַער פאָלקסבלאַט

№ 304 | Łódź, Wtorek, 31 grudnia 1935 | דרײַצעהנטער יאָהרגאַנג | לאָדז, דינסטאָג ה׳ טבת תרצ״ו | № 304

Adres Redakcji i Administracji: Łódź, Piotrkowska 21, tel. 224-71.

אדרעס פון רעדאַקציע און אדמיניסטראַציע: לאָדז, פעטריקאָווער 21, טעל. 224-71.

געשטאָרבען דער לאָרד רידינג

איינער פון די גרעסטע מלוכה-מענער פונ׳ם 20-טען יאָהרהונדערט

לאָנדאָן, 30 (ספ. טעל.)

הײַנט איז דאָ געשטאָרבען איינער פון די בעריהמטעסטע מלוכה-מענער פונ׳ם 20-טען יאָהרהונדערט, דער לאָרד רידינג (רופוס אייזיקס — אַ יוד).

מיט 3 חדשים צוריק איז דער 75-יאָהריגער לאָרד רידינג קראַנק געוואָרען אויף אַ שווערער אַסטמע. מיט אַ צוויי וואָכען צוריק האָט ער זיך שטאַרק צוגעקיהלט, און פון דעם האָט זיך בײַ איהם ענטוויקעלט אַ לונג-ענטצינדונג, פון וועלכער ער איז געשטאָרבען.

דער לאָרד רידינג — רופוס אייזיקס — איז געווען אַ זוהן פון אַן אָרימען יודישען סוחר אויף דעם לאָנדאָנער סיטי, מיט׳ן נאָמען יוסף אייזיקס. זיעבענדיג אַלט 15 יאָהר, איז רופוס ענטלאָפען פון זײַנע עלטערען און געאַרבייט אַלס יונגעל אויף ענגלישע שיפען. אויפ׳ן ים, אָפּרייסענדיג זיך פון דער טאָג-טעגליכער אַרבייט, פון וואַשען און שייערען די דעק, האָט ער זיך אַ סך געלערענט, און ספּעציעל אָפּגעבענדיג זיך מיט עקאָנאָמיע און געשיכטע. נאָך 3 יאָהר איז רופוס צוריקגעקומען קיין לאָנדאָן און אָנגעהויבען צו אַרבייטען אויף דער לאָנדאָנער בערזע בײַ איינעם פון די מעקלערס. גלײַכצײַטיג האָט ער בעזוכט די צוגאָב-בילדונגס-קורסען אינ׳ם לאָנדאָנער אוניווערסיטעט. שפּעטער האָט ער זיך אײַנגעאַנצען געווידמעט דעם יוריספּרודענץ, און אין יאָהר 1884 האָט ער אָנגעהויבען זײַן קאַריערע אַלס אַדוואָקאַט, ווערענדיג שנעל בעריהמט אַלס איינער פון די גרעסטע ענגלישע יוריסטען.

אין אַסקוויט׳ס קאַבינעט איז ער בערופען געוואָרען אַלס גענעראַל-פּראָקוראָר. אין 1913 איז ער געוואָרען דער העכסטער ריכטער פון ענגלאַנד, בעקומען דעם טיטעל באַראָן, און אָנגענומען דעם נאָמען רידינג.

שפּעטער ווערט רידינג איינער פון די בעריהמטעסטע מלוכה-מענער אין ענגלאַנד, פאַרבלײַבענדיג לאָרד-העכסטער ריכטער ביז׳ן יאָהר 1921 און אַדורכפיהרענדיג דערבײַ אַ רייהע אויסערגעוועהנליך-וויכטיגע דיפּלאָמאַטישע מיסיעס, אַלס פאָרזיצער פון דער ענגליש-פראַנצויזישער הלואה-מיסיע, אַלס ספּעציעלער געזאַנדטער אין אַמעריקאַ, אַלס אויסערגעוועהנליכער אַמבאַסאַדאָר און הויכער בריטישער קאָמיסאַר אין וואַשינגטאָן.

אין י. 1921 איז דער לאָרד רידינג נאָמינירט געוואָרען, אַלס וויצע-קעניג פון אינדיען, וואָס ער איז געווען ביז׳ן י. 1926.

שפּעטער האָט ער זיך צוריקגעצויגען פונ׳ם אַקטיווען פּאָליטישען לעבען, נעהמענדיג נאָר פון צײַט צו צײַט אַ וואָרט אינ׳ם לאָרדען-הויז, און ערטיילענדיג עצות פילע פינאַנץ-אינסטיטוציעס.

לאָרד רידינג איז געווען פּרעזעס פון ראַט פון דער אַנגלאָ-פּאַלעסטינישער באַנק און פּרעזעס פון ראַט פון דעם גרעסטען אין דער וועלט כעמישען טרעסט, וואָס איז געגרינדעט געוואָרען דורכ׳ן לאָרד מעלטשעט.

אין יאָהר 1931 האָט זיך די נאַציאָנאַלע רעגירונג געווענדעט צום לאָרד רידינג מיט דער בקשה, ער זאָל ווערען אויסערן-מיניסטער. טראָץ זײַן טיפען עלטער, האָט ער אויף דער בקשה מסכים געווען, און ער איז אויף דעם דאָזיגען הויכען אַמט געווען בלויז עטליכע חדשים. די סיבה איז געווען די, וואָס די ליבעראַלע אונטערן פאַרזיץ פון הערבערט סעמיועל האָבען צוליב דער צאָל-פּאָליטיק אָפּגעטראָטען פון דער נאַציאָנאַלער רעגירונג, און הגם, ער, דער לאָרד רידינג, איז נישט געווען פאַר דעם דאָזיגען שריט, האָט ער זיך נישט געוואָלט שטעלען נישט אויפ׳ן צד פון די ליבעראַלען, וואָס זענען בראש מיט סײַמאָנ׳ען פאַרבליבען אין דער רעגירונג, און נישט אויפ׳ן צד פון די, וואָס זענען אַוועק אין דער אָפּאָזיציע, און ער האָט, רעזיגנירענדיג פון זײַן אַמט — אינגאַנצען רעזיגנירט פונ׳ם פּאָליטישען לעבען.

בײַ דער זײַט פון לאָיד דזשאָרדזש׳ן, איז דער לאָרד רידינג, בלי שום ספק געווען דער גרעסטער פּאָליטיקער פונ׳ם ליבעראַלען לאַגער אינ׳ם ערשטען פערטעל פון צוואַנציגסטען יאָהרהונדערט.

ערד-ציטערניש אין דייטשלאַנד

די בעפעלקערונג ענטלויפט אין פּאַניק

בערלין, 30 (ספּ. טעל.)

אין דער פאַריגער נאַכט איז אין דער רהיין-געגענד פאָרגעקומען אַן ערד-ציטערניש, וואָס האָט אַרומגענומען די שטעט: קאַרלסרוהע, באַדען-באַדען און פּרימאַסענס.

אַרום 60 טויזענט קוואַדראַט-קילאָמעטער האָט די ערד-ציטערניש אויפגעטרייסעלט, אַרויסרופענדיג אַ געוואַלדיגע מהומה צווישען דער בעפעלקערונג פון די אויסגערעכנעטע שטעט.

די בעפעלקערונג האָט אין פּאַניק-שטימונג פאַרלאָזט די וואוינונגען און געלאָפען אין גאַס, און איבער פּלעצער.

די ערד-ציטערניש האָט אָנגעמאַכט גרויסע חורבנות. אויך פון דער שווייץ קומען אָן ידיעות, אַז מען האָט דאָרט געפיהלט אייניגע מאָל ערד-אויפטרייסלונגען.

מילהויזען, 30 (ספּ. טעל.)

הײַנט אינדערפריה זענען דאָ פאָרגעקומען 2 שטאַרקע ערד-אויפטרייסלונגען. קיין היזקות זענען נישט געווען.

בערלין, 30 (ספּ. טעל.)

די ערד-ציטערניש האָט זיך געלאָזט שטאַרק פיהלען אין די שטעט: קאַרלסרוהע, באַדען-באַדען, ראַשטאַט, אכערן, פפאָרצהיים, היידעלבערג, שטוטגאַרט, ווי אויך אין די פּראָווינץ-שטעט היילבראָן, מערגענטהיים, רויטלינגען, ראָטענבורג, האָרב א״ו.

אויך אין עלזאַס האָט מען געפיהלט די ערד-ציטערניש.

פונ׳ם פּראָצעס איבער די בעשולדיגטע אינ׳ם פּיעראַצקי-מאָרד

וואַרשאַ, 30 (טעלעפאָניש)

הײַנט האָט אויפ׳ן פּראָצעס גערעדט דער פּראָקוראָר זשעלענסקי, וועלכער האָט ערקלערט, אַז ער וועט נישט בעריהרען קיין פּאָליטישע טעמאַטען און מאָטיווען, הגם, מען קען נישט נעגירען דעם פאַקט, אַז דער מאָרד איז אַדורכגעפיהרט געוואָרען צוליב פּאָליטישע טעמים.

דער פּראָקוראָר זשעלענסקי האָט זיך אין זײַן בעשולדיגונגס-רעדע אויך ספּעציעל אָפּגעשטעלט אויף דער כונה פון די בעשולדיגטע אײַנצואָרדנען אויפ׳ן פּראָצעס פּאָליטישע דעמאָנסטראַציעס.

דימיסיע פון אַרגענטינער קאַבינעט

לאָנדאָן, 30 (ספּ. טעל.)

פון בוענאָס-איירעס מעלדעט מען: מחמת דער דימיסיע פונ׳ם פינאַנץ-מיניסטער פּינעדאַ און דעם האַנדעלס-מיניסטער דוהאַרטאַ, האָט זיך דער גאַנצער קאַבינעט אָנגעגעבען אין דימיסיע.

דער פּרעזידענט יאוסטאַ האָט אָנגעהויבען בעראַטונגען וועגען בילדען אַ נײַעם קאַבינעט.

Z powodu zgonu **MATKI** naszych P. Szefów
B. P.

Chany Cynamonowej

wyrażamy wyrazy współczucia

PRACOWNICY
F-my RADZIEJEWSKI
ROZIN i S-ka.

טאָג-טעגליך

„דער ענגליש-איטאַליענישער קריג“

אַזאַ קריג איז דערוויל נישט דערקלעהרט געוואָרען. די העכסטע אינסטאַנץ פאַר לפנים׳דיגען קריג און פרידען — די פעלקער-ליגע ווייסט אויך נישט דערפון, אָבער די גוט-אינפאָרמירטע „ניו-יאָרק-אַמעריקען“ ווייסט צו דערציילען:

„ס׳איז לייכט זיך צו אָריענטירען, אַז די פאָרטשריט פון דער איטאַליענישער אָפענזיווע אויפ׳ן צפון פראָנט האָט זיך פאַקטיש אָפּגעשטעלט, און דער מאַרשאַל באַדאָליאָ איז געווען געצוואונגען אין דעם לעצטען מאָמענט ממש ענדערען דעם ביז-איצטיגען סטראַטעגיע-פּלאַן פון זײַן אַרמעי, מחמת זײַן מיליטער קעמפט אין דער ווירקליכקייט נישט אַזוי מיט די קריגער פון היילע סעלאַסיע, ווי מיט זײַנע פאַקטישע פאַרבינדעטע, ענגלאַנד און פראַנקרייך... בײַ די דאָזיגע בעדינגונגען איז אַבסאָלוט קלאָהר, אַז איטאַליען געפינט זיך איצט אין אַ קריגס-צושטאַנד — אָהן דערקלעהרונג קריג — מיט ענגלאַנד און קאָן עס בקרוב אויך ווערען מיט פראַנקרייך.

די איטאַליענער האָבען זיך לעצטענס דערוואוסט, אַז אַביסיניען האָט קאָנצענטרירט גרויסע מיליטער-מחנות אין דער נאָהענט פון בריטיש-סאָמאַלי, פון וואַנען זי בעקומט גרויסע אונטערשטיצונגען אין געוועהר און אַמוניציע. די דאָזיגע זאַכלאַגע האָט, זעלבסטפערשטענדליך, בטל געמאַכט דעם עיקר-פּלאַן פון די איטאַליענער — אײַנצונעמען אַביסיניען, מחמת די ענגליש-אַביסינישע מיליטערישע „צוזאַמענאַרבייט“ האָט געשעדיגט די כוונה פון בילדען אַ געמיינזאַמען פראָנט פון צפון, מערב און דרום, און געגעבען די איטאַליענער צו פאַרשטיין, אַז נישט אין זשענעווע, און נישט אויף דעם מיטעללענדישען ים ליגט די גרעניץ פאַר זייערע קאָלאָניאַלע אַמביציעס, נאָר טאַקי — פון דער זייט.

פון דאַנען נעהמט זיך עס טאַקי, וואָס די איטאַליענער האָבען אָפּגעשטעלט זייער טריומפאַלען מאַרש אויף אַדיס-אַבעבאַ, און האָבען זייער אויפמערקזאַמקייט קאָנצענטרירט אויפ׳ן דרום - פראָנט מצד איטאַליעניש-סאָמאַלי.

עס איז אַ פאַקט, אַז די ענגלישע דיוויזיע מצד׳ן בריטישען סאָמאַלי האָט פאַקטיש געצוואונגען די איטאַליענער אויפצוהאַלטען זייער קאַמפּאַניע און — מוסאָליני׳ן צו ענדערען זײַנע פּלענער פון דער גאַנצער קאַמפּאַניע אין אַפריקאַ“.

הכלל, פאַר׳ן נײַעם יאָהר ווערט אויפגעקלעהרט אַז אויב דער איצטיגער קריג איז נישט קיין קריג מיט גזנז-מאַסקען, מאַכען מיר אָבער דורך אַ „פאַרמאַסקירטען“ קריג צווישען ענגלאַנד און איטאַליען, וואָס די פעלקער - ליגע האָט אויף איהם נישט קיין שליטה —

כשר למהדרין מן המהדרין!

מ.

אונזער וואָרט

קאָנסטרוקטיווע הילף

דער פאַרבאַנד פון די פּוילישע יודען אין אויסלאַנד מיט זײַנע בײדע צענטראַלעס אין ניו-יאָרק און לאָנדאָן, האָט, כידוע, בעשלאָסען צו פּראַקלאַמירען אַ זאַמעל-קאַמפּײן פון 2 מיליאָן אויף קאָנסטרוקטיווע הילף פאַר יודען אין פּוילען.

צו דער לאַנגער שורה פון זאַמעל-אַקציעס פאַר דעם פּראָגרעסירענדען חורבן פון דעם פּוילישען יודענטום, קומט איצט צו נאָך, איינע, אַ נײַע —

און נאָך אַ טראָפּען הילף וועט אַרײַנגעגאָסען ווערען אין דעם צעשטורעמטען ים פון יודישע צרות.

עס בעדאַרף צו זײַן, ווי די פריהערדיגע זאַמלונגס-אַקציעס אַ דירעקטע הילף פאַר די מיליאָנען פאַרצווייפעלטע מיטברידער, וועלכע פאַרלירען יואָס-אַ-טאָג אַלץ מעהר דעם באָדען אונטער די פיס, בײַ וועלכע עס ווערען מיט אַ מעטאָדישער אויסגערעכנטקייט אָפּגענומען אַלע עקזיסטענץ-מעגליכקייטען און אַפילו חלומות אויף אַ בעסערער צוקונפט.

דערויף פּאַסט דאָך אויך מיט אַ בעזונדערער אויפמערקזאַמקייט דער „ברוינער שכן“ אונזערער, וואָס אין דער קרעפטיגונג פון דעם אַלוועלטליכען באַרבאַריזם ליגט דער סוד פון זײַן אייגענעם כוח און זײַנע אייגענע אויסקום-מעגליכקייטען...

די דעסטרוקטיווע אַרבייט פון דער ברוינער צרעה גייט אָן אומעטום מיט אַנ׳אומצוימבאַרען אימפּעט, און די שנאה-עפּידעמיע שיט פונאַנדער, ווי די קאָרטען - שטיבלעך אַלע בעמיהונגען און אָנשטרענגונגען אונזערע צו דערהאַלטען זיך אויף אַ געוויסער מענשליכער מדרגה.

די באָדענלאָזיגקייט ווערט אַלץ טיפער און געפעהרליכער —

זי ווערט פאַרוואַנדעלט אין אַ תהום, בײַ וועלכען מיר שטייען פאַרצווייפעלט אין די לאַנגע, שווערע יאָהרען פון נאָכ׳ן וועלט-קריג, און ווען עס קומען אָן שמיעות וועגען קאָנסטרוקטיווער הילף פאַר אונז קלינגען זיי אָפּט אויסטערליש, פּאַראַדאָקסאַל:

אַ שווערע פאַרמעסטונג איז עס צו פיהרען קאָנסטרוקטיווע אַרבייט דאָרט, וואו אַלע שטרעמונגען און טענדענצען פון מאַסגעבענדע פאַקטאָרען זענען אויסגערעכענט אויף אַרויסצורייסען די עקזיסטענץ-ברעטלעך פון אונזערע פיס, און פון אַוועקנעהמען דאָס שטרויעלע, אין וועלכען מ׳קאָן זיך נאָך אָנכאַפּען.

עס בעלאַנגען אוודאי צו אונזער טראַדיציאָנעלען בטחון און אײַנגעגלויבטקייט אין נסים מן השמים — אָטאָ די אַלע קאָנסטרוקטיווע פאַרמעסטונגען געגען די צעשטורעמטע דעסטרוקטיווע כּוחות, וואָס צילען נישט-נאָר אין דער יודישער געגענוואַרט, נאָר אויך, און אפשר טאַקי דער-עיקר, אין איהר צוקונפט.

עס איז דער בטחון, וואָס איז אין זײַן מהות קאָנסטרוקטיוו, און וואָס איז בײַם איצטיגען מאָמענט אונזער איינציגער לעבעדיגער כּוח.

זאָל ער אונז מיט יעדען הילפס-אויסדרוק געשטאַרקט ווערען!

ב.

וואוקאפ קאנפערירט

מיט ענגלישע מיליטער-לייט איז עגיפטן וועגן לעג. ראט

קאַאירא, 30 (יט"א טעלעגראַפיש)

דער הויך־קאָמיסאַר וואוקאָפּ, וועלכער ווײלט איצט אין אַקאַבאַ, האָט אָפּגעהאַלטען קאָנפערענצען מיט די אָרטיגע ענגלישע מיליטער־לייט. ס'איז אויך בעהאַנדעלט געוואָרען די פֿראַגע וועגען דער פּראָקלאַמירונג פון לעגיסלאַטיווען ראַט.

די אַראַבישע פּאָליטיקער זענען פאַר דער פּראָקלאַמירונג פון לעגיסלאַטיווען ראַט.

ירושלים, 30 (יט"א טעלעגראַפיש)

דער אָרגאַן פון נאַשישיבי פערפעֿנטליכט אַני־אַרטיקעל אין וועלכען ס'ווערט אַקצעפּטירט דער פאָרשלאַג פון דער רעגירונג וועגען לעגיסלאַטיווען ראַט. די צייטונג שרייבט אויך, אַז די אַראַבישע פּאָליטיקער זענען פאַר דער פּראָקלאַמירונג פון לעגיסלאַטיווען ראַט.

ווער וועט געניסען פון לעגיסלאַטיווען-ראַט?

ירושלים, 30 (יט"א טעלעגראַפיש)

דער „דבר" האָט פערעפֿענטליכט אַ אַרטיקעל לעגען דער פּראָקלאַמירונג פון לעגיסלאַטיווען ראַט. אין דעם אַרטיקעל ווערט אונטערגעשטראָכען, אַז דער לעגיסלאַטיווער ראַט וועט נישט פערבעסערען די בעציהונגען צווישען די יודען מיט די אַראַבער. אַ געניס וועלען נאָר האָבען די עלעמענטען וואָס ווירקען געגען אויפבוי און אנטוויקלונג פון ארץ־ישראל.

וואַרשאַ, 30 (יט"א טעלעפאָניש)

די קאָנפערענץ פון די מיטגלידער פון אַקציאָנס קאָמיטעט האָט אַרויסגעגעבען אַן אויפרוף געגען דער פּראָקלאַמירונג פון לעגיסלאַטיווען ראַט. גלייכצייטיג אַן אויפרוף צו קלויבען געלד פאַר די קרנות.

רעפּרעסיעס און רדיפות געגען די יודען אין'ם סאַאַר-געביט

מעמאַריאַל צום פעלקער-בונד

פאַריז, 30. (יט"א טעלעגראַפיש)

דער קאָמיטעט פון די יודישע דעלעגאַציעס, האָט איבערגעשיקט צום פעלקער-בונד אַ מעמאַריאַל אַז דייטשלאַנד האָט שוין דעם ערשטען יאָהר נישט אויסגעפיהרט אין סאַאַר-געביט די התחייבות'ן פאַר אַלע בירגער אויף אַ גלייכען אופן. געגען דער יודישער בעפעלקערונג זענען אַנגעווענדעט געוואָרען סאַנקציעס, רעפּרעסיעס און רדיפות.

ענגלישע עפענטליכקייט פאָדערט

אַז די פעלקער-ליגע זאָל אויסלייזען די אומגליקליכע דייטשע יודען

לאָנדאָן, 30 (ספּ. טעל.)

די ענגלישע פּרעסע שרייבט זעהר פיל וועגען דער רעזיגנאַציע פון הויכען קאָמיסאַר ביי דער פעלקער־ליגע פאַר די פּליטים פון דייטשלאַנד, דעם אַמעריקאַנער דזשיימס מאַקדאָנאַלד.

אַלע צייטונגען דרוקען וועגען דעם לייט־אַרטיקלען, אַטאַקירענדיג שטאַרק די נאַציאָנאַל־סאָציאַליסטישע אָרדנונג צוליב די רדיפות אויף יודען, און אויפפאָדערענדיג די פעלקער־ליגע אַרויסצופיהרען די יודען, וואָס זענען נאָך איבערגעבליבען אין דייטשלאַנד.

דער קריג אין אפריקא

לאָנדאָן, 30 (ספּ. טעל.)

פון אדיס־אבעבא מעלדעט מען:

די קלאַנגען, אַז מאַקאַלע איז אַרומגערינגעלט געוואָרען פון אַלע זייטען דורכ'ן אַביסיניש מיליטער, ווערען דאָ נאָך אַלץ פערשפּרייט.

אין די רעגירונגס־קרייזען בעשטעטיגט מען זיי נישט, אָבער מען לייקענט אויך נישט אין זיי.

אין די מאַסגעבענדע ספערען בעטאָנט מען בלויז, אַז דער ראַס סעיום האָט אויף אַן אָנפאַל געענט־פערט, אַז ער בעזיצט גענוג געווער און אַמוניציע און אַז ער וועט נאָך מעהר האָבען, דורכ'ן אָפּנעהמען די אַמוניציע ביי די איטאַליענער...

די שטימונג צווישען די אַביסינישע זעלנער איז אַן אויסגעצייכנעטע.

אדיס־אבעבא, 30 (ספּ. טעל.)

4 איטאַליענישע אַעראָפּלאַנען האָבען היינט באָמבאַרדירט דאַגאַבור. די רעזולטאַטען זענען דערווייל נישט בעקאַנט.

לעצטע דעפּעשען

וואַרשאַ, 30 (טעלעפאָניש) לויט אַ פֿעראָרדנונג פון פינאַנץ־מיניסטעריום, איז זאַלץ ביליגער געוואָרען מיט 4 גראָשען אויפ'ן קילאָ. אַנשטאַט 36 גר. וועט מען פון איצט אָן צאָהלען נאָר 32 גראָשען פאַר אַ קילאָ.

בערלין, 30. (יט"א טעלעגראַפיש)

אין שטוטגאַרט איז אַרעסטירט געוואָרען דער בעוואוסטער יודישער באַנקיר קאַרל ווייל. שעף פון דעם ויטענבערגער באַנק־קאָנצערן, אַלע פיליאַלען דער באַנק זענען געשלאָסען געוואָרען.

תל אביב, 30. (יט"א טעלעגראַפיש)

דער דירעקטאָר פון דער ענגליש־פּאַלעסטינער באַנק הוסיפי, האָט נעכטען אין בנין פון דער פּאַלעסטינער האַנדעלס־קאַמער געהאַלטען אַ רעפעראַט וועגען דער ווירטשאַפטליכער לאַגע אין ארץ־ישראל. רעדענדיג וועגען דער בוי בעוועגונג, האָט ער ערקלעהרט, אַז הגם די בוי־אַרבייט געהט אין אַ זעהר שווערען טעמפּאָ גלויבט ער דאָך, אַז ארץ־ישראל וועט פון דער לאַגע אַרויס אהן שאָדען.

חיפה, 30 (יט"א טעלעגראַפיש)

דער טעאַטער, וואָס איז אויפגעבויט געוואָרען פון די יודישע אַרבייטער, איז דער שענסטער אין ארץ־ישראל. דער בנין האָט געקאָסט 30 טויזענד פונט.

א פרעהליך שטעטעל סילוועסטער „אוזדראָוויסקאַ"

RENDEZ-VOUS פון עלעגאַנטען לאדז לטובת

אין פילהאַרמאָניע — היינט, דעם 31. דעצעמבער. אָנהייב 11 אַ זייגער אָוונט. אַ ים אַטראַקציעס! — גליקס־ראַד!

...ערשטקלאַסיגע אָרקעסטערס. ביליגער בופעט. הנחה־בילעטען צו 3 זל. צו בעקומען אין די גאַלאַנטעריי־געשעפט „PLUTOS", פּיעטריקאַווער 17, 55 און 105.

...אַל פילהאַרמאָניע נאַרוטאָוויטשאַ 20, טעל. 213·84

פרייטאָג־צו־נאַכטס ד. 3 יאַנואַר 4 30 אַוו. צומאָרגענס שבת פ' ויגש, ד. 4 יאַנואַר 9 פרי ריעט דער וועלט־בערימטער אָבערקאַנטאָר פון וואַרשעווער סינאַגאָגע

משה קוסעוויצקי

דאַווענען קבלת שבת, שחרית און מוסף

אויך דאַסמאָל וועט אָנטיילנעמען אַן אויסגעצייכנעטער כאָר אונטער דער לייטונג פון בעוו. דיריגענט און קאָמפּאָז. פּראָפ. י. זאַקס

...וועט אויסגעפיהרט ווערען פאָלגענדע קאָמפּאָזיציעס: קבלת שבת פון נאַוואַקאָווסקי, 2) שמעה ותשמח ציון ... קוסעוויצקי מיט'ן כאָר, 3) ד' מלך מיט'ן כאָר, 4) ... עולם מיט'ן כאָר, 5) השכיבנו מיט'ן כאָר 7) ... בירנבוים'ס מיט'ן כאָר, 7) ויכולו—לעוואַנ־דאָווסקי'ס מיט'ן כאָר, 8) במה מדליקין — בירנבוים'ס מיט'ן כאָר, 9) אמר רבי אליעזר מיט'ן כאָר, 10) קידוש מיט'ן כאָר. שחרית און מוסף: 1) אל אדון — זאַקס, 2) וכולם מקבלים, 3) והאופנים, 4) לאל ברוך נעימות יתנו, 5) צור ישראל, 6) 1־טע קדושה — גו־רעוויטש, 7) הוצאות תספר — בירנבוים, 8) בריך שמה, 9) זרעא חיא וקימא, 10) דעם גרויסען אב הרחמים, 11) ובנוחה יאמר, 12) 2־טע קדושה — זאַקס, 13) רצה — סליאַזבערג, 14) ברכת כהנים.

בילעטען צום פרייז פון 75 גר. צו בעקומען אין דער טער... קישער קאָנדיטאָריי פּעטריקאָווער 12 און אין דער קאַסע פון פילהאַרמאָניע

פאַר פרויען ספּעציעל רעזערווירטע פּלעצער.

בילעטען וועלען פערקויפט ווערען נאָר ביז ליכט־צינדען

5 זל. טעגליך!

פּענסיאָנאַט „NICEA" אין קאָלומנאַ, פּיעטריקאָווער גאַס Nr. 7/9

איז טעטיג אַ גאַנץ יאָהר.

עמפּפעהלט צום ווינטער־סעזאָן גרויסע זוניגע און וואַרימע צימערן.

פערגלאַזטע וועראַנדעס / ראַדיאָ פיינע געזעלשאַפט.

שטרענג כשרע און געשמאַקע קוך אויך דיעטישע — 5 זל. טעגליך

סאָלידע בעדינונג!

אינפאָרמאַציעס אין לאָדז: געוועלב פון פערל שפּיז, הסכאָדניאַ 47, ה' שטערנפעלד, נאַפּיורקאָווסקיעגאָ 47, טעל. 218-49 און אויפ'ן אָרט.

געדענקט, שטשעשליווי ביי

צום ווינטער־סעזאָן, אַ גרויסער אויסוואַהל פון

אָריגינעלע בילליגער און טאָמאַשאָווער סחורות

אויף אַנציגער און פּאַלטענס

פון די בעסטע קוואַליטעטען ווי אויך פּערשידענע רעשטען

מיט 30% ביליגער

קומט און איבערציגט אייך!

R.Szczęśliwy

לאָדז, 5 נאַוואָמיעסקאַ 5 טעל. 156-09.

געדענקט פראָנט II שטאָק.

Wesoły SYLWESTER u Wojażerów

Sienkiewicza 3/5. —::— Moc atrakcyj i niespodzianek. —::— BUFET TAN...

Pierwszorzędna orkiestra. Początek o godz. 10-ej wiecz. Bilety wejścia Zł. 2.—

Dr. med.

H. ROZANER

ספּעציאַליסט פאַר הויט, וועגערישע און סעקסועלע קראַנקה.

Narutowicza 9

tel. 128-98

נעמט אָן פון 1—9

פאַרמ. און פון 5—9

צוליב דער רעדוקציע פון פּאַפּיר האָט די בעקאַנטע פאַבריק פון האַנדעלס־ביכער

S. Hamburski, Łódź,

42 Piotrkowska 42, tel. 210-02

שטאַרק פערקלענערט די פרייזען

פון אַלע אַרט האַנדעלס און בוכהאַלטערישע ביכער ווי מעמאָריאַלען, זשורנאַלען, אַמעריקאַנער הויפּט־ביכער, קאָנטאָ־ביכער, אינווענטאַרען, רעסקאָנטאָס און פאַבריקס־ביכער.

ספּעציעל פּאַטענטירטער וועקסעל־קאַפּיאַל, וועלכער ווייזט אויף צו יעדער מינוט די צאָהל וועקסלען אין פּאָרטפעל ווי אויך די סומע. פערקויף און איינקויף־ביכער צו די נידריגסטע פרייזען. רעעלע בעהאַנדלונג.

קומט און איבערציגט אייך!

אַנאַנסען אין פאָלקסבלאַט האָבען גרויס ערפאָלג

סל מלה ברכות ובתוכם ביכת מו"ט

לידידני ש"ב כו"ה

עמנואל מירשטיין

ליום כלולת בתו מרת מלכה תחי'

ונראה את ביתם בנוי על הוי ציון

וירושלים

האחים יוסף וחיים

בירענצוויינ.

מזל־טוב

אַ הערצליכען מזל־טוב ווינש איך דער פאַמיליע שאָך, גלובגאַ 61, צו דער חתונה פון זייער געליבטע טאָכטער אַנקע מיט ה' דוד שולזינגער גלייכצייטיג ווינש איך דעם יונגען פּאָר, אַז דאָס זאָל זיין דער ערשטער רינג אין אַ לאַנגע קייט פון גליק.

דוד פריימאַן.

Dr. med. LEON FAMILIER

אינערליכע און קינדער־קראַנקהייטען

שערפּיען 37 (בענעדיקטאַ) .6

נעהמט אָן פון 5—7 נאָכמ.

Dr. med.

A. Banasz

כירורג - אורָאָלאָג

Wólczańska 23, tel. 139·88

האָט בענייט די אויפנאַהמען.

נעהמט אָן פון 4—6 נאָכמיטאָג.

Dr. med.

P. Braun

ספּעציאַליסט פאַר הויט־ און וועגערישע קראַנקהייטען און מענער־שוואַכע

וואוינט יעצט פּיעטריקאָווער 81

טעלעפאָן 100-57.

נעהמט אָן פון 8—1 און פון 4—8 אָוונט.

צאָהן־אַרצט

העלענא האַלפערן

נאַרוטאָוויטשאַ 2,

טעל. 170-96.

נעהמט אָן פון 10־1 און פון 4־7 אָוונט.

Dr.

Wajnberg

ספּעציאַליסט פאַר לונגען, האַרץ־ און סקלעראָז קראַנקהייטען

פּיעטריקאָווער 145

טעל. 126-02.

נעמט אָן פון 9־10 פריה, 3־5, 8־9 אָוו.

Dr. med.

A. STILLER

אינערליכע קראַנקהייטען

נעהמט אָן פון 4—8

פּילסודסקיעגאָ 15,

טעל. 206 75. פראָנט, 2. שטאָק.

Dr. med. M. TAUBENHAUS

ספּעציאַליסט

פאַר אקושעריע און פרויען־קראַנקהייטען

הערהיטונג געגען שוואַנגערשאַפט

זגערזשער 11, טעלעפאָן 246-09.

נעהמט אָן פון 4—8 אָוונט.

„תומכי־אורחים"

פּאָמאָרסקאַ 18, טעל. 266-31.

מיר טיילען מיט, דאָס אין פעראיינס קאַנצעלאַריע אַמטירט

אַן אַדוואָקאַט

יעדען מאָנטאָג און מיטוואָך פון 7 ביז 8.30 אָוונט און ערטיילט

יורידישע עצות

פאַר מיטגלידער, שפּענדער פון אונזער אינסטיטוציע און פאַר אומפערמעגליכע— געגצליך אומזיסט.

אַ מינימאַלען אָפּצאָהל ווערט גענומען פאַר דורכפיהרען פּראָצעסען.

די פערוואַלטונג.

אויערען, נאָז און האַלז קליניק

מיט בעטען פון Dr.

Z. Rakowski

פּיעטריקאָווער 67. טעל. 127-31

נעהמט אָן שטענדיגע קראַנקע (צוועק אָפּעראַציע א. אז. וו. ווי אויך אַמבולאַטאָרישעס פון 9־2 און פון 4־8 אָוונט.

Dr. med. H. Wajs

כירורג

וואוינט יעצט

פּיעטריקאָווער 17

טעל. 143-01

Dr.

R. Zalcwasser

כירורג

צעגעלניאַנאַ 19, טעל. 125-17

נעהמט אָן פון 1—2 און פון 4—6.30.

דיסקוסיע וועגן קהלה־בודזשעט

פראטעסט געגען פראקלאמירען דעם לעגיסלאטיווען־ראט. - פראטעסט־רעזאלוציע געגען דער אנטיסעמיטישער העצע — די ציוניסטען און פאלקיסטען נעמען נישט קיין אנטייל אין די דעבא־טען — „אגודה"־פרנסים אין אפאזיציע צו פרעזעס מינצבערג. פארשלאג וועגען אויסשרייבען א קאנקורס אויף א הויפט־רב. — אנגענומען דעם בודזשעט אויפ'ן יאהר 1936

נעכטיגע זיצונג פון קהלה־ראט

די נעכטיגע בודזשעט - זיצונג פון קהלה־ראט האט געהאט דעם פנים פון א נישט־ערנסטער אסיפה, ס'זענען זיך צונויפגעקומען היימישע מענטשן, וועלכע האבען שוין פון פריהער אויס געוואוסט, פארוואס זיי וועלען שטימען און פארוואס נישט, זיי זענען נישט געקומען דיסקוסירען און ערנסט בע־טראכטען דעם בודזשעט אויפ'ן יאהר 1936, נאר אפצוקומען דעם פארטייאישען אגודה'שען חוב און אדורכצופיהרען דעם בודזשעט.

נישט געקומען צו דער זיצונג זענען די פרנסים פון די ציוניסטען און די פאל־קיסטען, ווייל זיי האבען געהאלטען, אז די אגודה־מעהרהייט לאזט סיי־ווי־סיי נישט צו צו דער אר־בייט אין דער קהלה, לאכט אויס און ווארפט אפ יעדען פארשלאג פון דער מינדערהייט, אזוי, אז דאס אנטיילנעהמען אין די בודזשעט - דעבאטען ווערט, לויט זייער מיינונג פולשטענדיג איבעריג.

אזא צוזאמענשטעל פון דער בודזשעט־זיצונג פון ראט האט אפילו נישט געקענט אימפאנירען דעם פרעזעס מינצבערג, וועלכער לעכצט איצט נאך א קאפיטשקע אפאזיציע, כאטש נאך אנ'אנשטעל פון אינטערעס און דעריבער האט ער אין זיין עקספאזע טאקי שטארק בעדויערט פארוואס די אפאזיציע איז נישט געקומען, נישט דערמאנענדיג די מאטיוועז, מיט וועלכע די אפאזיציע האט פערענטפערט איהר אפוועזענהייט.

א חוץ דעם האט זיך אויף דער נעכטיגער זיצונג דערפיהלט **די ערשטע אפאזיציע צום פרע־זעס מינצבערג.** די פרנסים פרידענזאן און בע־זונדערס וואלמאן פון דער „אגודה" פראקציע האט זיך בפירוש ארויסגעזאגט געגען פרעזעס מינצבערגס האנדלונג בנוגע די פרנסים.

אנשטאט 6 א זייגער, אויף ווען די זיצונג איז גע־רופען געווארען, איז זי געעפענט געווארען דורך פרעזעס פ י ש ל ל י ב ע ר מ א ן פיל שפעטער. באלד אין אנהויב לעגט פרעזעס מינצבערג פאר, אז דער קהלה־ראט זאל זיך פעראייניגען צום פראטעסט פון יודענטום אין דער גאנצער וועלט **געגען דעם פראקלאמירען פון לעגיסלאטיווען ראט אין ארץ ישראל.** פרעזעס מינצבערג ווייזט אן, אז אין דער פראגע איז געשאפען געווארען אנ'איינ־הייטליכער פראנט געגען דער עוולה, וועלכער ווערט געטון דעם יודישען פאלק, וועלכע בויט און בויט אויס דאס יודישע לאנד. דער לעגיסלאטיווער ראט איז עלול אויסצושטריכען אונזערע האפנונגען אויף דער נאציאנאלער היים.

ווענען דער פראגע רעדט נאך פרנס פרידענזאן און פרנס ראזענבערג און ס'ווערט איינשטימיג אנ־גענומען א פראטעסט - רעזאלוציע, וואס איז שוין אנגענומען דורך דער פערוואלטונג, וועלכער וועט איבערגעשיקט ווערען צום פעלקער־בונד, ענגלישען קאלאניען - מיניסטער, הויך־קאמיסאר א. אז. וו.

פרנס פרידענזאן לעגט דאן פאר אנצונעהמען **א פראטעסט - רעזאלוציע געגען דער וואקסענדער אנטיסעמיטישער כוואליע אין פוילען,** ער זאגט, אז געגען דער שרעקליכער אקציע ווערט נישט רעאגירט ווי דאס האט געדארפט צו זיין, נאכמעהר דערפאר, ווייל ס'איז א זיכערע זאך, אז די אקציע ברענגט שאדען פוילען; ס'ווערט געפיהרט א ריקזיכטסלאזע אקציע געגען יודען אויפן ווירטשאפטליכען געביט, אין גייסטיגען לעבען און ס'דראהט פשוט א פיזישע סכנה, דער לאדזשער קהלה־ראט האט דעם חוב זיך צו ווענדען מיט אנ'אפעל צו דער רעגירונג, אז זי זאל אויף דעם ענערגישסטען אופן בעקעמפען און א סוף מאכען צו דער אנטיסעמיטישער אונערהערטער אקציע.

נאך די רעדעס פון די פרנסים ראזענבערג, וואל־כאן און צעדערבוים ווערט אנגענומען פאלגענדע רעזאלוציע:

דער קהלה־ראט פראטעסטירט ווי אמשארפסטען געגען דער אנטיסעמיטישער העצע, וואס ווערט גע־פיהרט אויף אנ'ארגאניזירטען אופן אינם גאנצען לאנד.

דער קהלה־ראט ווענדעט זיך צו דער רעגירונג אנצונעהמען די שטרענגסטע מיטלען א סוף צו מא־כען צו דער אנטיסעמיטישער העצע און צו ליקווידי־רען די אלע קעמערלעך, וואס פון זיי גייט ארויס די מורא'דיגע אנטי־יודישע פראפאגאנדע.

דער קהלה־ראט פאדערט אויף די יודישע פאר־לאמענטאריער אנצונעמען די ענערגישסטע שריט ביי די מאכט - פאקטארען זיי זאלען שארף רעאגי־רען אויף די יודען־פיינדליכע ארויסטרעטונגען.

דאן הויבט אן פרעזעס מינצבערג זיין עקספאזע צום בודזשעט.

מיר שטעהען איצט, זאגט פרעזעס מינצבערג פאר דעם 8־טען בודזשעט פון אונזער נארמאלער קהלה־טעטיגקייט און פאר דעם לעצטען בודזשעט פון אונזער היינטיגער קאדענץ. איך שטעל פעסט, אז די לייט־געדאנקען, מיט וועלכע מיר האבען אונ־זער ארבייט אנגעהויבען, זענען פארטגעזעצט געווא־רען ביז'ן היינטיגען טאג.

אמת, אונזער איצטיגע בודזשעט - ארבייט קומט פאר ביי פיל ערגערע אומשטענדען, ווי די ארבייט בעת די פריהערדיגע בודזשעטען. עס איז קיין וואונ־דער נישט. **מיר געפינען זיך אין צושטאנד פון גייסטיגער דעפרעסיע אויף אלע גע־ביטען פון אונזער לעבען** און די לעצטע צייט ספעציעל אויפ'ן קהלה־געביט. דאס האט, נא־טירליך, געמוזט ברענגען דערצו, אז אויך די יודישע רעפרעזענטאנץ, וואס הייסט „קהלה" זאל מיטליי־דען און מיטשמערצען אין איהר טעטיגקייט. איך מוז פון אנהויב אן בעטאנען, אז צום מייסטען שמערצט מיך דאס, וואס איך זעה פאר זיך פון דער טריבונע א טייל ליידיגע בענק. אויב אמאל האט מען געהאלטען פאר א גליק, אז מ'קאן פיהרען א ווירט־שאפט אהן אפאזיציע, האלט איך היינט — פער־קעהרט.

אלע — אהן אויסנאהם — זענען געקומען צו דער איבערצייגונג, ווי וויכטיג עס איז אין איצ־טיגען מאמענט א געמיינזאמער פראנט און געמיינ־זאמע שפראך. אט האבען מיר מיט עטליכע מינוט צוריק אנגענומען אונזער פראטעסט געגען דער טרוי־ער עוולה לגבי דעם יודענטום, וואס ווערט בע־גאנגען דורכ'ן פראקלאמירטען לעגיסלאטיווען ראט. גראד האבען מיר היינט אין דער פריה געלייענט אין דער פרעסע די ידיעה וועגען א געמיינזאמער פראטעסט - פערזאמלונג פון אלע ריכטונגען, אהן אונטערשיד, געגען לעגיסלאטיווען ראט, וואס איז פארגעקומען אין ווארשא. צרות פעראייניגען. אבער, ליידער, פערשטעהען נישט א טייל פון אונזערע חברים אין ראט, ווי, למשל, די פאלקיסטען, די לאגע און צוליב זייער מיינונג, אז עס ווערט אויפגענומען אנ'איבעריגער מורה־הוראה, קומען זיי נישט צו דער זיצונג און די ציוניסטען ווידער מאכען פאר אנ'־עהרען־פראגע די פאזיציע פאר'ן „קרן היסוד" און „קרן קימת", נעמען נישט קיין אנטייל אין דער אר־בייט.

עס טוט מיר וועה, וואס כ'בין געצוואונגען נישט אריינצונעהמען אין אונזער בודזשעט דעם „קרן־היסוד", אבער דאס איז נישט די שולד פון דער קהלה, נאר די שולד פון „קרן היסוד" און „קרן קימת". כלזמן עס וועט נישט פארקומען קיין ענ־דערונג אין דער בעציהונג פון „קרן היסוד" צו רע־ליגיעזע פראגען, קען נישט קומען קיין ענדערונג מצד א רעליגיעזער קהלה צום „קרן היסוד". ס'טוט דעריבער דאפעלט וועה, ווען מ'זעהט, וואס ס'ארע אטאקעס ס'ווערען געפיהרט געגען דער יודישער קהלה אין א מאמענט, ווען די עקזיסטענץ פון די יו־דישע קהלות איז בכלל בעדראהט.

איך וועל דאס היינטיגע מאל נישט צופיל מאריך זיין אין פראגראמען און פלענער. **דער בודזשעט איז געמאכט געווארען אונטערן דרוק פון א דעפרעסיווער שטימונג. פון איין זייט געהען געוויסע אינערליכע פאק־טארען מיט שענדליכע און שעדליכע וועגען געגען דער יודישער קהלה, מיט דרכים, וואס בעצוועקען דאס פולשטענ־דיגע צוברעכען די יודישע קהלה. פון דער צווייטער זייט — דריקט אונז די לאסט פון דער צייט.**

עס זענען דעריבער אנשטאט גרויסצוגיגע פלע־נער פון אויסשפרייטונג און פערגרעסערונג, געמאכט געווארען אפשפארונגען און פערקלערונגען. אבער אפשפארונגען האבען א גרעניץ דערמאלט. ווען עס קומט אין בעטראכט די נויט. שפארען פון נויט קאן מען נישט. מ'האט זיך בעמיהט וועגען אפשפארונגען פון געלד אבער נישט אפשפארונגען פון דער טע־טיגקייט.

צו די דאזיגע צוויי צרות קומט נאך צו א דריטע: די פראגע וועגען שחיטה - בודזשעט, וואס ענגערט אלע קהלות, סיי די גרעסערע סיי די קלענערע, גליק־ליכערווייזע בעדראהט די פראגע פון שחיטה־בודזשעט נישט דער גאנצקייט פון דער עקזיסטענץ פון דער לאדזשער קהלה. אבער קלענערע קהלות, וואס זייער עקזיסטענץ איז באזירט בעיקר אויף דער שחיטה זענען פערמשפט אויף פולקאמען אונטערגאנג.

איך וועל נישט דא איבערחזר'ן דעם גאנצען קאמפלעקס פראגען, וואס זענען פערבונדען מיט'ן ענין שחיטה. איך האב די זאך אויספיהרליך בעלויכ־טען און געגעבען אנ'אויסדרוק אויף דער קאנפע־רענץ, וואס איך האב צונויפגערופען ערשט דא נישט לאנג אין דער קהלה. די רעזאלוציע פון דעת־הקהל איז אין איינקלאנג מיט מיין בעציהונג צום ענין שחיטה און איך האלט זיך ביי די אנגענומענע פרינציפען. איך וועל אין קורצע שטריכען נאכאמאל איבערגעבען די ראשי־פרקים פון דער שחיטה־פראגע:

בשום אופן וועלען מיר נישט מסכים זיין אויף אזא מין לאגע, אז עס זאל דראהען ארויפצונעהמען 40־50 פראצענט פון געהאלט פון די שוחטים, אדער צי בעשטימען זיי לעכערליכע געהאלטען. די כשרות־פראגע איז איצט פיל בעסער ווייזי איז געווען פרי־הער.

וועט די אויפזיכטס־מאכט האבען פערשטענד־ניש פאר דער לאגע און אין ערלעדיגען דעם ענין שחיטה־בודזשעט און שחיטה־פרייזען, ווי ס'פער־לאנגט די רעאלע ווירטשאפט פון דער קהלה, וועט מעגליך זיין די שחיטה ווייטער צו פיהרען. זאל אבער געשעהן אנדערש, זענען מיר דעצידירט אויף אלע קאנסעקווענצען, ד. ה. אויף אפזאגען זיך פון פיה־רען די שחיטה ביי אונמעגליכע בעדינגונגען, ווען דאס זאל אפילו דראהען מיט אוועקגעהן פון דער קהלה.

דער קאשמאר מוז אבער אראפגענו־מען ווערען צוליב דעם, וואס די וואיע־וואודזטווע האט היינט מסכים געווען, אז דאס שחיטה־געלד זאל קאסטען פינף זלאטים.

מיר האבען נאך גרויסע אנשטרענגונגען דעם עטאט פערקלענערט מיט 171 טויזענד גילדען. איי־גענטליך, אויב ס'האנדעלט זיך אין עפעקטיווער פער־קלענערונג פונם עטאט, בעטרעפט זי 108 טויזענד זל. נאר ס'איז פאראן א ריין־בוכהאלטערישע און בודזשעט - מעסיגע פערקלענערונג, וואס בעטרעפט מעהר, ווייל פאראיאהרען האבען מיר אריינגע־שטעלט 163 טויזענד זל. אויף רעדוקציע פון עטאט און היינט בלויז 100 טויזענד זל. און איצטיגען מאמענט בעטרעפט דער עטאט - פרעלימינאר 634 טויזענד זל. א יאהר, אדרבא, זאל זיך געפינען איין אפאזיציאניסט, איין עקאנאמיסט, איין סטאטיסטי־קער, וואס זאל זאגען, אז דאס הייסט אנ'איבערגע־טריבענער עטאט אויף אזא כרך ווי לאדז, בסך הכל קומט אויס אויף א קאפ 2,9 זל. פונם קלענסטען שטעטעל ביז דער גרעסטער שטאט זענען די עטאט־בעלאסטונגען פון דער בעפעלקערונג פילפאך גרע־סער.

אין דער בית־החיים־אפטיילונג

פון 2394 טויט־פאלן זענען נאר 882 געווען בע־צאהלטע, די איבריגע זענען געווען אומזיסטע און צו דער גרעסטער צאהל זענען נאך צוגעגעבען גע־ווארען עגלות, תכריכים. דער בודזשעט פון דער דאזיגער אפטיילונג איז געהעכערט געווארען מיט 50 טויזענד זלאטעס.

ווי מיר זעהען פון די ציפערען, איז אונזער ליניע נישט געבראכען געווארען און ווי מיר זענען זיך נוהג אין משך פון יאהרען צאהלט בלויז א דריטעל פון דער בעפעלקערונג פאר קרקעות און צוויי דריטעל איז מען קובר על חשבון הקהל.

סאציאלע הילף:

איינגעפיהרט א נייע ארדנונג. — אלץ ווערט אויסגעצאהלט אין דער צייט, נארמאלע ארבייט, פסח־אקציע, קויהלען - אקציע, „זשלאבעק", יתומים הויז, יורידישע הילף בחנמ'דיגע קאנסולטאציע־ביורא, מרפא, שפיטאלען א.א.וו. די ארבייט איז געווען א גרויסע.

איינמאליגע אונטערשטיצונגען זענען ארויסגע־געבען געווארען אויף 60677 זל. אויף עקסמיס־יעס איז אויסגעגעבען געווארען 10688 זל. אויף עמיגראציע־צוועקען 3019 זל. אויף זומער־קאלאניעס פאר קינדער — 2540 זל., אויף אננעהמען קינדער אין די שולען 784 זל., פאטענטען פאר ארימע קליינהענדלער 180 זל. שפיטאלען און „מרפא"— 28502 זל. אין „מרפא" האבען זיך געהיילט אויפ'ן חשבון פון דער קהלה 118 קראנקע. פון דער פסח־אקציע האבען גענאסען 13756 פאמיליעס אויף א סומע פון 100 טויזענד זל. דאס הייסט א דריטעל פון דער יודישער בעפעלקערונג. אויף דער קוילען־אק־ציע איז אויסגעגעבען געווארען 14200 זל. פון דער יורידישער הילף האבען גענאסען 1879 פערזאן.

ס'איז נישט געלונגען דעם ראבינאט אוועקצו־שטעלען אויף דער געהעריגער הויך. אויב מ'קען נישט אויפנעהמען קיין רב און ס'זענען נישט מעג־ליך קיין וואהלען פון מורא־הוראות, צוליב דער מורא פאר מחלוקת, בין איך געקומען צום בעשלוס אז מיר וועלען די שטאט מוזען איינטיילען אויף בע־זונדערע קרייזען, און אזוי־ארום נארמירען די אנ־געוויטאגטע פראגע פון ראבינאט.

תלמוד־תורה:

איז פערגרעסערט געווארען מיט 2 אפטיילונגען. — בס"ה איבער 400 תלמידים. — צוליב'ן סכסוך מיט „וויזא" און „געזעלשאפט פון יודישע מיטעל־שולען (גימנאזיעס)" איז נישט געעפענט געווארען די צווייטע תלמוד־תורה.

גמלת חסדים־קאסע:

די בעדייטונג פון דער גמילת־חסדים־קאסע איז אנ'אונגעהויערע. זי איז פערבונדען מיט „צעקאבע" די טעטיגקייט ווערט געפיהרט בלויז אין די ראה־מען פון אריינגעלעגטע קהלה־געלטער. די הוצאות ווערען געדעקט אויפ'ן חשבון פון דער קהלה. די היי־יעהריגע סובסידיע פון דער קהלה בעטרעפט 6000 זל.

קהלה־קאנצעלאריע:

ס'הערשט א מוסטערהאפטע ארדנונג. די אר־בייט שטעהט אויף א הויכען ניוואָ. די אפפער־ווילליג קייט פון פערסאנאל איז די גרעסטע וואס מ'קען זיך נאר פארשטעלען. דער קהלה־פערסאנאל האט נישט קיין צו־גרויסע פענסיעס. איך בין געגען דער רעדוקציע פון די פענסיעס.

קיין וועזענטליכע שנויים האבען נישט געקענט אדורכגעפיהרט ווערען, ווייל ס'איז נישט געווען ביי וואס אדורכצופיהרען. אויב ס'זענען דאך אדורכ געפיהרט געווארען גרויסע פערקלענערונגען, זע־נען זיי א פועל־יוצא פון דער אלגעמיינער פער־ביליגערונג אין לאנד, אדער זיי ווערען געהאלטען אין די ראהמען פון א גאנץ קליינעם מאסשטאב. מיר שטעהען אויפ'ן שטאנדפונקט, אז די בעאמטע פיהרען אויס זייער ארבייט בשלמות און עס דאר־פען קיין רעדוקציעס, לעולם, נישט געמאכט ווע־רען אין זייער שכירות. דאגעגען האבען מיר גע־האלטען פאר נויטיג אדורכצופיהרען א פער'יושר־צישען בעאמטענטום און גלייכצייטיג צו פער־הנג אין אויסגלייכונג פון די פענסיעס און שטופען־ריכטן די צו־שרייענדיגע עוולות הן אין מינוס, הן אין פלוס.

די גלאבאלע סומע פון בודזשעט בעטרעפט 1,447,594 זלאטים.

די פראגע פון סובסידיעס האט זיכער ארויס־גערופען אנ'אונצופרידענהייט. היי־יאהר איז אויס־געצאהלט געווארען 80 טויזענד זל. סובסידיעס. די סובסידיעס וועלן שטופענווייז צוריקגעשטעלט ווערען.

אין דער מקוה איז פאראן א דעפיציט פון 15 טויזענד זל. אבער ס'איז א חוב פון דער קהלה דאס צו דעקען, ווייל מ'מוז נעהמען ביליגע פרייזען צוליב דער פעראריימונג פון דער בעפעלקערונג.

מיר האלטען ביים איבערנעהמען אויך די מקוה אויף באלוט, וועלכע וועט זיין פאר דער בע־פעלקערונג איינגאנצען בחנם.

גמלת־חסדים־קאסע

דורך דעם יאהר זענען געווען 5 זיצונגען, וועלכע האבען בעשטימט הלואות אויף א סומע פון 145,000 זלאטים. די גמלת־חסדים־קאסע האט געלד פון דער קהלה אויף א סומע פון 85 טויזענד זלאטים.

די קהלה גרייט זיך, איצט ענערגיש איבערצו־נעהמען די עופות־שחיטה.

אזוי זעהען אויס אונזערע בעמיהונגען און אונ־זערע אנשטרענגונגען בהמשך פון פערגאנגענעם יאהר. דער ארבייטס־פלאן און דאס פראגראם פאר'ן קו־מענדיגען יאהר איז, ווי כ'האב געזאגט, נישט גע־שאפען לויט'ן פרינציפ פון די פריהערדיגע יאהרען נאר, ליידער, אונטער'ן דרוק פון שווערער שטימונג און נעדרוקטען געמיט.

איך גיב איבער דעם ראט אין נאמען פון דער קהלה־פערוואלטונג דעם בודזשעט־פרעלימינאר און בעט איהם צו בעשטעטיגען אין דער הויך, ווי ער איז דורך דער קהלה־פערוואלטונג אנגענומען גע־ווארען. איך ווייס נישט, ביי וואסערע אומשטענדען עס וועט אונז אויסקומען אויסצופיהרען דעם בו־דזשעט. ווען ס'וואלט נישט אויסגעפאלען דער סוף פון בודזשעט־יאהר מיט'ן קאלענדאר־יאהר למבי־ניהם, — וואלט איך אונז אלעמען געוואונשען „תכלה שנה וקללותי' — ותחל שנה וברכותי'!

די דיסקוסיע

דער ערשטער אין דער דיסקוסיע נעהמט א ווארט פרנס וואלף זילבערשטיין, (מזרחי), וועלכער זאגט, אז ער איז מסכים דערמיט וואס פרעזעס מינצ־בערג האט געזאגט וועגען דעם, אז די צוריסענ־קייט און צעשפליטערטקייט אינערהאלב פון דער קהלה ברענגט גרויסע שאדענס. דער קהלה נאך מעהר אין דער צייט ווען מ'דארף זיך פון אלעזייטען וועהרען געגען שונאים, די צרות הויבען אויך אן אונז שוין צו פעראייניגען. מיר האבען זיך פעראייניגט אין פראטעסט געגען דעם אנ־טיסעמיטיזם און אויך אין דער פראגע פון לע־גיסלאטיווען ראט אין ארץ־ישראל. אבער פארוואס וואונדערט זיך דער פרעזעס מינצבערג, אז די פאל־קיסטען און ציוניסטען זענען נישט געקומען צו די בודזשעט־דעבאטען. די ציוניסטישע פרנסים זענען געקומען אין דער קהלה אריין ארבייטען, אבער זיי זענען נישט צוגעלאזען געווארען צו קיין שום אר־בייט, אלע זייערע פארשלאגען זענען אויסגע־שפאט און אויסגעלאכט געווארען. מ'האט זיך אין דער קהלה קיינמאל נישט גערעכענט מיט דער מיי־נונג פון דער מינדערהייט. די קהלה־פערוואלטונג און דער ראט ווארפען ציניש אפ די פארשלאגען וועגען סובסידיעס פאר'ן קרן היסוד און קרן־קימת. די מאטיוועז זענען נישטיגע און ווען ס'האט שוין געזאלט קומען צו א שלום דורך דעם וואס די קהלה וויל סובסידירען דעם מזרחי'סטישען קרן־ארץ־ישראל, וועלכער איז א ריין־רעליגיעזער, האט דאס די אגודה'שע פראקציע אויך אפגעווארפען. פרעזעס מינצבערג דארף זיך דעריבער נישט וואונדערען, וואס די אפאזיציע קומט נישט און קען נישט מיט־ארבייטען. פרנס זילבערשטיין לעגט דעריבער נאך אמאל פאר למען השלום אריינצושטעלען א סומע פאר'ן קרן־ארץ־ישראל.

פרנס צעדערבוים (פא"י) ווייזט אן דערויף, אז פרעזעס מינצבערג האט פערלאנגט, אז דער בודזשעט זאל אנגענומען ווערען אהן ענדערונגען, אויב אזוי, צו וואס איז געווען די עקספאזע, נאך וואס דיסקוסיעס, נאך וואס אויפקלערען, אז ס'איז שוין זיכער, אז די מעהרהייט וועט אננעהמען דעם בודזשעט אהן ענדערונגען.

דער פרנס קריטיקירט שארף די טעטיגקייט פון דער קהלה און טראגט אריין פאלגענדע לאנגע ליסטע נייע פארשלאגען:

פראטעסט געגען יודישע פאבריקאנטען, וואס נע־מען נישט צו קיין יודישע ארבייטער אין זייערע פאבריקען, פראטעסט, וואס דער בודזשעט איז נישט צוגעשטעלט געווארען אין דער יודישער שפראך.

פאר דעקארירען די טהרה־שטוב דארף גענומען ווערען 50 פראצענט פון דעם, וואס די דעקא־ראציע קאסט. אריינשטעלען 1000 זל. אויפ'ן פראדוק־טיוויזאציע־פאנד ביי פא"י. אריינשטעלען 20 טויזנד זל. איינצוארדענען א היים פאר קאליקעס און אומ־פעהיגע צו דער ארבייט. פערגרעסערען דעם עמי־גראציע פאנד ביז 10,000 זל. צוריקשטעלען די סומע פאר עקסמיסירטע ביז 15 טויזנד זל. פער־גרעסערען די קוילען־אקציע פון 10 ביז 15 טויזענד זל. עפענען א זעלנער־קוך און ביז דעמאלט בע־שטימען צו 25 זל. א חודש פאר יעדען יודישען זעל־נער וואס וויל עסען כשר. די פאזיציע פאר דער יום־טוב־אקציע פאר געפאלענע צוריקשטעלען פון 9000 ביז 10,000 זל. אריינשטעלען 300 זל. פאר דער פא"י־ביבליאטעק.

אלע פארשלאגען זענען אפגעווארפען געווארען.

פרנס ראזענבערג זאגט, אז ער נעהמט א חרט

(ווייטער זעה 10־טע זייט)

שטעהענדיג מיט דייטשע פרויען פאַר שפּייז־געוועלבער אין בערלין

זעקס פאַרטאָג שטעהט מען שוין אין דער רייהע מיט שפּייז - קאַרט-לעך. — ווער עס שטעהט און ווי מען שטעהט. — פון וואָס מען רעדט — א לעבען אָהן האָפנונג.

א בריף פון בערלין

פון ב. סמאָליאַר.

זעקס א זייגער פאַרטאָג— נאָך איידער די שפּייז געשעפטען אין בערלין עפענען זיך, שטעהען שוין די דייטשע פרויען, אין לאַנגע רייהען, און וואַרטען.

זיי וואַרטען אויף פּוטער.

מען קומט פריהער, קריגט מען פריהער, ווייל מען איצט אין בערלין קריגען פּוטער, מוז מען אויפשטעהן ווען עס הויבט אָן צו טאָגען.

די לאַנגע רייהען אין פראָנט פון יעדען פּוטער־געשעפט דערמאָהנען אין די שווערע צייטען אין רוסלאַנד, אין די יאָהרען ווען איבעראַל אין גאַנץ רוסלאַנד פלעגען פרויען שטעהן אין די קאַלטע ווינטערדיגע טעג אין די „אָטשערעדען" צו קריגען פלייש, מילך, צוקער אָדער פּוטער.

איצט זענען די דאָזיגע אָטשערעדען אין רוסלאַנד שוין לאַנג א זאַך פון דער פערגאַנגענהייט, פאַנגען זיי זיך אָבער אָן אין דייטשלאַנד.— רייהען אויף פּוטער, אויף פלייש, אויף אייער און אפילו אויף מאַרגאַרין.

מ'שטעהט אין די לאַנגע שורות און מען רעדט. אָפען זיך אויסרעדען דאָס האַרץ וואָגט מען נישט, אָבער מען זאָגט געגנב:

„פיינע צייטען זיך דערלעבט!" . .

„ממש ווי אין די קריגס יאָהרען!".

„ווער ווייסט, וואָס עס וועט נאָך קומען!"

פרויען אַז זיי זענען אומצופרידען, זענען זיי א געפעהרליכער עלעמענט. פיל געפעהרליכער ווי די גרעסטע שונאים פון דעם נאַצי רעזשים.

בעמיהען זיך דערפאַר די נאַצי צייטונגען צו בערוהיגען די פרויען און צו האַלטען זיי אין גוטער שטימונג, אין ענגלאַנד, — דערצעהלט די נאַצי־פרעסע, — איז איצט אויך א מאַנגעל אין פּוטער, אין אמעריקא פעהלט אויך אוים שוויינען פלייש.

די דייטשע הויז־פרויען ליינען, וואָס די צייטונגען דערצעהלען, און פיהלען זיך אויף א ווייל בערוהיגט, אויף א ווילע פערגעסען זיי, אַז מאָרגען וועלען זיי ווידער דאַרפען שטעהן אין דער רייהע צו קריגען פלייש, פּוטער אָדער אייער.

אָבער ווען דער מאָרגען קומט, ווען מען דאַרף אויפשטעהן פאַרטאָג און זיך אוועקשטעלען א נישט אויסגעשלאָפענע אין דעם קאַלטען פריהמאָרגען אין דרויסען אין דער לאַנגער רייה, דאַן פערגעסען זיי וואָס זיי האָבען געלייענט אין דער צייטונג. דאַן ווערען זיי פערשטומט און פערביטערט. דאַן דענקען זיי וועגען דער איצטיגער רעגירונג דאָס, וואָס זיי קאָנען אייגענטליך אָפען נישט אַרויסזאָגען, דאַן רייסען זיך ביי זיי אַרוים די בעמערקונגען פון אומצופרידענהייט פאַר וועלכע די נאַצי רעגירונג ציטערט, בעמערקונגען וואָס ווערען פון טאָג צו טאָג שאַרפער און שאַרפער...

* * *

דאָס ערגסטע פאַר דעם דורכשניטליכען דייטש איז דאָס, וואָס קיינער גיט איהם נישט די האָפנונג אַז די שפּייז לאַגע וועט זיך פערבעסערן.

געבעלס ווען ער האַלט איצט א רעדע, האַלט ער אַלץ אין איין שרייען אַז ער איז נישט „דער ליבער הער גאָט", א זער קען נישט מאַכען קיין פּוטער, ווען עס איז נישטאָ גענוג מילך; אַז בעזאָרגען די אַרמעע איז בילכער ווי בעזאָרגען די ציווילע בעפעלקערונג און ווען עס וועלען זיין מעהר חזירים וועט אויך זיין מעהר שינקע; אַז מען מוז איינציהען דעם פּאַסיק און מען מוז האָבען געדולד, [illegible], אַז ער טרעט איצט אויף מיט א רעדע, מאַכט ער בכלל דעם שפּייז מאַנגעל אוועק מיט דער האַנד און הייסט דער בעפעלקערונג קוקען אויף זאַכען „פון א ברייטערען שטאַנדפּונקט", היטלער שווייגט איבערהויפּט אין דער דאָזיגער פראַגע.

מען וויל דעם דייטשען פאָלק נישט מאַכען קיין האָפנונג שטימונגען פאַר דער נאָהענטער צוקונפט, ווייל די נאָהענטע צוקונפט איז דורך־און־דורך א שוואַרצע, וואָס א טאָג ווייטער אַלץ ענגער ווערט דער שטריק איבער דעם האַלז; אַלץ קלענער ווערען די מעגליכקייטען פון אימפּאָרטירען שפּייז פון אויסלאַנד; אַלץ מאָגערער ווערען די דייטשע קרעדיטען; אַלץ ערשעפּטער ווערען די דייטשע זאַפּאַסען און אַלץ גרויזאַמער ווערען די שפּייז־פערספּעקטיווען פאַרן דורכשניטליכען דייטשען בירגער.

עס זענען נאָך דערהויפּט נישט איינגעפיהרט געוואָרען קיין שפּייז־קאַרטען, אָבער קיינער צווייפעלט נישט אַז זיי וועלען איינגעפיהרט ווערען, אין פערשידענע שפּייז־געשעפטען האָבען די איינגענטימער שוין איינגעפיהרט זייערע אייגענע שפּייז קאַרטען, נאָך איידער די רעגירונג טוט עס. זיי האָבען איינפאַך אויסגעטיילט צווישען זייערע שטענדיגע קונים ספּעציעלע קאַרטען, וואָס בעשטעטיגען אַז בלויז די דאָזיגע קונים זענען בערעכטיגט צו קריגען פּוטער, אָדער מילך אָדער אייער אין די דאָזיגע געשעפטען, קיין אַנדערע קונים פערקויפט מען דאָרט נישט די מאַנגעלהאַפטע שפּייז־פּראָדוקטען, זיי האָבען נישט קיין קאַרטעל קאָנען זיי די שפּייזען דאָרט נישט קריגען פאַר קיין שום פּרייז.

עס איז דערפאַר קיין וואונדער נישט וואָס מאַנכע הויז־פרויען איילען זיך איינצוקויפען גרעסערע זאַפּאַסען פעטס און מאַרגאַרין אויפ'ן ווינטער, קיין האָפנונגען אויף פערבעסערונגען זענען נישטאָ. פערערגערונגען ערוואַרטעט יעדער. פאַרוואָס נישט מאַכען די נויטיגע זאַפּאַסען?

אָבער פאַר מאַכען שפּייז־זאַפּאַסען געהט מען איצט אין דייטשלאַנד אין טורמע. פאַר איינקויפען מעהר וויפיל מען דאַרף פאַר דעם טעגליכען געברויך געהט מען אין קאָנצענטראַציאָנס לאַגער פאַר בעזאָרגען זיך מיט מעהר פּוטער קומט מען פאַרן געריכט.

ווערט די שטימונג צווישען פאָלק דערפאַר פון טאָג צו טאָג געדריקטער. אין זאַוש די טעמע פון די געשפּרעכען פון טאָג, זיצט דער דייטשער „מיכעל" און וואַרט אויף דעם בעפעהל, וואָס וועט איינפיהרען שפּייז־קאַרטען, אַז אַזא בעפעהל וועט סוף כל סוף קומען ווייסט ער, די פראַגע פאַר איהם איז בלויז:

ווען?..

א פאָלק אָהן א ברעקעל האָפנונג, אַזא איז איצט דאָס דייטשע פאָלק, א פאָלק מיט א זעהר שווערער נאָהענטער צוקונפט.

דייטשלאַנד מוז איצט קאָנצענטרירען איהר גאַנצען אימפּאָרט אויף רויה מאַטעריאַלען, אויב זי וויל נישט דורכלעבען א ריזיגע אַרבייטסלאָזיגקייט זי וועט נישט האָבען די נויטיגע רויה־מאַטעריאַלען וועלען איהרע פאַבריקען בלייבען שטעהן. וועט איהר אינדוסטריע פּאַראַליזירט ווערען, וועלען צעהנדליגער טויזענטער אַרבייטער אַרויסגעוואָרפען ווערען פון אַרבייט, וועט זאָגאַר די מיליטערישע אינדוסטריע מוזען איינגעשרומפּען ווערען.

צווישען רויה־מאַטעריאַלען און שפּייז אימפּאָרטירט זי בעסער רויה־מאַטעריאַלען. צו אימפּאָרטירען רויה־מאַטעריאַלען מוז מען אָבער האָבען געלד, קרעדיט און א גרויסען עקספּאָרט, דייטשלאַנד האָט איצט נישט קיין איינע פון די דאָזיגע דריי זאַכען. איהר געלד האָט איצט אין אויסלאַנד נישט קיין ווערט. קיין קרעדיט וויל מען איהר מעהר נישט טרויען, און איהר עקספּאָרט האַלט אין איין פאַלען.

יענער וואָס ווייסט אויף וועלכע אויסרעכנונג די אויסלענדישע דיפּלאָמאַטען באַזירען זייער מיינונג ווייסט אויך, אַז די דאָזיגע מיינונג איז א גערעכטע. דייטשלאַנד קראַנקט פאַנאַנדער עקאָנאָמיש פון טאָג צו טאָג, דער קראַך איז אַזוי גרויס אַז שוין איצט שיקט דייטשלאַנד, — לויט דער ראַיעלער אינפאָרמאַציע פון אויסלענדישע דיפּלאָמאַטישע קרייזען,— צענדליגער טויזענטער דייטשע מאַרקס קיין אויסלאַנד און פערקויפט זיי דאָרט אויף די אויסלענדישע בערזעס פאַר א פערטעל פון דעם, וואָס זיי האָבען די ווערט. זי קאָן נישט „העמפּען" דעם אויסלענדישען מאַרק מיט אַנדערע עקספּאָרט אַרטיקלען, האָט זי אָנגעפאַנגען א שטילען דעמפּינג פון איהר אייגען געלד.

אַזא דעמפּינג קאָן אָבער לאַנג נישט אָנהאַלטען. אייביג דרוקען דייטשע מאַרקען און זיי פערקויפען אין אויסלאַנד פאַר קליין־געלד קאָן מען נישט. מען קאָן נישט אייביג געפינען אין אויסלאַנד קיין באַנקירען וואָס וועלען צאָהלען מיט גוטער אויסלענדישער וואַלוטע פאַר ווערטלאָזע פּאַפּירענע מאַרקען.

און ווען דער שווינדעל מיט דער „דעמפּינג" פון דייטשע מאַרקען וועט אַריבער וואָס וועט דאַן דייטשלאַנד טון? וואָס פאַר א ווייטערדיגע שריט קאָן זי דאַן דען מאַכען זיך צו ראַטעווען פון באַנקראָט? ...

ווירטשאַפטליכע לאַגע אין ארץ-ישראל

אין שייכות מיט די סאַנקציעס געגען איטאַליען

וועגען דער איצטיגער ווירטשאַפטליכער לאַגע אין ארץ־ישראל שרייבט ד"ר ראָטענשטרייך אין דער למעבערגער „כווילאַ" צווישען אַנדערען פאָלגענדעס:

ארץ־ישראל האָט געהאַט א גוטען ערב־יום־טוב־סעזאָן, וועגען דעם ערב־יום־טוב־סעזאָן דעצידירען נישט די קריסטען, וואָס וואוינען אין ארץ ישראל, ווייל זיי בילדען אַ פערשווינדענדע מינדערהייט. עס האָבען אויך נישט דעצידירט די אַראַבער ביי וועלכע עס איז איצט ראַמאַדאַן, א טעניה, נאָר די יודען. און דער יום־טוב וואָס האָט גורם געווען צו דער אויפלעבונג פון האַנדעל איז געווען חנוכה. אין גלות איז זיך שווער פאָרצושטעלען, אַז חנוכה איז א אמת'ער יום־טוב, בעזונדערס ווען ער הויבט זיך אָן פרייטאָג אין אָוונט דערמיט וואָס ביים געזעגענען זיך ווינשט מען זיך איינער דעם צווייטען אַ פרעהליכען יום־טוב. אויף חנוכה קויפט מען מתנות פאַר קינדער און אויך פאַר בעקאַנטע, דאָס אַלץ האָט געפונען א אויסדרוק אין דער אויפלעבונג פון האַנדעלס אומזאַץ. די סוחרים זענען געוועזען אָנגענעהם ענטוישט, זיי האָבען נישט גערעכענט אויף אַזעלכע אומזאַצען און אויף אַזא אויפלעבונג. דאָס בעווייזט, אַז דער ישוב איז נישט פעראָרימט געוואָרען, נאָר ער האָט אויף א געוויסע צייט זיך צוריקגעהאַלטען, געוואַרט, ווייל ער האָט מורא געהאַט פאַר א קריזיס.

אין תל - אביב פעהלען צוויי - צימערדיגע וואוינונגען נישט דערפאַר וואָס די קלענערע ווערען ליידיג, ווייל זיי זענען צו טייער — אָבער גאָר צוליב אַ אַנדערע סיבה. מען האָט געבויט הייזער מיט גרעסערע וואוינונגען און מען האָט דערפיהרט צו אַ גלייכגעוויכט אין געברויך פון גרעסערע וואוינונגען, אָבער ביליגע וואוינונגען האָט מען קיין סך נישט געבויט און דעריבער פיהלט מען ווייטער א הונגער אין קלענערע וואוינונגען, און דעריבער בויט מען ווייטער.

נאָך אַ כאַראַקטעריסטישע ערשיינונג זעהט מען איצט אין ארץ־ישראל. עס האָט זיך לעצטענס פערקלענערט דער אימפּאָרט נישט נאָר דערפאַר, ווייל די קאָנסומציע איז געפאַלען, נאָר אויך ווייל די אימפּאָרטערן האָבען זיך אָריענטירט, אַז זייערע זאַפּאַסען זענען צו גרויס. אַזוי אַרום האָבען זיך די זאַפּאַסען שטאַרק פערקלענערט, און אַז דער געגעבענער אַרטיקעל האָט שוין אינגאַנצען אויסגעפעהלט און מען האָט איהם געקענט בעקומען אין א ארץ־ישראלדיגע פאַבריק, האָט מען איהם נישט מעהר אימפּאָרטירט פון אויסלאַנד, נאָר געקויפט אין לאַנד אָבער מיט'ן אונטערשיד, אַז מען האָט בעשטעלט נאָר אַזוי פיל וויפיל מען האָט אין געגעבענעם מאָמענט נויטיג געהאַט. דער רעזולטאַט, איז אַז נישט אין איין פאַבריק איז די פּראָדוקציע געשטיגען צוליב דער פאָרזיכטיגקייט פון די אימפּאָרטערן, וואָס האָבען מורא צו מאַכען בעשטעלונגען אין אויסלאַנד. אין אויסלאַנד מוז מען באַלד בעשטעלען גאַנצע וואַגאָנען און אין לאַנד נעהמט ער וויפיל ער דאַרף, אָבער אויך די סוחרים קויפען איצט ווייניגער ווי פריהער ביי די פאַבריקאַנטען נישט וועלענדיג זיך אָנזאַמלען גרויסע זאַפּאַסען האָבען טאַקע איניגע פאַבריקען פולע לאַגערס, און נישט איין פאַבריקאַנט רעדוצירט צוליב דעם די אַרבייט, נישט האָבענדיג די מעגליכקייט צו מאַגאַזינירען די פּראָדוקציע פון 6 וואָכען. נאָרמאַל מאַגאַזינירען די פאַבריקאַנטען די פּראָדוקציע נאָר פון 3 וואָכען.

מצד איניגע לענדער זעהט מען אויך לעצטענס א קלענערען דרוק אויפ'ן ארץ־ישראל מאַרק. די סיבה איז נישט אַ אָפּשוואַכונג פון פערטרויען צו די ארץ־ישראלדיגע אָפּנעהמער, נאָר דאָס איבערזאָרגען זיך פון איניגע לענדער אויף אַנדערע אָפּזאַץ־מערק. אַזוי למשל עסטרייך דריקט נישט אַזוי שטאַרק ווי פריהער אויפ'ן ארץ־ישראל מאַרק, ווייל זי אַרבייט קודם כל פאַר איטאַליען. ווי בעוואוסט האָט עסטרייך נישט איינגעפיהרט קיין סאַנקציעס געגען איטאַליען. און אויב זי אַרבייט אַפילו אויף דריי שיכטען, מוז זי אין דער ערשטער רייהה דעקען די בעדערפנישען פון איטאַליען. דאָסזעלבע זעהען מיר אין אונגאַרן. און דעריבער פאָרסירען איצט נישט די אונגאַרען זייערע אויסאַרבייטונגען קיין ארץ־ישראל. זייט די סאַנקציעס זענען איינגעפיהרט געוואָרען, איז איטאַליען פערשווינדען אַלס ליפערראַנט פאַר ארץ־ישראל. מען דאַרף נעהמען אין אכט, אַז איטאַליען האָט אימפּאָרטירט קיין ארץ־ישראל אין 1935 פאַר 465 טויזענד פונט. אין איצטיגען מאָמענט איז שווער צו זאָגען, ווי אַזוי די ארץ־ישראלדיגע אינדוסטריע נוצט אויס פאַר זיך דאָס אַרויסשטויסען איטאַליען פון ארץ־ישראל מאַרק און דעם אָפּגעשוואַכטען דרוק פון עסטרייך און אונגאַרן. יעדענפאַלס האָט זיך אָפּגעשטעלט דער פאָרסירטער אימפּאָרט פון די דאָזיגע לענדער.

עס איז אינטערעסאַנט וועלכע לענדער עס זענען אַממייסטען טעטיג ביים איבערנעהמען די ירושה נאָך איטאַליען און צום טייל אויך נאָך עסטרייך. דאָס ערשטע אָרט פערנעהמט טשעכאָסלאָוואַקיען, דאָס צווייטע בעלגיען, דאָס דריטע שוועדען און פינלאַנד, וואָס האָבען פערגרעסערט זייער עקספּאָרט פון פּאַפּיר אויפ'ן חשבון פון עסטרייך.

א געוויסע אויפלעבונג האָט אויך אַריינגעטראָגען דער שניט פון פּאָמעראַנצען. דער שניט ענטלאַסטעט די אַרבייטסלאָזיגקייט. גיט אַרבייט די אַרבייטסלאָזע דער עקספּאָרט פון פּאָמעראַנצען ברענגט אַריין אין לאַנד דעם פדיון פאַר דער פּאָמעראַנצען־פּראָדוקציע, וואָס דריקט זיך אויס אין צאָהלען חובות און אין פליסיג מאַכען דעם געלד מאַרק און אין מאַכען נייע אינוועסטיציעס.

עס אונטערליגט נישט קיין ספק, אַז אויך דאָס איז געווען איינע פון די סיבות פון דער אויפלעבונג אין האַנדעל אין דעם חנוכה סעזאָן. דאָס אויפהאַלטען זיך פון דער ביזאַיציגער אויפלעבונג איז אין אַ גרויסער מאָס אָבהענגיג פון דער אינטערנאַציאָנאַלער לאַגע".

די, וואָס וועלען בעזיגען רוים

דער בעקאַנטער שטאַלאַג און ספּעציאַליסט אין מזרח־עניגים מאַרסעל גריאַל האָט אין אביסיניען פערבראַכט דעם גרעסטען טייל פון זיין לעבען. ער האָט זיך אַזוי אַריינגעלעבט אין דער הויט פון די כושים אַז ער רעדט שוין אפילו מיט זייער שפּראַך און דער געדאַנקענגאַנג זיינער איז אויך דורך און דורך אַנאביסיניש.

זיין דירה איז געווען פערלאַנגערט מיט זשורנאַליסטען פון אַלע עקען וועלט און איך בתוכם, אַלע זענען געקומען הערען פון זיין מויל א וואָרט וועגען אביסיניען. א לאַנד, וואָס ער קען אויסגעצייכנט און דער עיקר: ער קען עס אַזוי ווי קיין איטאַליענישער גענעראַל וועט עס קיינמאָל נישט קענען. און אויב ער זאָגט אַז זיגען וועט אביסיניען בין איך שוין זיכער אַז ס'וועט טאַקע אַזוי זיין. דער גייסט פון א פאָלק, זאָגט מאַרסעל גריאַל, קען פּראָדוצירען אַזוינע קרעפטען, וועגען וועלכע די פערביסענסטע מיליטאַריסטען פון א ציוויליזירטען לאַנד וואָלטען קיינמאָל נישט וואַגען צו חלומען. טעכניק האָט וואָס צו זאָגען, מאַשינען זענען נישט קיין קינדער שפּילכעל, אָבער דאָס איז נאָך נישט אַלץ, א פּאַרטיזאַנען מלחמה שפּילט זיך אָפּ לויט אַנדערע געזעצען. א פּאַרטיזאַנען אַרמעע פערמאָגט מעהר פוילווער, מעהר עקשנות, מעהר אויסדויער אין קאַמף, איידער א רעגולערע אַרמעע פון אַנפּאַלער.

— איהר קענט מיר אפשר דעפינירען אין וואָס אייגענטליך בעשטעהט דער כח פון די אביסיניער? האָב איך א פראַגע געטון מאַרסעל גריאַל.

— אין די אביסינישע קראָניקעס — האָט מאַרסעל גריאַל געענטפערט—קומט אָפּטמאָל אוים צו לייענען אַזא מין פּסוק:

„אין די צייטען פון אומרוה און פון נויט איז א מענש פון די אייזאַמקייטען פון צפון־זייט געקומען צוגעהן צום קעניג און האָט צו איהם גערעדט [illegible] רעדען אין אַזא צייט, דערנאָך האָט ער די אייגענע רייד אויך גערעדט צום פאָלק, דאָס פאָלק האָט זיך אָנגעצונדען מיט התלהבות. מיט מוט און האָט געטון דאָס וואָס דער געטליכער מאַן האָט בעפוילען צו טון".

— אַט דער דאָזיגער מאַן פון די איינזאַמקייטען, דערקלערט מאַרסעל גריאַל, קומט דאָס רוב טאַקע צוטיין פון פראָווינץ וואַלדובאַ וואָס ליגט נישט ווייט פון די ענגליש־עגיפּטישע גרענעצען. א נזיר איז ער. נישט איינער איז ער אין צאָהל נאָר א סך. טויזענדער נזירים אַזוינע קומען און רעדען צום קעניג און צום פאָלק, זיי פערשפּרייטען זיך איבער גאָר דעם לאַנד.

„אַט די מענער וואוינען דאָס רוב אין געפלאָכטענע צווייגען געצעלטען ערגעץ ווייט אין זומפּיגע, אומגעזונדע וועלדער זיי לעבען אין שאָטען פון ווילדע חיות, ווייט פון מענשען און פון שטעט, און פון דעסטוועגען פערנעהמען זיי אין דער אייגענער רגע, וואָס די מיליטער לויט די פונפאַנפערציג פּיקעלקלעפּ, וואָס רופען צום הייליגען קאַמף פאַרן פרעמדען אַנפּאַלער, ווי אַזוי און אויף וואָס פאַר מאָדנע מיסטעריעזע וועגען די דאָזיגע ידיעה קומט אַריבער צו זיי, דאָס ווייס קיין איין עטנאָגראַף נישט צו זאָגען.

און דאַן נעהמען זיי אין האַנט דאָס איינציגע מעבעל־שטיק פון זייער געצעלט: א פון אויבען־אויסגעבויגענער שטעקען, וואָס זיי שפּאַרען זיך אָן אויף איהם באַרג אַרויף און באַרג אַראָפּ, אויפן וועג בעטלען זיי און זענען מתפּלל זיי גייען טאָג און נאַכט זיי גייען אַזוי לאַנג ביז זיי קומען צו צו א מענשליכען ישוב. זיי רוהען זיך אויפן וועג נישט אָפּ, זיי קלעטערן אויף שפּיציגע בערגען, לאָזען זיך אַרונטער אין די טאָלען, גליטשען זיך איבער משופּעדיגע בערגלך און שפּרינגען איבער די אָפּגרונטען פון סעמיען, פון דאַמבואַ, פון לאַסטאַ, דאָס מאָל זענען זיי געגאַנגען ווייטער ווי תמיד.

זיי דערשלאָגען זיך איצט צו די נעגענטען וואו עס וואוינען מוסולמענער און געצענדינער, זיי זענען אַזוינע הייליגע מענשען אַז זיי קומען צו צו אַלע געטער, צו אַלע אמונות, זייער שטים געפינט אומעטום אַן אָפּקלאַנג.

רוים מאַרשירט אויף אונז! דערצעהלען זיי. רוים און איהרע מחללי קודש. רוים וואָס שטעהט נאָכט רוה און די פּנים עהרדישען מלך המלכים רוים, וואָס בעאומרוהיגט די גייסטער פון די הייליגע טייכען, פערטיידיגט זיך! וואָרום רוים וויל צונעהמען אייערע פעלדער פאַר זיך, זי וועט קוילענען אייערע אָקסען פאַר איהרע מאָלצייטען, מיט געוואַלד וועט זי אַריינציהען אייערע קינדער אין איהרע מלחמות, זי וועט צורויבען אייערע פרויען און וועט זיי שענדען. זייט איהר מענער?

קיינער ענטפערט נישט מיט א קול אויף דער דאָזיגער פראַגע די ענטפערס זענען פויסטען, די ביקסען ווערען פון דער מינוט אָן צונויפגעוואַקסען מיט די הענט. נאָר דער טויט בעפרייט די כלי זיין פון דער דאָזיגער געפאַנגענשאַפט, ווייל די פרעדיגער האַלטען אונטער דעם פלאַם פון דער שנאה אַנטקעגען גרעסטען האַנעל פון קוילען ווייל זיי טרעטען קיינמאָל פון דער שלאַכט נישט אָפּ.

און דאָס איז גאָר נישט קיין קלייניגקייט, דער אויסגאַנג פון א שלאַכט איז זעהר אָפט אָפּהענגיג פון דער צאָהל אומבעוואוסטע נזירים. וואָס בעטייליגען זיך אין איהר.

— איך האָב זיי געזאָגט — האָט מאַרסעל גריאַל זיך אָפּגערופען אין א ווילע אַרום — איך האָב זיי געזאָגט, די דיפּלאָמאַטען פון רוים: „היטעט זיך גוט צו! ווען איהר וועט צווישען די געפאַלענע אין די ווייסע געוואַנטען בעמערקען א פּר מיגן איינגעוויקעלט אין א שלעכט געגאַרבעטער פעל, א פּר־מיגן מיט א פּנים פון א שוואַרצען ישו הנוצרי, ווען איהר וועט זעהן צוויי הענט האַלטען פערקראַמפּט א הילצערנעם צלם, ווי עס וואָלט געווען דער שליסעל פון גן עדן. דאַן שטעלט זיך אָפּ און האָרכט זיך צו, ס'איז א טויטער וואָס רעדט, דער גוף איז הייליג, ער איז נאָך אין לעבען אויסגעלייטערט געוואָרען דורכן פיל פאַסטען און דורך דער גרויסער איינזאַמקייט.

„קוקט אָן דעם צלם פון נזיר! ער איז עהנליך צו דעם צלם, וואָס מען וועט מאָרגען פלאַנצען אויף אייערע קברים!".

ב. גאָטפאַרשטיין.

נייער פאלקסבלאט

דאס לאדזער לעבן

נייער פאלקסבלאט

דינסטאג, 31 דעצעמבער ה' טבת תרצ"ו

זון-אויפגאנג 7.44

זון-אונטערגאנג 3.33

נאך נישט פעסטגעשטעלט די רעדוקציע פון טראמוואי-בילעטן
היינט — א דעציזירענדע קאנפערענץ

נעכטן איז אונטערן פארזיץ פון וויצע פרעזידענט גארלעוסקי פארגעקומען אין מאגיסטראט א קאנפערענץ וועגן ביליגער מאכען דעם פרייז פון טראמוואי-בילעטן אין דער קאנפערענץ האבען נאך מצד דעם מאגיסטראט אנטיילגענומען די פארשטעער פון דער שטאט פערוואלטונג אינזש, בזשאזאווסקא, און אחוו. פעלקא און די פארשטעהער פון דער טראמוואי-דירעקציע.

די קאנפערענץ האט נישט געגעבען קיין רעזולטאטען ווייל די דירעקציע שטעהט אויף איהר ערשטען שטאנדפונקט צו פערקלענערן דעם פרייז פון בילעטן פון 25 גראשען אויף 20 גראשען, גלייכצייטיג וויל זי אבער אפשאפען די הנחה בילעטן און די בחנם'דיגע בילעטן.

די שטאט פערוואלטונג האלט אבער אז דער פארשלאג קען נישט אנגענומען ווערען ווייל די בעפעלקערונג וואלט פון אזא הנחה גארנישט געהאט און די ארבייטער און שילער וואלטען שטארק בע'עוולה'ט געווארען.

באלד נאך דער נישט געלונגענער קאנפערענץ איז דער וויצע פרעזידענט גארלעווסקי אוועק אין דער וואיעוואדזשטווע וואו ער האט געהאט א געשפרעך וועגן דעם ענין מיטן וויצע וואיעוואדע פאטאצקי און דער אנוועזענהייט פון דעם לייטער פון דער געזעלשאפטליך פאליטישער אפטיילונג ה' קענדזשערסקי און פון דער זעלבסטפערוואלטונגס אפטיילונג ה' רעליקער.

נאכדעם ווי דער וויצע-פרעזידענט גארלעווסקי האט אפגעגעבען א בעריכט פון דער קאנפערענץ מיט דער טראמוואי דירעקציע האט דער וויצע וואיעוואדע אנערקענט אז די שטעלונג פון דער שטאט פערוואלטונג איז א ריכטיגע.

די מיינונג פון דער וואיעוואדזשטווע איז מיטגעטיילט געווארען דער טראמוואי-דירעקציע און היינט 10 א זייגער פריה וועט פארקומען אנ'ענטשיידענדע קאנפערענץ צווישען וויצע פרעזידענט גארלעווסקי און דירעקטאר פון די טראמוואיען — רינג.

די לאבוזעוואטע שטיק פון די ענדעקישע הפקר-יונגען
ארעסטירט 2 פערדעכטיגע אין גיסען זאלץ-וויער אויף יודישע דורכגעהער

אין שייכות מיט די לעצטע לאבוזעוואטע שטיק פון ענדעקישע הפקר-יונגען וואס האבען פערגאנגענעם שבת צו נאכט, ווי מיר האבען שוין געמאלדען — אפגעגאסען יודישע פרויען מיט זאלץ זויער, פערברענט זשאקעטען און אפגעבריהט די פיס, מעלדעט מען אונז וועגען נאך צוויי עהנליכע פאלען, וואס האבען פאסירט צו דער זעלבער צייט און אויך אויף דער פעטריקאווער גאס.

האלב 9 אווענד איז ה' מאיר מאגילנער, פון זאוואדזקא 21 געגאנגען אויף פעטריקאווער גאס, פלוצים האט ער דערפיהלט יסורים אין א פוס. ווי עס האט זיך ארויסגעשטעלט, האט מען איהם בעגאסען דעם פאלטען מיט זאלץ זויער, אזוי אז ס'זענען באלד אין איהם אריינגעפאלען לעכער.

אין נעכטיגען נומער האבען מיר געבראכט א ידיעה פון דער אינפארמאציע ביורא „א" וועלכע גיט איבער אז אויף שרודמיעיסקא גאס איז עפעס א יונג גערמאן בעפאלען די 28 יעהריגע הדס מינסקא און זי בעגאסען מיט זאלץ זויער, אפבריהענדיג איהר די הענד מיט די פיס. אויף איהרע געשרייען האט מען דעם אנפאלער נאכגעיאגט און געכאפט. די ביורא ווייסט אויך צו דערצעהלען אז דער אנפאלער האט זיך בשעתו „גענפוצט" צו דער מינסקא, און אז דאס זאל מכלומרשט זיין א נקמה אקט.

ווי מ'טיילט אונז איצט מיט פון א מאסגעבענדער קוועלע, שטימט די ידיעה נישט מיטן אמת, געשעהען איז אט וואס:

די פרוי הדס מינסקא איז שבת צו נאכטס געגאנגען מיט איהר מאן שפאצירען אויף דער פעטריקאווער גאס, אפשטעלענדיג זיך ביי א שוי פענסטער אויף פעטריקאווער 33 האט די פרוי פלוצים געפיהלט א שמערץ אין די פיס. בשעת מעשה האט זי בעמערקט ווי צוויי פארשוינען אנטלויפען, זי האט געמאכט א געוואלד, מ'האט די חברה-לייט נאכגעיאגט און ביים רוג לעגיאנאוו נעכאפט און איבערגעגעבען אין די הענד פון דער פאליציי, אין קאמיסאריאט האבען די „העלדען" געלייקענט שטיין און ביין. אבער די פרוי האט פעסטגעשטעלט אז דאס זענען פערשוינען וואס האבען זי בעגאסען מיט זאלץ-זויער דם פאלטען און די פיס.

לויט אלע ווארשיינליכקייטען האבען עס די דאזיגע הפקר-יונגען אויסגעפיהרט די „שטיקלעך" אויף דער פעטריקאווער גאס.

בעגאסען מיט זאלץ-זויער די אייגענע שוועסטער
די בעפאלענע און אנפאלעריז זענען פערוואונדעט געווארן

(א) נעכטען איז אויף זשגאווסקא גאס פארגעקומען אנ'אויסערגעווענליכע אוואנטורע.

אויף זשגאווסקא 197 וואוינט טאמאש לאסמאן ביי איהם האט געוואוינט זיין טאכטער מיט איהר מאן סעקולסקי און די קינדער. איצט האט געוואלט חתונה האבען לאסמאנס יונגערע טאכטער די 22-יעהריגע אירענא און דעריבער האט דער אלטער געהייסען אז זיין עלטערע טאכטער מיט איהר מאן מיט די קינדער זאלען זיך ארויסציהען פון זיין שטוב. לאסמאן האט ארויסגעווארפען זיין טאכטער פון דער שטוב און בעשטימט די וואוינונג פאר דער צווייטער טאכטער. סעקולסקא האט דערפאר בעשלאסען נקמה צו נעמען אין איהר יונגערער שוועסטער, און טרעפענדיג זי נעכטען אויף זשגאווסקא גאס האט זי אירענא'ן בעגאסען מיט זאלץ-זויער. ס'איז ארויסגערופען געווארען די פאגאטאוויע. דער דאקטאר האט פעסטגעשטעלט אז ביי אירענא לאסמאן איז אויסגעברענט געווארען דאס לינקע אויג און דאס גאנצע פנים אויך די אנפאלערין איז שטארק אפגעבריהט געווארען. ביידע זענען אפגעפיהרט געווארען אין שפיטאל.

זופענווירפעל „גראף" בעסטע קוואליטעט

פאדערט איבעראל

כשר

„GRAF" Buljon w kostkach

בהשגחת הרב ר' ישעי' פירסט שליט"א, רב „עדת ישראל". וויען.

דער אכזריות'דיגער מארד אין לאדז
איז נאך נישט אויפגעקלעהרט געווארען

(א) דער רויב מארד אין פאביאניץ בעת וועלכען ס'איז דערהרגעט געווארען וויקטאר ראטאיטשיק ווי אויך די שרעקליכע ענטדעקונג פון טויטען קערפער מיטן אפגעהאקטען קאפ, הענד און פיס, הערען נישט אויף צו פעראינטערעסירען די פאליציי ארגאנען, וועלכע פיהרען אנ'ענערגישע אויספארשונג.

ביידע ענינים ווערען געהאלטען אין א פולשטענדיגער געהיימניש. נעכטען האבען זיך ווידער א רייה פערזאנען געמעלדעט אין אויספארשונגס אמט אויף קילינסקיעגא 152 וואו זיי האבען נאכגעקוקט די מלבושים פון געפונענעם ערמארדעטען, צי זיי געהערען נישט צו זייערע בעקאנטע, וועלכע זענען פערשוואונדען געווארען פון לאדז.

נעכטען האט זיך פערשפרייט א קלאנג, אז דער געפינענער טויטער קערפער אין שיבלערס טייך, האט א שייכות צו דעם באנדיטען אנפאל אין פאביאניץ, וואו ראטייטשיק האט צוריקגעשאסען צו די באנדיטען און איינעם פון זיי שווער פערוואונדעט.

די באנדיטען האבען דעריבער געוואלט פטור ווערען פון זייער שווער פערוואונדעטען חבר וועלכער האט זיי געקענט פערראטען, צוליב דעם האבען זיי איהם צופערטעלט און צווארפען די טיילען.

אין צוזאמענהאנג מיטן פאביאניצער מארד זענען פערהאלטען געווארען 10 פערזאן, מיט'ן לאדזער מארד — 4 פערזאן.. די פאליציי פיהרט ווייטער די אויספארשונג און ס'איז זיכער אז ביידע געהיימנישען וועלען ענטדעקט ווערען.

דערשאסען 3 מענשען צוליב עטליכע זלאטיס
בלוטיגער אנפאל אין א דארף

(א) אין דארף סלאוואשעווק איז נעכטען אין דער פריה אויסגעפיהרט געווארען א דרייסטער רויב אנפאל.

3 א זייגער ביינאכט האט זיך אין דער וואוינונג פון סטאניסלאוו ביאלאס אריינגעריסען א פערמאסקירטער באנדיט און פערלאנגט אז מ'זאל איהם געבען געלד. ווען ביאלאס האט געוואלט ענטוואפנען דעם באנדיט האט דער לעצטער אויסגעשאסען און דערהרגעט ביאלאסן אויפן ארט. שיסענדיג ווייטער האט דער באנדיט שווער פערוואונדעט ביאלאסעס פרוי און טאכטער. דער באנדיט האט דאן צוגערויבט עטליכע זלאטעס און ענטלאפען. די צוויי נוסדריגע פרויען זענען אפגעפיהרט געווארען אין שפיטאל, די פאליציי האט נאכמיטאג ארעסטירט דעם מערדער וועלכער האט זיך ארויסגעשטעלט אלס דער 28-יעהריגער וולאדיסלאוו מיכאלאק פון דארף ראזשאק.

ענדערונג אין דער עקזעקוציע-פראצעדור
נייער פראיעקט פון פינאנץ-מיניסטעריום

די לאדזער האנדעלס קאמער טיילט מיט, אז דאס פינאנץ מיניסטעריום האט איבערגעשיקט צו דער ווירטשאפטליכער זעלבסטפערוואלטונג א פראיעקט פון א פעראורדנונג וועגן ענדערען די עקזעקוציע פראצעדור פון דער פינאנץ מאכט, וועלכע איז איצט חל, דאס פינאנץ מיניסט. ווייל אז די האנדעלס קאמער זאל ארויסזאגען איהר מיינונג וועגן דעם דאזיגען פראיעקט.

די לאדזער האנדעלס קאמער איז צוגעטרעטען אין א פערשנעלערטען טעמפא צו בעטראכטען דעם פראיעקט ווייל דאס פינאנץ מיניסטעריום פערלאנגט אנ'ענטפער ביז דעם 10 יאנואר 1936.

היינט דער לעצטער טערמין פון אויסקויפען פאטענטען!

היינט איז דער לעצטער טערמין פון אויסקויפען פאטענטען אויפ'ן יאהר 1936. נישט קוקענדיג אויף אלע בעמיהונגען צו פערלענגערן דעם טערמין אויסצוקויפען פאטענטען אויף נאך 15 טעג, איז דער טערמין נישט אפגעלעגט געווארען, אזוי אז היינט איז דער לעצטער טאג פון אויסקויפען פאטענטען. דעם 2. יאנואר וועלען זיך אנהויבען קאנטראלעס אין די אונטערנעהמונגען, ווער עס וועט נישט האבען קיין פאטענט וועט בעשטראפט ווערען לויט די ענטשפרעכענדע פארשריפטען.

ניי-יאהר-וואונשען פארן מלוכה פרעזידענט און רעגירונג
וועט אננעהמען דער לאדזער וואיעוואדע

ווי מיר דערוויסען זיך וועט ווי יעדעס יאהר, דער לאדזער וואיעוואדע אננעהמען ניי-יאהר-וואונשען פאר'ן מלוכה-פרעזידענט און רעגירונג דעם 1. יאנואר 12 א זייגער בייטאג אין גרויסען זאל פון דער וואיעוואדזטווע.

אפטייקען.
היינטיגע נאכט - דיזשורען

(א) היינט ביינאכט דיזשורירען פאלגענדע אפטייקען: יאנקעלעוויטש, סטארי רינעק 9; גלובאצקי, נארוטאוויטשא 6; האמבורג, גלובנא 50; פאוולאווסקי, פיעטריקאווער 307; פיאטראווסקי, פאמארסקא 91; שטעקל, לימאנאווסקא 37.

קאנטראלירט די פאבאר-רשימות

(א) פון 2טען ביז 16טען יאנואר 1936, וועלען אין מיליטערישען ביורא ביי דער שטאט פערוואלטונג פעטריקאווער 165, אין די ביורא שעה'ן אויסגעלעגט ווערען די רשימות פון די פאבאראווע פון יאהרגאנג 1915.

די פעראינטערעסירטע פאבאראווע דארפען קאנטראלירען די ריכטיגקייט פון דער רעגיסטראציע און אויב זיי וועלען בעמערקען א פעהלער אדער אונפינקטליכקייט דארף מען וועגן דעם באלד מעלדען

גאסען-אנפאלען

(א) אויף ציגעל-גאס איז בעפאלען געווארען דורך אונבעקאנטע פערשוינען און צושטאכען געווארען מיט מעסערס דער 35 יעהריגער בראניסלאוו סטאשאק, פון ווארשאווסקא 3. סטאשאק האט בעקומען 4 וואונדען אין קאפ, דער פערוואונדעטער האט בעקומען הילף דורך דער פאגאטאוויע.

* * *

אויף באפיורקאווסקיעגא גאס איז בעפאלען געווארען דער 37-יעהריגער ארנא ווינטער פון אזארקאוו און בעקומען שטאר'ק געשלאגען. די פאגאטאוויע האט איהם ערטיילט הילף.

אונטערגעווארפען א קינד

(א) אויף גזשיבאווא 28 איז אונטערגעווארפען געווארען א קינד, א מיידעלע פון 2 וואכען, דאס קינד איז איבערגעשיקט געווארען אין שטאטישען ערציהונגס-הויז. די פאליציי זוכט די מוטער.

קלאנג-קינא-טעאטער

ZACHĘTA

זגערזשער 26.

היינט און פאלג. טעג!

פילם פון פוילישער פראדוקציע. מאכטיגע דראמע פון די צארישע צייטען און די רעוואלוציע פון יאהר 1905 א. ז.

דיטאכטער פון גענעראל פאנקראטאוו

דער פילם איז הערליך רעזשיסירט און שמידט צו דעם צושויער צום עקראן. — גרויסע אויסשטאטונג און מייסטערהאפטער שפיל פון די ארטיסטן. אין די הויפטראלן:

Marja Bogda, Junosza Stępowski, Nora Ney, Franciszek Brodniewicz

אויסער'ן פראגראם?

אנהויב 4 נאכמ. שבת און זונטאג 12 פריה.

Dr. med.

HALTRECHT

ספעציעל-ארצט פאר הויט-, געשלעכטס קראנקהייטען און מענער-שוועכע

פיעטריקאווער 10, טעל. 245-21

נעהמט אן פון 8 פריה ביז 2 מיטאג און פון 5 ביז 9 אווענט. זונטאג פון 10—1 בייטאג. אלע ארט אנאליזען

פאר אונבעמיטעלטע לעטשניצע-פרייזן

א ספעציעלער ווארטע-זאל פאר פרויען.

Dr. med.

Sadokierski

כירורג פון צייהן און יאסלעס

Piotrkowska 164 tel. 114-20

Dr. med. H. LUBICZ

ספעציאליסט פאר הויט, ווענערישע און געשלעכטס-קראנקהייטען

צעגעלניאנא 7 (פריהער 43), טעלעפאן 141-32

עמפאנגס-שעה'ן 8-10, 12-2 און 5-8 אווענד

3 zakresowe odbiorniki „ELEKTRIT Co" przodują!

פון דער האַנדווערקער־עקספּאָזיטור

פּיעטריקאָווער 20

נאָך אַ הפסקה פון אייניגע וואָכען איז די וואָך צוריק בעניט געוואָרען די טעטיגקייט אין דער סעקציע פאָרמירער־מייסטער. די וואָך קומט פאַר אַן אַלגעמיינע פערזאַמלונג פון פאָרמירער, וועלכע וועט בעטראַכטען וויכטיגע פאַך־פראַגען.

ס'האָבען זיך אָרגאַניזירט די געגר־וועטע שוס־טער כאַלופּניקעס, וועלכע האָבען אָפּגעהאַלטען אַ אָרגאַניזיר־פערזאַמלונג. אין דער צאָהל פון 60 פּערזאָן און זיך אַנגעשלאָסען אין דער עקספּאָזיטור. מיטוואָך, דעם 1־טען יאַנואַר 1936 קומט פאַר די ערשטע פאַך־פערזאַמלונג.

דער פּרעזעס פון דער עקספּאָזיטור אַדוו. י. ווייצמאַן האָט נאָכ'ן דורכמאַכען אַן אָפּעראַציע צו־ריק זיך אומגעקעהרט צו זיין נאָרמאַלען געזונד־צושטאַנד און אָנגעהויבען צוריק זיין אָפּפערוויליגע טעטיגקייט לטובת די יודישע האַנדווערקער און מיטעלשטאַנד.

אין משך פון די לעצטע טעג האָבען זיך גע־וואָנדען אין לאָקאַל פון דער עקספּאָזיטור הונדער־טער געזעלען נאָך אינפאָרמאַציעס בנוגע הנחה עקזאַמענס פאַר געזעלן. מיר האָבען אַלע, וועלכע האָבען זיך צו אונז געווענדעט, ערטיילט די גע־העריגע מיטהילף, אַז זיי זאָלען האָבען די מעגליכ קייט פאַר ניי־יאָהר אָפּצוגעבען די נויטיגע דאָקו־מענטען אין דער האַנדווערקער־קאַמער.

KINO TEATR MIRAŻ
11 LISTOPADA 16
היינט און פאָלג. טעג!
„MŁODY LAS"
פּרעכטיגער פוילישער פילם
אויסער'ן פּראָגראַם:
קלאַנג־צוגאַבען און P.A.T.
אָנהויב 4 נאָכמ. שבת און זונטאָג 12 בייט.

פון מאָרגען אַן בילינער דער באַהן־טאַריף אויף סחורות

פון ניי־יאָהר אָן, דאָס הייסט פון מאָרגען ווערט ביליגער דער באַהן־טאַריף פאַר טראַנספּאָר־טירען פאָלגענדע סחורות: האָלץ מיט 30 פּראָצענט, תבואה און הילזען־פּראָדוקטען — 10 פּראָצענט, מעהל מיט 20 ביז 30 פּראָצענט, קאַרטאָפעל — 25 פּראָצענט, פּאַפּיר־אַרטיקלען און גרינצייג מיט 30 ביז 50 פּראָצענט, רויה־שטאָפען פאַר מאַנופאַקטור 30 פּראָצענט, רויהע לעדער מיט 30 פּראָצענט, צעמענט און קאַלך 10 ביז 12 פּראָצענט א. א. וו.

געוועלבער מוזען אַרויסשטעלען פּרייזען אויף אַרטיקלען פון ערשטען געברויך

דער אינערן־מיניסטער האָט אַרויסגעגעבען אַ פאַראָרדנונג צו אַלע וואָיעוואָדעס, סטאַראָסט־וועס און פּאָליצײַ־אַמטען, אַז מ'זאָל אַכטונג געבען אויף די געוועלבער, צי זיי שטעלען אַרויס פּרייזען אויף די אַרטיקלען פון ערשטען געברויך, וועלכע ווערען ביי זיי פאַרקויפט. פאַר נישט אַרויסשטעלען קיין פּרייזען אויף פּראָדוקטען און אַרטיקלען פון ער־שטען געברויך און פאַר טייערער נעהמען ווי עס זע־נען די בעשטימטע פּרייזען וועט מען שטרענג בע־שטראָפט ווערען.

פּרובט אייער גליק
אין דער קאָלעקטור פון
י. א. פיינגאָלד
8 שרודמיעסקאַ 8
און קויפט אַ לאָס צו דער 4־טער קלאַס פון דער איצטיגער 34־טער מלוכה־לאָטעריע.
געדענקט, דאָס הויפּט־געווינס איז
אַ מיליאָן זלאָטעס!

געזעלשאַפט פריינד פון ייוו"א אין לאָדז

אָרדענט איין אַ גאַנצע רייה מענדעלע־פייערונגען אין היגע קולטורעלע און געזעלשאַפטליכע אינסטיטוציעס

אין צוזאַמענהאַנג מיט דער פּראָקלאַמירונג פון דעם מענדעלע־חודש איז דער צייט פון 20. דע־צעמבער ה. י. — 20. יאַנואַר 1936 לכבוד דעם 100־סטען געבוירענטאָג פון דעם שעפער און בע־גרינדער פון דער יודישער ליטעראַטור, מענדעלע מוכר ספרים, האָט די ניי־געוועהלטע פערוואַלטונג פון דער היגער געזעלשאַפט פריינד פון יודישען ווי־סענשאַפטליכען אינסטיטוט אונטערגענומען די אי־ניציאַטיווע איינצואָרדענען אין אונזער שטאָט, אַ גאַנצע רייה מענדעלע־פייערונגען אין די היגע קול־טורעלע, געזעלשאַפטליכע און אַנדערע אינסטיטוצ־יעס.

בכדי צו רעאַליזירען איהר פּלאַן האָט די פער־וואַלטונג פונאַנדערגעשיקט איינלאַדונגען צו די דערמאָנטע אינסטיטוציעס, צו אַ געמיינזאַמער בע־ראַטונג וועגען אופן און סדר פון די פייערונגען.

די בעראַטונג וועט פאָרקומען, זונטאָג, דעם 5. יאַנואַר 1936, פּינקטליך 8 אַ זייגער אָוונד אין לאָקאַל פון דער געז. אָרט, יאַוואָלטשאַנסקע 27.

עס איז צו האָפען, אַז די איניציאַטיווע פון דער פערוואַלטונג, וועט מיט אַנערקענונג אויפגענומען ווערען פון דער היגער געזעלשאַפטליכקייט און די אַלע, וועלכע האָבען בעקומען איינלאַדונגען, סיי אַפילו די געזעלשאַפטען, וועלכע האָבען מחמת פער־זעהן, קיין איינלאַדונגען נישט בעקומען, וועלען זיך אין דער דערמאָנטער בעראַטונג מאַסענהאַפט בע־טייליגען.

דאָס פּראָגראַם פון דער בעראַטונג זעהט פאָר, אַ חוץ דעם שוין דערמאָהנטען סדר, אויך אַ רעפע־ראַט וועגען מענדעלען און זיין שאַפען און אַ רעפע־ראַט וועגען דעם מענדעלע־פייערונגס־פּראָגראַם אין לאָדז.

קליינער פעליעטאָן

ברוך שפּטרני...

היינט — זאָגט שמיל־שמעלקי — היינט ווערט מען איהם שוין פּטור, און מ'וועט ענדליך קאָנען זאָגען ברוך שפּטרני... אַראָפּ פון מאַרק!

איי — זאָגט שמיל־שמעלקי — איז עס געווען אַ יאָהרעלע!... איי, אַ יאָהרעלע!... נישט געדאַכט זאָל ער ווערען!

פון אַלע זייטען האָט עס געהאָגעלט מיט צרות און מיט שלעק, אַז עס איז געווען נישט איבערצו־האַלטען!

אַ יאָהר פון קלעפּ — פון אַלע זייטען קלעפּ, און עס האָט אויש געדונערט! און לסוף איז נאָך צו־געקומען דאָס קלאַפּערנעצייג מיט דער מלחמה — מיט שלים־מוסאָליני, מיט'ן הייליגען נעגוס, און מיט'ן לאָרד אידען...

אַ סברא מאַקי, אַז אַזוי וועט שוין זיין איביג: וואו צוויי שלאָגען זיך, מוז זיין אידען אין מיטען! אָהן יודען, אָדער אָהן אַ יודענע גייט עס נישט... אַזוי איז שוין די וועלט, און ס'לאָזט זיך דאָ גאָרנישט אַנדערש מאַכען!

אַזוי געהט עס שוין יאָהר נאָך יאָהר, און פון חומש ווייסען מיר, אַז עס איז פון איביג אָן אַזוי... נעמטס איצט, למשל, דייטשלאַנד, נעמטס!

איז פרעגט זיך אַ פראַגע: וואָס זענען מיר שול־דיג, אַז זיי האָבען אָנגעדרייט אַ מלחמה, וואָס זיי האָבען פערשפּילט, און זיי האָבען נישט צו „כמאַ־ליען", איז וואָס זענען מיר שולדיג?!!

ניין, איז שולדיג זענען טאַקי מיר! מיר האָבען זיי געזאָלט שיטען זאַלץ אויפ'ן ווידעל: לויפטס נישט, טוט'ס נישט, שיסט'ס נישט! אָדער מיר האָבען זיי געזאָלט, וועניגסטענס, העל־פען איינעהמען די וועלט — וואָלט שוין גוט גע־ווען!...

בין איך נאָך אויך און ספק — זאָגט שמיל־שמעלקי — צי ס'וואָלט טאַקי גוט געווען!

וואָרום מיט אונז — זאָגט ער — איז די זעלבע מעשה, וואָס מיט יענער יודענע, וועלכע טענה'ט צו איהר מאַן אַזוי־און־אַזוי:

— וואָס האָסטו זיך מענדעל, אויף מיר אָנ־געזעצט און דו לאָזט מיר נישט לעבען אויף דער וועלט!... אַז ווי איך גיי — טויג נישט, אַז ווי איך שטיי — טויג נישט, אַז ווי איך זיץ — טויג נישט, און אַז ווי איך ליג — טויג אויך נישט... גוואַלד־גע־שריגען, מענדעל, ווי אַזוי זאָל איך ליגען, העי?!..

ס'איז קעגען דעם, וואָס מיר האָבען שוין דאָס 35־טע יאָהר אויך אין דר'ערד און אַז מיר וועלען דאָרט האָבען, אם ירצה השם, אַלע אונזערע שונאים, וועט גאָר גוט זיין!

דערוויל האָטס מיר אַ גוטען נאָווי־ראָק!

שמילשמעלקי

הייוועס ווערען טייערער

צוליב דעם וואָס די רעגירונג האָט פון ערשטען יאַנואַר אָן פערגרעסערט דעם שטייער אויף הייוועס מיט 44 גראַשען אַ קילאָ, וועט דאָס אַרטיקעל פון מאָרגען אָן אויך טייערער ווערען מיט דיזעלבע 44 גראַשען אויף אַ קילאָ.

שטורמדיגע צייטען

ראָמאַן

64

— וואָס איז עס מיט דיר, אַלי, וואָס ביזטו עפּעס אַזוי פערטראַכט?

קיבּיראָוו האָט אינסטינקטיוו אַ ציטער געטון און געענטפערט:

— איך טראַכט אָפּטמאָל וועגען דעם שווערען גורל פון אונזער פאָלק... מיר אַלע זענען אָרעם. דער סוף? איך טראַכט, אַז מען דאַרף עפּעס זוכען אַ מיטעל, ווי אַזוי זיך צו בעפרייען פון די דאָזיגע ליידען...

— נו, דו האָסט עפּעס אויסגעטראַכט? — האָט סעלים־כאַן געפרעגט.

— ניין. איך האַלט דעריבער אין איין טראַכ־טען...

קיבּיראָוו האָט מורא געהאַט, אַז סעלים־כאַנ'ען זאָל ענדליך נישט ווערען פערדעכטיגט דאָס, וואָס ער, קיבּיראָוו, איז אַזוי אָפּט פערטראַכט און צי־טערט־אויף, ווען מען שטעלט איהם פּלוצלינג אַ פראַגע. „מען מוז וואָס שנעלער אַ סוף מאַכען דערצו, — האָט קיבּיראָוו געטראַכט. — אויב איך וועל אין פערלויף פון די נאָהענטסטע וואָכען נישט פער־ווירקליכען מיין פּלאַן, דאַן האָב איך מורא, אַז איך זאָל פון זינען נישט אַראָפּ.

נישט אַלעמאָל קאָן ער דאָך דערצעהלען אַ מעשה, אַז ער „טראַכט וועגען דער לאַגע פון טשע־טשענישען פאָלק".. אמת, סעלים־כאַן האָט צו איהם דעם פּוסטען צוטרוי, אָבער פונדעסטוועגען איז ער געגוג פאָרזיכטיג. מען טאָר דעריבער נאָכאַנאַנד נישט אויסנוצען דעם דאָזיגען צוטרוי. מען קאָן סוף כל סוף אַדורכפאַלען.

ס'איז דאָ איין אויסוועג: וואָס שנעלער דורכ־צופיהרען די „געפעהרליכע אָפּעראַציע"! איצט דאַרף מען זי אָבער מאַכען אַזוי, אַז זי זאָל נישט דורכפאַלען, ווי דעמאָלט, ווען סעלים־כאַן איז גע־שלאָפען אין ביידעל. פאַלט זי איצט דורך — מעג שוין קיבּיראָוו אַלעס אויפגעבען, ווייל ער פיהלט, אַז ער איז לענגער נישט אימשטאַנד אויסצוהאַלטען דעם דאָזיגען גיהנום־צושטאַנד — ער קאָן אַריינ־פאַלען אין אַ משוגעים־הויז!...

קיבּיראָוו הויבט דעריבער ווידער אָן צו וואַר־טען אויף אַ פּאַסענדע געלעגענהייט, אָבער אַזאַ געלעגענהייט קומט דערווייל נישט אָן. וואָס טוט מען? יעדער טאָג איז פאַר קיבּיראָוו'ן אַ שרעקליכע משא. אָ, ווי ער וואָלט זיך שוין געוואָלט צוריק געפינען אין זיין פאָלק, צוריק צווישען אייגענע און דערצעהלען וועגען זיינע איבערלעבענישען ביי סעלים־כאַנ'ען אין לאַגער.

סעלים־כאַן געפינט זיך איצט מיט צעהן מענ־שען זעהר טיף אין די בערג, ער גרייט זיך נישט אַזוי שנעל פון דאַנען אַוועקצוגעהן. ער בלייבט קיינמאָל נישט איבער אַליין און ס'איז דעריבער נישטאָ קיין שום מעגליכקייט זיך שטילערהייט פון דאַנען אַרויסקריגען און מעלדען דער פּאָליציי, אָדער דער מיליטערישער מאַכט, וואו סעלים־כאַן געפינט זיך.

קיבּיראָוו איז פערצווייפעלט. ער קאָן ביינאַכט נישט שלאָפען. ער טראַכט שטענדיג וועגען דעם, ווי אַזוי צו מאַכען, אַז סעלים־כאַן זאָל ווידער בלייבען מיט איהם ערגעץ וואו איינער אַליין.

און אָט פאַלט קיבּיראָוו אויף אַ פּלאַן: ער וועט סעלים־כאַנ'ען אויף אַ קונציגען אופן אַרויס־נאַרען פון דעם אָרט, וואו זיי האָבען זיך איצט געפונען....

דאָס איז געווען אַ געוואַגטער און דרייסטער פּלאַן!...

„יאָ, — האָט קיבּיראָוו געטראַכט אַ צופרידע־נער, — נישטאָ קיין אַנדער אויסוועג. מען מוז איהם אַרויסנאַרען פון דאַנען. ווען ער וועט שלאָפען, זיך אַוועקגנב'ענען און מעלדען וועגען דעם דער מיליטערישער מאַכט. אָבער ווי אַזוי מאַכט מען דאָס? כ'האָב געפּאַקט!" — האָט קיבּיראָוו אַזש אַ שפּרונג געטון פאַר פרייד.

— וואָס איז מיט דיר? וואָס האָסטו זיך אַזאַ וואָרף געטון? — האָט איהם געפרעגט קאַרי, וועלכער איז געבען איהם געלעגען און שוין גע־האַלטען ביים איינדרעמלען.

— ס'האָט זיך מיר עפּעס געחלומ'ט.... — האָט קיבּיראָוו געענטפערט.

* * *

אין אַ צוויי טעג אַרום האָט קיבּיראָוו געזאָגט צו סעלים־כאַנ'ען:

— כאַן, איך בין שוין לאַנג נישט געווען ביי מיין פרוי און קינדער. איך שיק זיי כסדר איבער געלד, אָבער איך האָב זי נישט געזעהען די גאַנצע צייט, וואָס איך בין ביי דיר. איך בענק שטאַרק נאָך זיי.

— זיי וואוינען ווייט?

— צוואַנציג ווערסט פון גראָזני, אין אַ קליי־נעם אַאול (דאָרף), וואו עס שטעהען סך־הכל צעהן סאַקלעס (כאַלופּעס).

— ווילסט זיי טאַקע בעזוכען?

— כ'וואָלט זעהר געוואָלט, כאַן.

— טאָ געה, אַלי, אָבער זוים זיך נישט לאַנג, ווייל איך גלויב, אַז עס וועט אינגיכען זיין „אַר־בייט". איך וואַרט אויף כאַכאַנאָוו'ן, ער דאַרף מיר ברענגען אַ ידיעה וועגען דער קאַסע פון דער פירמע „נאָבעל". דאָרטען, שמועסט מען, געפינט זיך יע־דען ערשטען פון חודש אַ היבשע סומע געלד, וואָס איז בעשטימט אויף אויסצוצאָהלען די פּענסיעס. עס קאָן זיין, אַלי, אַז שוין די אַנדערע וואָך וועלען מיר דאַרפען אויסאַרבייטען אַ פּלאַן פאַר דעם דאָ־זיגען אָנפאַל. אָהן דיר, אַלי, וועל איך דעם פּלאַן נישט אויסאַרבייטען... — האָט סעלים־כאַן צוגעגע־בען מיט אַ שמייכעל.

„אַזוי? סעלים־כאַן גרייט זיך צו אַ נייעם אָנפאַל?" — האָט קיבּיראָוו געטראַכט.

ער האָט געוואוסט, אַז אַלע מאָל, איידער סע־לים־כאַן גרייט זיך צו מאַכען אַן אָנפאַל, טיילט ער זיך אָפּ אויף אַ געוויסע צייט פון זיינע מענ־שען און שלאָפט ערגעץ איינער אַליין אין אַן אַאול. אַזוי פיהרט זיך סעלים כאַן שטענדיג און קיבּיראָוו איז דעריבער זיכער, אַז אויך איצט וועט ער זיך אַזוי פיהרען. אויב אַזוי, איז דאָך זיין פּלאַן וועגען אַרויסנאַרען סעלים־כאַנ'ען איצט אַן איבעריגער. צו וואָס קומען מיט דעם דאָזיגען געפעהרליכען פּלאַן, אויב ער וועט איצט האָבען אַזאַ גוטע גע־לעגענהייט. קיבּיראָוו בעטראַכט שנעל די לאַגע און ערקלערט דעריבער:

— ניין כאַן, אויב דו גרייטסט זיך צו אַני־„אַרבייט", לעג איך אָפּ מיין בעזוך. וועל איך איצט נישט געהן צו מיין פאַמיליע.... די „אַרבייט" איז וויכטיגער, ווי ווייב און קינדער.

— אָט אַזוי האָב איך פון דיר הנאה: — רופט אויס סעלים־כאַן און גיט קיבּיראָוו'ן אַ פריינד ליכען קלאַפּ איבער דער פּלייצע.

קיבּיראָוו האָט שוין איצט מיט אונגעדולד געוואַרט, אַז עס זאָל קומען כאַכאַנאָוו און איבער־געבען, ווי אַזוי עס זעהט אויס אין דער ביוראָ פון דער פירמע „נאָבעל", וויפיל מענשען עס אַר־בייטען דאָרטען, צי זענען זיי אַלע בעוואָפענט, צי די ביוראָ איז שטאַרק בעוואַכט פון דער פּאָליציי א. ד. גל.

בעקומענדיג די דאָזיגע ידיעות פון כאַכאַנאָוו'ן וואָלט סעלים־כאַן תיכף זיך גענומען גרייטען צום אָנפאַל. קיבּיראָוו איז געווען טיף איבערצייגט, אַז אין די לעצטע שעה'ן פאַר'ן אָנפאַל וועט איהם געלונגען צו פערווירקליכען זיין פּלאַן. סעלים־כאַן וועט ווי געוועהנליך, אין אַזעלכע פאַלען נעכטיגען אין אַ דאָרף, וואָס געפינט זיך נישט ווייט פון גראָזני. ער וועט נעכטיגען איינער אַליין און דאַן — דאַן וועט איהם שוין קיבּיראָוו פּאַקען אַ לעבע־דיגען.

און ווען קיבּיראָוו טראַכט וועגען דעם, פיהלט ער, אַז ער האַנדעלט איצט אומענשליך. זיין גע־וויסען נעהמט זיך בונטעווען. סעלים־כאַן האָט איהם געראַטעוועט פון די הענד פון די קאָזאַקען, און ער, קיבּיראָוו, געהט איהם איבערגעבען אין די הענד פון תליון! דאָס דאַרף זיין דער שכר פאַר סעלים־כאַנ'ס געטריישאַפט און איבערגעגעבענ־הייט?... בעפרייענדיג איהם, קיבּיראָוו'ן האָט דאָך סעלים־כאַן איינגעשטעלט זיין אייגענעם לעבען. ער האָט דאָך דערביי געקענט גע'הרג'עט ווערען. פונדעסטוועגען האָט ער דערויף נישט געקוקט, פונדעסטוועגען איז ער גרייט געווען צו ברענגען זיך פאַר אַ קרבן און איז געלאָפען ראַטעווען „זיין בעסטען פריינד אַלי" — און ז'ער זעלבער „אַלי" וואַרט שוין מיט אונגעדולד אויפ'ן טאָג, ווען סעלים־כאַן וועט ליגען אַ געפּענטעטער אין די הענד פון זיינע פערפאָלגער.

(פאָרטזעצונג קומט)

היינט גרויסער סילוועסטער-אָוונט

פוז עלעגאַנטען לאָדז! ◆◆◆ שגעון ביז אינדערפריה!

א סד איבערראַשונגען! — אויפטריטען פון ערשטקלאסיגע אַרטיסטישע קרעפטען!

Sala Malinowa

GRAND HOTELU

חנוכה-פייערונג ביי די „פּועלי אגודת ישראל"

דאָנערשטאָג אָוונט איז אין לאָקאַל פון „בית יעקב" (שרודמיעסקאַ 32) פאָרגעקומען א חנוכה-אָוונט איינגעאָרדענט פון די „פּועלי אגודת ישראל" אין שעורי ערבי"ס.

די פייערונג ווערט געעפענט פון ה' משה ראַבינאָוויטש, נאָך דעם ווי דער כאָר זינגט דעם פאַ"י-הימן, בעגריסען די ה"ה: וו. בערקאָוויטש, אלתר שנור און א. סאלאמאָן. רעפעראַטען האָבען געהאַלטען: הרב מאירזאָן, לייב גערשט און יצחק צעדערבוים.

11 אָוונט איז די פייערונג געשלאָסען געוואָרען.

זעלבסטמאָרדען

(א) אין זיין אייגענער וואוינונג אויף פּאָפּשעשנאַ 4 איז בעגאַנגען זעלבסטמאָרד דער 38-יעהריגער אַרבייטסלאָזער סטעפאַן אומאַנסקי. די פּאָגאָטאָוויע האָט איהם אין אַ שווערען צושטאַנד אָפּגעפיהרט אין שפּיטאָל. די סיבה פון דעם פערצווייפעלטען שריט איז געוועזען נויט.

אין דער וואוינונג פון איהרע עלטערן, דרעוונאָווסקאַ 9 איז בעגאַנגען זעלבסטמאָרד די 19-יעהריגע העלענאַ קאָוואַלסקאַ, אין א שווערן צושטאַנד איז זי אָפּגעפיהרט געוואָרען אין שפּיטאָל.

Dr. REICHER

פּאָלודניאָווואַ 28, טעל. 201-93

ספּעציאַליסט

פאַר מענער - שוועכע - בעהאַנדלונג

סעקסועלע בעראַטונגען פון פּסיכאָ - אַנאַליזען

נעמט אָן פון 8—11 פון 5—8 אָוונט.

זונטאָג און חגאות פון 9—1

פאַרלעזונג פון ד״ר ח. קנאָפּינג איבער אליהו הנביא

א סאָציאַל - היסטאָרישע שטודיע

אונטער דעם טיטעל וועט מאָרגען מיטוואָך דעם 1 יאַנואַר ד״ר ח. קנאָפּינג האַלטען א פאָרלעזונג אין פעראיין „החלוץ המזרחי" נאַרוטאָוויטשאַ 7.

טעזען: עקאָנאָמיש - פּאָליטישע לאַגע אין שומרון, צוזאַמענשטויס פון פּעניציען מיט שומרון, באַדערגרעכט אין שומרון, די טראַגעדיע פון נביאים, פּערזענליכקייט פון אליהו, די סצענע ביים הר-הכרמל, די בעדייטונג פון באַרג אין דער ביבעל, אליהו אין דער לעגענדע, אליהו אַלס סימבאָל פון סאָציאַלער גערעכטיגקייט, ווער זענען די עורבים

סילוועסטער - נאַכט אין מאַלינאָווע זאַל

היינט וועט דאָס עלעגאַנטע לאָדז אָנגענעהם פערברענגען דעם סילוועסטער אין מאַלינאָווע זאַל. ס'וועט פאַרגעבראַכט אַ ים פון איבעראַשונגען, צווישען אַנדערע אויפטריטען פון ערשטקלאַסיגע אַרטיסטישע קרעפטען.

היינט — סילוועסטער - פערוויילונג לטובת „אוזדראָוויסקאָ"

היינט אָוונט אָרדענט איין די געזעלשאַפט „אוזדראָוויסקאָ" אַ סילוועסטער - פערוויילונג אין „פילהאַרמאָניע", וואָס וועט היינט אָוונט פערוואַנדעלט ווערען „אין אַ פריילעך שטעטעל" ביי די קלאַנגען פון צוויי אָרקעסטערס.

די הכנסה פון היינטיגען באַל וועט דער געזעלשאַפט „אוזדראָוויסקאָ" געבען די מעגליכקייט הונדערטער נויטבעדערפטיגע יודען אָרויסצושיקען זומער-צייט אויף ערהאָלונג.

די היינטיגע סילוועסטער - אימפּרעזע פון „אוזדראָוויסקאָ" וועט זיכער אַדורכגעהן מיט'ן פערדינטען ערפאָלג.

Dr. Wołkowyski

ציגעל-גאַס 11, טעל. 238-02

ספּעצ. פאַר טריפּער, סיפיליס און הויט-קראַנקה.

בעהאַנדלונג פון מענער-שוועכע

נעמט אָן פון 8—11 בייטאָג און 4—9 אָוונט.

ראַדיאָ - פּראָגראַם

דינסטאָג, ד. 31-טען דעצעמבער

6.34 גימנאַסטיק. 6.50 פּליטען. 7.55 אינפאָרמאַציעס. 11.57 צייט-סיגנאַל. 12.03 ידיעות. 12.15 „מעלאָדיעס פון יאָהר 1935". 1.20 הויז-ווירטשאַפט. 1.30 פון אַרבייטס-מאַרק. 1.35 סילוועסטער-אודיציע פון פּליטען. 3.12 לאָדזער בערזע. 3.15 עקספּאָרט. 3.20 וואַרשאָווער בערזע. 4 אודיציע פאַר שול-יוגענד. 4.15 לידער. 4.45 „גאַנץ פּוילען זינגט". 5 רעפעראַט. 5.15 „פּליטען פאַר מבינים". 6 פאָרטעפּיאַן-קאָנצערט. 6.30 ניי-יאָהר גע־שפּרעך מיט די ראַדיאָ-הערער. 6.45 לידער. 7.20 רעקלאַמע-קאָנצערט. 7.35 ספּאָרט. 7.50 אַקטועלער שמועס. 8 סילוועסטער - מאָנאָלאָג. 8.10 אָפּערען-לידער. 9 אָוונט-ידיעות. 9.15 „קליינער ראַדיאָ - אָרקעסטער געזעגנט זיך מיטן יאָהר 1935". 11 ידיעות, קאָמוניקאַטען. 11.05 פריילעכע סילוועסטער - אודיציע. 11.55 „צו די ראַדיאָ-הערער". 12.04 ניי-יאָהר גראַטולאַציעס. 12.30 טאַנץ-מוזיק.

שוין דערשינען:

דער נייער באַנד פון דעם האַלב-יאָהר שריפט „דאָס ווירטשאַפטליכע לעבען" (צייטשריפט פאַר עקאָנאָמיש - סטאַטיסטישע פראַגען פון יודישען לעבען אין פּוילען). 2-טער יאָהרגאַנג יולי-דעצעמבער 1935.

אינהאַלט פון נייעם באַנד: פון דער רעדאַקציע, יצחק זאַם (אזפרה), י. באַרנשטיין — די סטרוקטור פון האַנדעל אין פּוילען לויט בראַנזשעס און נאַציאָנאַליטעט פון די אונטערנעמער. ל. שלאָמאָוויטש — וועגען די קאָנקורענץ - פעהיגקייט פון די קאָנסום - קאָאָפּעראַטיווען אין פּוילען, ד״ר ש. בערקאָוויטש — די יודישע אַרבייטער אין וואַרשאַ לויט אינדוסטריע - צווייגען און גרויס פון די אונטערנעהמונגען, ד. בער — יודען אין דער האַנדווערקער שיך-פּראָדוקציע אין פּוילען, ד״ר י. ליפּאָווסקי — אַנקעטע וועגען די יודישע מעלקעריען אין וואַרשע. א. צינאַמאָן און ל. שלאָמאָוויטש — די יודישע בעפעלקערונג אין האָראָדנע. ל. קארין — די חדרים אין פּוילען אין ליכט פון אַנקעטע. אינזש. ש. במיעלעווסקי — רעזולטאַטען פון דער הוי-יאָהריגער אַנקעטע וועגען דער הילפס-אַקציע ביים אויסקויפען פאַטענטען. ש. צאַלעל — פּליטים פון דייטשלאַנד אין פּוילען. צום סוף פון באַנד קומט אַ גענויער אינהאַלט פון דעם 1-טען יאָהרגאַנג פון „ווירטשאַפטליכען לעבען".

מיט בעשטעלונגען זיך ווענדען: „דאָס ווירטשאַפטליכע לעבען", וואַרשע, שקאָלנע 4 וו. 8 פּ. ק. א. קאָנטאָ נומער 28.475.

טעאַטער, מוזיק און פערוויילונג

(קאָמוניקאַטען)

„תל-אביב" אין „ראָזמאַיטאָשטשי"

אין „ראָזמאַיטאָשטשי" טעאַטער, וואו דאָס וואַרשאָווער סאַטירישע רעווי-טעאַטער שלאָגט יעדען אָוונט רעקאָרדען מיט דער פּרעכטיגער אויפפיהרונג „תל-אביב" ווערט היינט דינסטאָג געגעבען 2 פאָרשטעלונגען. די ערשטע נאָרמאַלע פאָרשטעלונג קומט פאַר 9 אָוונט און די צווייטע פאָרשטעלונג הויבט זיך אָן 12 ביינאַכט מיט אַ ספּעציעלער סצענע אָנגעשריבען דורך יצחק נאָזשיק „לאָדז אין יאָהר 1935", דערנאָך ווערט געגעבען דאָס גאַנצע פריילעכע פּראָגראַם „תל-אביב".

צום בעפאָרשטעהענדען קאָנצערט פון יוזעף שמידט אין פילהאַרמאָניע

נאָך איין טאָג טיילט אונז אָפּ פון דעם גרויסען קאָנצערט פון דעם קעניג פון די טענאָרען יוזעף שמידט.

דער נאָמען יוזעף שמידט רעדט שוין פאַר זיך אַליין. נישטאָ קיין איין קינאָ-בעזוכער, וועמען דער נאָמען יוזעף שמידט זאָל נישט זיין בעקאַנט פון זיינע הערליכע לידער.

טעאַטער „ראָזמאַיטאָשטשי"

צעגעלניאַנאַ 27

דיר. דוד צעלמייסטער.

היינט, דינסטאָג, ד. 31 דעצעמבער

2 פאָרשטעלונגען

9 אָוונט – פּרעכטיגע רעווי

„תל-אביב"

12 ביינאַכט

סילוועסטער-פאָרשטעלונג

א נאַכט ביזן ווייסען טאָג!...

I

לאָדז (יאָהר 1935)

ספּעציעל אָנגעשריבען דורך

יצחק נאָזשיק

II

תל-אביב

(יאָהר 1936)

פריילעכע סאַטירע אין 2 טיילן, 16 בילדער פון נ. יצחקי. מוזיק בעאַרבייט פון י. שייעוויטש.

פרייזן נישט געהעכערט.

בילעטען פון 11—2 און 5 נ"מ אין טעאַטער-קאַסע

דאָס לעבען אין וואַרשא

(טעלעפאָנישע ידיעות פון דער הויפּט-שטאָט)

103 מענשען געשטאָרבען פון שווינדזוכט אין פערלויף פון א חודש

אין פערלויף פון לעצטען חודש האָט מען אין וואַרשע נאָטירט א גרויסע צאָהל טויט-פאַלען פון שווינדזוכט, אין פערלויף פון די לעצטע 4 וואָכען זענען געשטאָרבען אויף שווינדזוכט 103 פּערזאָן.

מאַיאָר לעפּעצקי דירעקטאָר פון פּרעזידיאַל - ביוראָ

ווי מיר דערוויסען זיך וועט דער געוועזענער לאַנג-יעהריגער אַדיוטאַנט פון מאַרשאַל פּילסודסקי מאַיאָר לעפּעצקי איבערנעהמען דעם אַמט פון ביוראָ-דירעקטאָר אין פּרעזידיום פון מיניסטאַרען-ראַט.

ווי אַזוי דאַרף מען בעהאַנדלען אַ שטייער-צאָהלער.

אינגיכען וועט ערשיינען א צירקולאַר פון פינאַנץ-מיניסטער צו אַלע פינאַנץ-בעאַמטע, וועלכע קומען אין בעריהרונג מיט די בירגער אין שטייער-פראַגען, דער צירקולאַר וועט אָנווייזען אויף וואָס פאַרא אופן מ'דאַרף בעהאַנדלען די פּעטענטען, ווי אַזוי מ'דאַרף זיי אויפנעהמען און ערלעדיגען. דאָס בעהאַנדלען שטייער-צאָהלער בעזונדערס אויף דער פּראָווינץ איז א זעהר שלעכטער דעריבער וועט דער נייער צירקולאַר רעגולירען די בעציהונגען צווישען דער פינאַנץ-אַדמיניסטראַציע און די שטייער-צאָהלער.

דערשאָסען זיך אויפן צמענטאַרזש

אויפ'ן פּאָוואָנזקער צמענטאַזש האָט זיך דערשאָסען דער 49-יעהריגער טאָמאַש אָסטראָווסקי פון לובלין, ביי איהם אין טאַש האָט מען געפינען א בריף אין וועלכען ער בעט אָפּצוגעבען זיין טויטען קערפּער צו דער דיספּאָזיציע פון אַ-אַנאַטאָמישען אַנשטאַלט ביים וואַרשאָווער אוניווערזיטעט.

אין פּוילען זאָל איינגעפיהרט ווערען די זומערדיגע אַרבייטס-צייט.

אין האַנדעלס - מיניסטעריום ווערט געאַרבייט איבער א פּראָיעקט אָנצוווענדען אין פּוילען זומער 1936 די אַזוי גערופענע זומער-צייט, וועלכע איז אָנגענומען אין אַלע אינסטיטוציעס און אונטערנעהמונגען אין מערב-אייראָפּא. דאָס איינפיהרען די זומער-צייט וועט בעשטעהן אין רוקען דעם זייגער אויף אַ שעה צייט פון מאַי ביז סעפּטעמבער 1936.

דער דייטשער מאַרק פאַלט ווייטער.

דער קורס פון דייטשען מארק אויף דער וואַרשאָווער געלד-בערזע פאַלט ווייטער. אין די פּריוואַט-אומזאַצען ווערט דער דייטשער מאַרק פערקויפט צו 1 זל. 24 גראָשען, אַזוי אַרום האָט דער מאַרק אין דער לעצטער וואָך פערלוירען 12 פּונקטען.

וועגען פעראייניגען די יודישע האַנדווערקער - אָרגאַניזאַציעס.

די פראַגע פון שאַפען אַ-איינהייטליכע יודישע האַנדווערקער-אָרגאַניזאַציע אין פּוילען איז געבליבען שטעהן אויף אַ טויטען פּונקט.

דער צענטראַלער יודישער האַנדווערקער-פערבאַנד האָט זיך געווענדעט צום סעקרעטאַריאַט פון די צעכען און קאָרפּאָראַציעס (ציוניסטישע האַנד-ווערקער) מיט אַ פאָרשלאַג צו שאַפען אַ בשותּפות'דיגע קאָמיסיע אַדורכצופיהרען געשפּרעכען וועגען פעראייניגען די וואַרשאָווער אָרגאַניזאַציעס.

דער סעקרעטאַריאַט פון די צעכען און קאָרפּאָראַציעס האָט נישט מסכים געווען מיט דעם פאָרשלאַג, שטעהענדיג אויפ'ן שטאַנדפּונקט, אַז מ'דאַרף אַדורכפיהרען אונטערהאַנדלונגען וועגן פעראייניגען ביידע צענטראַלעס און נישט-נאָר די וואַרשאָווער אָרגאַניזאַציעס. ווייטער פערלאַנגען די ציוניסטישע האַנדווערקער, אַז ס'זאָל צונויפגערופען ווערען אַ בשותּפות'דיגער קאָנגרעס, פון די ביז-איצטיגע צענטראַלע אָרגאַניזאַציעס פון די יודישע האַנדווערקער.

„תל-אביב" אין „ראָזמאַיטאָשטשי"

אַ פריילעכע סאַטירע אין 2 טיילען, 16 בילדער פון נ. יצחקי, מוזיק פון מ. ווילענסקי, י. וואַלבע און א. אולאַרי, בעאַרבייט פון י. שאַיעוויטש.

אין טעאַטער קומט פאַר דער זעלבער פּראָצעס ווי אין דער מאָדע-וועלט. פּונקט ווי אין דער וועלט פון מאָדע הערט זיך כסדר דאָס געשריי: „נייעס", „נייעס"; מען האַלט דאָרט אָהן אַן אויפהער פאָדערען נייע מאָדעס — אַזוי פערלאַנגט זיך אויך אין דער וועלט פון טעאַטער, שטענדיג אַן אָפּוועקסלונג פון עפּיס נייעס, פון עפּעס אַנדערש, ווי עס איז געווען פריהער.

דער דאָזיגער פּראָצעס דערפיהרט צו די פערשידענסטע עקספּערימענטען אויפ'ן געביט פון טעאַטער.

טעאַטער-קונסט איז לעבען און אינ'ם לעבען קומען דאָך אויך פאָר כסדר'דיגע ענדערונגען. אַמייסטען פאָדערט אָבער ענדערונגען, דאָס רעוויו-געביט אין טעאַטער.

אין רעוויו — דאָס זעלבע אין קליין-קונסט איז די ערגסטע צרה, דאָס איבערחזרן זיך, ווייל די איבערחזרונג הערט אויף צו ווירקען. דעריבער מוז מען אין די רעוויו, אָפט בייטען דעם טאָן, סטיל און כאַראַקטער.

יצחק נאָזשיק, וועלכער האָט זיך שוין קונה-שם געווען אויפ'ן געביט פון רעוויו - טעאַטער האָט, זעהט מען, גוט פערשטאַנען, אַז מיט קיין אַלטע, אָפּגעדראָשענע טעמאָס, וועט ער קיין ערפאָלג נישט אויסשלאָגען, און איז דאָס מאָל צו אונז געקומען מיט גאָר עפּעס נייעס. ניי פון אַלע זייטען, ניי אין אינהאַלט, ניי אין טאָן, ניי אין פאָרם, ניי אין דער טעמאַטיק און ניי אויך אין דער לופט. ער האָט אַפילו די לופט געביטען — ער האָט געבראַכט מיט זיך פּאַלעסטינער לופט.

דאָס וויכטיגסטע אין זיין „תל-אביב"-אויפפיהרונג, איז די לופט; אויף דער ביהנע טראָגט זיך דער ריח פון דער ארץ - ישראל-לופט. דאָ ליגט דער סוד פון זיין ערפאָלג:

אַ ביהנע-ווערק, אויב עס זאָל האָבען אין זיך אַ כח-חיים פון קונסט, מוז בעזאָרגט ווערען מיט לופט, פון דעם אָרט, פון וואַנען דאָס ווערק שפּראָצט אַרויס, לופט איז די יניקה פון אַ ביהנע שטיק.

איבער „תל אביב" אין „ראָזמאַיטאָשטשי" שוועבט די ארץ-ישראל-לופט און דאָס איז נאָזשיק'ס אַ גרויסע דערגרייכונג.

אַנדערש וואָלט אויסגעקומען, דאָרט צו שפּילען וועגען ארץ-ישראל און דאָ שפּילט ארץ-ישראל גופא.

יצחק נאָזשיק האָט פון אַלע פראַגען, וואָס אינטערעסירען אונז אין איצטיגען טאָג-טעגליכען לעבען, אויסגעקליבען די פראַגע ארץ ישראל, מיט וועלכע אַנהענגער און געגנער זענען איצט פערנומען און האָט אויפגעשטעלט פון דעם אַ רעוויו-שפּיל — איז דאָס ניי, דעריבער וועקט עס אינטערעסירונג.

אַ שטיקעל חסרון איז נאָר, וואָס ער האָט ווייניג אָפּגעגעבען אָרט פאַר דעם אויפבוי, פאַר דעם פּראָדוקטיווען שאַפונגס-פּראָצעס, וואָס קומט איצט פאָר אין א״י. דאָס רוב נומערן זענען פערנומען מיט שלאָגען די שאָטען זייטען פון נייעם ארץ-ישראל'דיגען לעבען און אונז אינטערעסירען איצט קודם-כל די ליכט-זייטען, וואָס פעהלען דאָרט גע־וויס נישט.

ווען מען מאַכט אַ סך-הכל פון די 16 נומערן, קומען אַרויס ווייט נישט קיין סימפּאַטישע מאָמענטען פון יודישען ארץ-ישראל-אויפבוי, עס שוועבעלט אין זיי שוין צופיל מיט אונסימפּאַטישקייטען. אַרום און אַרום איז פערהאַן אין דעם פּראָגראַם איינאונאיינציגער נומער, וואָס גיט אַנדייט אויף דעם פּאָזיטיווען שאַפונגס-פּראָצעס וואָס געהט דאָרט אָן.

דאָס איז דער נומער „אין אַ קבוצה" און טייל ווייז אויך דער נומער „בחצי הלילה".

אַלע איבעריגע נומערן זענען פערנומען מיט אויספיהרען אויף דער ליכטיגער שיין די אנגעזאַמעלטע. שלעכטע און נישט גינסטיגע בעדינגונגען פון דער נייער עליה.

אין ארץ ישראל גופא איז אַפילו נוצליך אַזאַ אָרט אויסשייגעצן די נישט געוואונשטע עלעמענטען, וואָס פרובען זיך דאָרט איינבירגערן. דאָרט אין לאַנד, זעהט מען דאָך און מען לעבט דאָך מיט, מיט דעם אויפבוי-זעענדיגען נייעם יודישען לעבען, איז געזונדער, ווען מען נעמט אַ בעזים („המטאטא") און מען לאָזט זיך איבער די וועגען פון נייעם לעבען און מען קעהרט אויס אַלץ, וואָס איז אומריין, אָבער מיר, וועלכע זענען נאָך ווייט פון קאָנען דעם נייעם יודישען לעבענס-שטייגער אין א״י, נויטיגען זיך, אין דער ערשטער רייה, צו זעהן, — זאָל עס זיין אינ'ם שפּיגעל פון סאַטירע און הומאָר — בילדער פון „אין אַ קבוצה"-כאַראַקטער.

דער איינדרוק וואָלט געווען א סך שטאַרקער און ליבער, ווען דאָס פּראָגראַם וואָלט געווען מיט אַזעלכע נומערן אין, איבערגעוויכט.

עס ווערט גאַרנישט היימליך אויפ'ן געמיט ווען נאָזשיק ווייזט אונז, ווי עס טראָגט זיך אַריבער אַהין די אַזוי-גערופענע קראַנקהאַפטע גלות-פּסיכאָלאָגיע. אמת טאַקע, מען לאַכט, נאָר עס ליגט אַביסעל ביטערקייט אין דעם געלעכטער... פאַר אונז איז דאָס ביי אונזערע איצטיגע בעדינגונגען אַביסעל צו שווערליך צו פערדייען.

פריינד יצחק נאָזשיק, ליכט, ליכט-זייטען פון ארץ-ישראל'דיגען יודישען אויפבוי, ווייזט אונז און וואָס מעהר.

וואָס שיין די אויפפיהרונג — נישטאָ וואָס פאַר צוואַרפען, פערקעהרט, אַלץ איז אויסגעצייכענט דאָס שפּילען פון די אַקטיאָרען איז דאָך אַ הענגע צוריקגעשמועסט קאָנען דען אַזעלכע אַקטיאָרען און אַקטריסעס ווי: שמואל לאַנדוי, לילי ליליאַנאַ, לאַנגליבגאָלד, מרים מאַנעלאַ, העלאַ מעלאַמעד, יוליע פּלוים, זוישע קאַץ, לעאָן קאַסווינער, פּסח קערמאַן, אייזיק ראָטמאַן, טוביה ראַזענבערג, עווא שטאַקפיש, שמואל שעפּטעל, שלעכט שפּילען?

ביי אַזאַ קינסטלערישען אינדיוו דועלען און קאָלעקטיווען צוזאַמענשפּיל ווי עס איז דער פאַל ביי „תל אביב", אַז עס קומען נאָך צו די פּרעכטיגע און זיס-האַרציגע נגונים, און דער שנעל פּולסירענדער טעמפּאָ פון דער האַנדלונג, איז גאָר נישט קיין וואונדער, אַז עס קומט אַרויס אַ קאָנצערט-פאָרשטעלונג.

מיר האָבען לאַנג געוואַרט צו זעהען „תל אביב", נאָר מיר האָבען זיך דערוואַרט אויף עפּעס גוטס.

אַ גוטע איבעראַשונג איז אויך דער יונגער דיריגענט י. שאַיעוויטש.

טעאַטער-גענגער.

דיסקוסיע וועגן קהלה-בודזשעט

(ענדע פון דער 3-טער זייט)

איז עס נישט לשם אָפּאָזיציע, ער האַלט, אַז די קהלה פֿערדינט נישט קיין שום פֿאָרוואורף אויפֿ'ן געביט פֿון אָרגאַניזאַציע. אויף איינצעלנע געביטען אָבער בלייבען איבער זעהר פֿיל בלויזען און פֿעהלערן. קודם כל איז דער הויפּט-פֿעהלער, וואָס עס ווערען נישט צונויפֿגערופֿען קיין אָפּטע זיצונגען פֿון קהלה-ראַט. מאַטעריאַל צו בעטראַכטען איז פֿאַרהאַן גענוג.

דער רעדנער האַלט ווייטער, אַז די „אגודה" דאַרף נישט צוברעכען דעם שלום אין דער קהלה צוליב עטליכע טויזענד זלאָטים, וועלכע דאַרפֿען און מוזען געגעבען ווערען אויף ארץ-ישראל-פֿאָנדען. אַלע יודען צאָהלען עטאַט און זייערע פֿאָרלאַנגען מוזען האָנאָרירט ווערען. די האַנדלונג פֿון דער „אגודה" ברענגט דערצו, אַז די בענקלעך אויף דער זיצונג פֿון קהלה-ראַט זאָלען בלייבען לעדיג.

די סאָציאַלע הילף איז שלעכט אָרגאַניזירט. ס'טאָר נישט דויערן מעהר ווי 2 וואָכען פֿון דעם מאָמענט ווען דער אָרימאַן גיט אָפּ זיין בקשה ביז ער בעקומט די בעשטימטע סומע.

פרנס ראָזענבערג זאָגט זיך אַרויס דערפֿאַר, אַז, מ'זאָל זיך דערווייל אָפּהאַלטען פֿון איבערנעהמען די עופות-שחיטה, ווייל דער עקספּערימענט פֿון דער גסה-שחיטה איז נאָך נישט פֿערענדיגט. דער פרנס האָט אויך טענות, וואָס דער ראַבינאַט פֿערנעהמט זיך נישט מיט דער רעליגיעזער ערציהונג פֿון די קינדער אין די פֿאָלקס-שולען. בעזונדערס שטעלט זיך דער רעדנער אָפּ אויף דער פראַגע פֿון צוטיילען זיך מיט אַרויסגעבען אונטערשטיצונגען אויף פּאַטענטען פֿאַר אָרימע קליינהענדלער און בעלי מלאכות, ווייל שוין נאָכ'ן 1 יאַנואַר וועלען די, וואָס האָבען נישט קיין פּאַטענטען מוזען צאָהלען שטראָף.

פרנס פרידענזאָן האַלט דאַן אַ גרויסע און שאַרפֿע רעדע וועגן דער נויטווענדיגקייט פֿון אַנגאַזשירען אַ הויפּט-רב פֿאַר לאָדז און ער טראָגט אַריין פֿאָלגענדען פֿאָרשלאַג:

דער קהלה-ראַט אנערקענט די גרויסע וויכטיגקייט פֿון דעם היסטאָרישען תקון און דעם הייליגען חוב פֿון פרנסים צו נעהמען פֿאַר לאָדז אַ הויפּט-רב, די עניני שחיטה וכשרות, די רעגולירונג פֿון דער ראַבינאַט-טעטיגקייט, די דערגרייכונגען פֿון זייער אויטאָריטעט און בכלל די פֿערשטאַרקונג פֿון יודישקייט אויף אַלע געביטען אין אונזער שטאָט איז אָפּהענגיג נאָר אין אויסקלייבען אַן אויטאָריטעט און מנהיג העדה און דעריבער פֿאָדערען מיר, דער קהלה-ראַט, פֿון דער פֿערוואַלטונג, תיכף אויסצושרייבען אַ קאָנקורס אויפֿ'ן אַמט פֿון אַ הויפּט-רב אין לאָדז.

דערמיט האָט זיך פֿערענדיגט די אַלגעמיינע דיסקוסיע און פּרעזעס מינצבערג ענטפֿערט די אָפּאָנענטען. ער האַלט, אַז די אָפּאָזיציע האָט נישט קיין רעכט צו זאָגען, אַז מ'האָט זי נישט צוגעלאָזט צו דער אַרבייט, אומגעקעהרט, וואו די אָפּאָזיציע האָט נאָר געוואָלט אַרבייטען האָט זי געהאַט די מעגליכקייט דערצו. די טעטיגקייט ווערט געפֿיהרט אָביעקטיוו, אַלע יודישע לעגאַליזירטע אינסטיטוציעס פֿילאַנטראָפּישע און קולטורעלע בעקומען סובסידיעס פֿון דער קהלה, פּרעזעס מינצבערג זאָגט זיך נישט אַרויס געגען אַריינשטעלען אַ סומע אין בודזשעט פֿאַר'ן קרן ארץ-ישראל.

אויף דער פראַגע פֿון הויפּט-רב האַלט פּרעזעס מינצבערג, אַז ס'איז נישט פֿאַרהאַן קיין אויטאָריטעט, וועלכער וואָלט געקאָנט איבערנעהמען דעם אַמט פֿון לאָדזער רב, אַ לאָדזער רב דאַרף בעקומען די הסכמה פֿון אַלע רעליגיעזע יודען אין לאָדז, הגם ס'איז אמת, אַז אַ רב איז נויטיג.

פרנס רעכטמאַן רעפֿערירט דאַן די איינצעלנע פּאָזיציעס פֿון בודזשעט, וועלכע ווערען כסדר אָנגענומען אין דער צווייטער לעזונג לויט דעם אויסגעאַרבייטען פּרעלימינאַר פֿון דער פֿערוואַלטונג. ס'איז נאָר בעשטימט געוואָרען אַ סומע פֿון 1000 זל. פֿאַר'ן מזרחיסטישען קרן ארץ ישראל. דער פֿאָרשלאַג פֿון פרנס זילבערשטיין וועגען סובסידיעס פֿאַר'ן קרן קימת און קרן היסוד זענען אָפּגעוואָרפֿען געוואָרען. אַזוי אַרום איז דער בודזשעט אָנגענומען געוואָרען אין דער צווייטער לעזונג אָהן שום דיס-קוסיע ווערט דאַן דער קהלה-בודזשעט אויפֿ'ן יאָהר 1936 אָנגענומען אין דער דריטער לעזונג.

דער פֿאָרשלאַג פֿון פרנס פרידענזאָן וועגען אויסשרייבען אַ קאָנקורס אויף אַ הויפּט-רב אין לאָדז ווערט קאָרעגירט אויף דעם אופֿן, אַז די קהלה-פֿערוואַלטונג זאָל זיך פֿערנעמען מיט דער פראַגע פֿון אַ הויפּט-רב פֿאַר לאָדז און צו דעם צוועק רופֿען אַ קאָנפֿערענץ פֿון פֿאָרשטעהער פֿון פֿערשידענע ריכטונגען. ס'ווערט אויך אָנגענומען דער פֿאָרשלאַג, אַז די קהלה-בודזשעטען זאָלען געדרוקט ווערען אויך אין יודיש און העברעאיש. דערמיט ווערט די זיצונג אַרום 3 ביינאַכט געשלאָסען.

די צוזעשיקטע דעקלאַראַציעס פֿון דער ציוניס-טישער און פֿאָלקיסטישע פֿראַקציעס וועלען מיר ברענגען מאָרגען.

אפיציעלער רעגירונגס-קאמוניקאט

וועגען לעגיסלאַטיוו-ראַט אין ארץ-ישראל

(סוף)

אויב דער הויך-קאָמיסאַר געפֿינט איין, אַז צוליב טובת הכלל אָדער גוטער אַדמיניסטראַציע איז נויטיג, אַז עס זאָל אַריין אין קראַפֿט אַ געזעץ, וועלכען דער געזעצגעבערישער ראַט נעמט נישט אָן אין דעם טערמין, וועלכען דער הויך-קאָמיסאַר האַלט פֿאַר נויטיג, דאַן האָט דער הויך-קאָמיסאַר דאָס רעכט צו בעפֿעהלען, אַז אַזאַ געזעץ-פּראָיעקט זאָל אַריינגעטראָגען ווערען. אויב דאָס געזעץ ווערט נישט אָנגענומען ווערען אין דער צייט, וואָס איז בעשטימט געוואָרען דורך דעם הויך-קאָמיסאַר איז ער בערעכטיגט צו פּראָקלאַמירען דעם דאָזיגען געזעץ אַלס פֿערפֿליכטענדעס און פֿון דעמאָלס אָן געהט דאָס געזעץ אַריין אין קראַפֿט.

דער הויך-קאָמיסאַר איז בערעכטיגט אָפּצוליעגען אָדער פּונאַנדערצולאָזען די סעסיעס פֿון דעם געזעצגעבערישען ראַט. אין אויסערגעוועהנליכען פֿאַל און מיט דער צושטימונג פֿון דער רעגירונג פֿון זיין מאַיעסטעט, וועט דער הויך-קאָמיסאַר אויך האָבען דאָס רעכט אָפּצוליעגען די אַלגעמיינע וואַהלען צום געזעצגעבערישען ראַט, נאָכדעם ווי ער וועט פּונאַנדערגעלאָזט ווערען, אויף אַ לענגערע צייט ווי דער נאָרמאַלער פּעריאָד פֿון 12 חדשים.

די בעשטימונג פֿון דעם שעדיול פֿאַר דער אַרבייטס-עליה וועט געהערען אויך להבא, ווי ביז איצט צו די קאָמפּעטענצען פֿון דעם הויך-קאָמיסאַר. יעדער מיטגליד פֿון דעם געזעצגעבערישען ראַט פֿון דער געזעלשאַפֿט וועט אָבער האָבען דאָס רעכט אַריינצוטראָגען אַ רעזאָלוציע מיט אַ געזעלשאַפֿט אָדער ...יטיק בנוגע צו יעדען שעדיול.

עס קען נישט אַריינגעטראָגען ווערען קיין שום רעזאָלוציע אָדער אויסבעסערונג צום געזעץ-פֿאָרשלאַג געגען דעם ווילען פֿון יושב-ראש אויב

א) זיי בעצווייפֿלען די שטאַנדהאַפֿטיגקייט פֿון מאַנדאַט, וואָס איז אָנפֿערטרויט געוואָרען דער רעגירונג פֿון זיין מאַיעסטעט, אָדער זיי לעגען פֿאַר אָפּצושאַפֿען דעם מאַנדאַט אָדער איהם אויסמידען.

ב) אויב די פֿאָרשלאָגען ענטהאַלטען אַ בעליידיגונג פֿאַר דער רעגירונג פֿון אַ שכנות'דיגער מלוכה אָדער פֿון וועלכע עס איז פֿרעמדער מדינה, מיט וועלכער די רעגירונג פֿון זיין מאַיעסטעט איז אין פֿריינדליכע בעציהונגען.

דער רעגולאַמין פֿון דעם געזעצגעבערישען ראַט וועט צוערשט פֿאַרגעלעגט ווערען דורך דעם הויך-קאָמיסאַר מיט דער צושטימונג פֿון דעם רעגירונגס-סעקרעטאַר און פֿון דאַן און ווייטער וועט דער געזעצגעבערישער ראַט קענען דעם רעגולאַמין בעשטימען מיט'ן הסכם פֿון הויך-קאָמיסאַר.

די פֿאָרשלאָגען וועגען רעגולאַמין געפֿינען זיך איצט ביים רעגירונגס-סעקרעטאַר און איהר וועט איהם זעהן, גלייך ווי ער וועט ווערען בעשטעטיגט.

Doktór
Henrykowski
ספּעציעל - אַרצט פֿאַר מענער - שוועכע - בעהאַנדלונג און סעקסועלע בעראַטונג
טראַוגוטאַ 9 טעל. 262-98
נעמט אָן פֿון 8—11 און פֿון 6—9 אָוונט.
זונטאָג פֿון 9 פֿריה ביז 12.30 בייטאָג.

קינאָ-רעווי
AMOR
פּאַמאַרסקאַ 89, טעל. 250-48

היינט, דינסטאָג, דעם 31-טען דעצעמבער
גרויסער סילוועסטער-אָוועגד א.נ.
„AMOR SZALEJE"
אויפֿ'ן עקראַן: אַנערשטקלאַסיגער פֿילם. אויף דער סצענע טרעטען אויף:
Edward Rej, Miecz. Walewski, Janina Oleniecka, Trio Adolfini, J. Szyndler, E. Jaśkowski, K. Malska, Rena Rylska און אַנד. פֿרייע טריבונע. טאַנץ ביז אין דערפֿריה.
קאָנקורס פֿון די שענסטע פֿיסלעך, ווי אויך אַ סך אַנדערע איבעראַשונגען. אַזוי זיך ווילען ווי אין „Amor", וועט איהר זיך אין ערגיץ נישט.
קומט און איהר וועט זיך איבערצייגען און דאָס אַלץ פֿאַר 1.50 זל. בעמערקונג: דאָנערשטאָג, ד. 2 יאַנואַר 1936 אַ גרויסע פּרעמיערע מיט אַ קאָמפּלעט ניי-אַנגאַזשירטע אַרטיסטען. נעגוליערעס אין די אַפֿישען.

קלאַנג-קינאָ
CAPITOL
זאַוואַדזקאַ 16

מעכטיג מייסטערווערק פֿון לעוו טאָלסטאָי
„Anna Karenina"
אין די הויפּט-ראָלען: GRETA GARBO i FREDERIK MARCH
אין אַ מאָדערנער אויפֿפֿאַסונג דראַמע פֿון מענשליכע ליידענשאַפֿטען און טעותים.
אויסערן פּראָגראַם: קלאַנג-צוגאַבען און אַקטואַליטעטען.
אָנהויב 4.30 נאָכמיטאָג. שבת און זונטאָג—12 בייטאָג.

Dr.
Wiktor Łukomski
specjalista chorób uszu, nosa, gardła i krtani
ŁODŹ, ZAWADZKA 3
front I piętro, tel. 190-42
przyjmuje od 3—6.

ענטשולדיגונג
שטיצענדיג זיך אויפֿ'ן אורטייל פֿון שידס-געריכט מיט ה' בראָמבערג, ערקלער איך, אַז אין דער צוקונפֿט וועט עס מעהר נישט פֿאָרקומען.
ש. בוים. 3028

אַ רוטינירטער
בוכהאַלטער-בילאַנסיסט
לאַנגיעהריגער געוו. הויפּט-בוכהאַלטער און קאָרעספּאָנדענט פֿון אַ גרעסערער היגער פֿירמע, פֿיהרט אײַן, און פֿיהרט ביכער שטונדענווייז.
אָנמעלדונגען פּאָלודניאָוואַ 39, ה.3, טעלעפֿאָן 155-46.

OGŁOSZENIE.
Ubezpieczalnia Społeczna w Łodzi przypomina, że zgodnie z § 19, Rozporządzenia Ministra Opieki Społecznej z dnia 28. grudnia 1933 r. (Dz. U. R. P. Nr. 103. poz. 818) **P. P. Pracodawcy obowiązani są do składania wykazów stanu zatrudnienia najpóźniej do dnia 10-go każdego miesiąca za miesiąc ubiegły.**
Podając powyższe do wiadomości, Ubezpieczalnia Społeczna pragnie z naciskiem podkreślić, że w związku z zakończeniem roku i koniecznością przyśpieszenia prac połączonych z wymiarem składek, **termin składania wykazów za m-c grudzień r. b. winien być bezwzględnie dotrzymany,** nawet, dla uniknięcia natłoku w ostatnim dniu, **składanie wykazów winno się rozpocząć już od dnia 2. stycznia 1936 r.**
Jednocześnie Ubezpieczalnia Społeczna zwraca uwagę P. P. Pracodawcom, że aczkolwiek unikała stosowania sankcy karnych z tytułu nieterminowego składania wykazów, obecnie zmuszona będzie zastosować przepisy Ustawy, które przewidują nakładanie grzywien do wysokości zł. 500.— na P. P. Pracodawców, którzy nie złożą w ustawowym terminie wykazów stanu zatrudnienia.
Ubezpieczalnia Społeczna w Łodzi.

Dr. med.
G. GERSZTAJN
ספּעציאַליסט פֿאַר אויגען קראַנקהייטען
Traugutta 12, tel. 175-10
נעהמט אָן פֿון 11-2 און פֿון 5 ביז 8.30 אָוו.

Dr. med.
M. Wejs
אינערליכע און קינדער קראַנקהייטען
לאַגעווניצקאַ 25 טעל. 215-18
ביים קאַבינעט: בעלויכטונג מיט קוואַרץ-לאַמפּע און עלעקטריזאַציעס.

לעטשניצע
פֿאַר ווענעריש קראַנקע
פֿון דאָקטוירים - ספּעציאַליסטען
לאָדז, זאַוואַדזקאַ 1
טעל. 122-73
טעטיג פֿון 8 פֿריה ביז 9 אָוונט
ווענעריש - קראַנקע, מענער - שוועכע און הויט - קראַנקהייטען
אַנאַליזען פֿון בלוט און אורין
די פֿערהיטונגס - סטאַציע
איז טעטיג אַ גאַנצען מעת לעת
פֿאַר פֿרויען אַ ספּעציעלער וואַרטע-זאַל

קליינע אַנאָנסען!
1 זלאָטי אַנ'אַנאָנס ביז 15 ווערטער 1 זלאָטי

היגיענישע דראַט-מאַטראַצן
אַ פֿאָר 22 זל. 48 פֿעדערן, ווי אויך אוי... מאַטען צו טאַפּעטשאַנעס און פֿערשידענע טאַפּעצירער-אַרבייט ביליג צו בעקומען פּאָלודניאָוואַ 10, י. ברעסלער

פֿערשידענעס

אַ גרייטע פרנסה! איבערצייגעבען אַ האַלבע מאָרגע לאַנד מיט אַ מקוה און אַ וואוינונג פֿאַר 2 טויזענד זל. געזיכערט 40 זל. אַ וואָך. צו ערפֿאַהרען ביים קאָנסטאַנטינער רב, אין קאָנסטאַנטין, ביי לאָדז. 3090

דער זאַל אויף פּאָלודניאָוואַ 10 ווערט פֿערדינגען אויף חתונות פֿאַר 10 זל. מיט אַלע זעמטליכע כלים און געשיר.

ד"ר **העללער**
ספּעצ. פֿאַר הויט און ווענערישע קראַנקהייטען און מענער - שוועכע
8 טראַוגוטאַ 8. טעל. 179-89
נעהמט אָן פֿון 8-11 און פֿון 4-8 אין אָוונט
זונטאָג פֿון 10—2 מיטאָג.
פֿאַר פֿרויען אַ ספּעציעלער וואַרטע-זאַל.
אומבעמיטעלטע— לעטשניצע פּרייזען.

בעקאַנטמאַכונג. וויכטיג פֿאַר טישלער און מאָלער-פֿאַכלייט! ביליג און רעיעל! די פֿירמע „Nobles" זגערזשער 44 (רוג קרוטקאַ) מאַכט בעקאַנט. אַז זי האָט אויף לאַגער אַלע זעמטל. וואָרען. ווי: לאַק, שערלאַק, ביירען און אַנד. זעמטל. וואָרען צו פֿאַבריקס-פּרייזן. קומט איבערצייגט אייך! פֿרעגען קאָסט קיין געלד. מיט אַכטונג פֿירמע „נאָבלעס".

Na Sylwestra wszyscy odświeżają swą garderobę w Pogotowiu Krawieckim KIERSZA. Dzwoń! 163-30. W s t ą p! Żeromskiego 91.

לעטשניצע
פֿאַר ווענעריש-קראַנקע
מענער - שוועכע און הויט-קראַנקהייטען
פֿון דאָקטוירים ספּעציאַליסטען
פּיעטריקאָווער 45
טעטיג פֿון 9 פֿריה ביז 9 אָוונט.
פֿרויען און קינדער נעמט אָן אַ פֿרוי-דאָקטאָר פֿון 11-1 און פֿון 5-7 אָוונט.
אַ בעראַטונג 3 זל.

Dr. med. **Niewiażski**
ספּעציאַליסט פֿאַר טריפּער, סיפֿילים און הויט - קראַנקהייטען, בעהאַנדלונג פֿון מענער - שוועכע
אַנדזשעיאַ 5, טעל. 159-40
פֿראָנט, 1טער שטאָק
נעהמט אָן פֿון 8-11 און פֿון 5-9 אָוונט
זונטאָג און יום טוב פֿון 9-1 נאָכמיטאָג.
ספּעציעלער וואַרטע - זאַל פֿאַר פֿרויען

Idąc na ulicy Piłsudskiego zagubiłem losy z 34 Loterji Państwowej za Nr. Nr. 6658. Zwrócić takowe w Kolekturze H. Littmana przy ulicy Piotrkowskiej 32.

Zaginął kwit kaucyjny na imię Rudy Fuks, zam. przy ulicy Piłsudskiego 50, wydany przez Elektrowni Łódzką.

BUCHALTER, rutynowany bilansista na stanowisku ma jeszcze kilka wolnych godzin. Za uznanie ksiąg gwarantuje kaucją. Opłata przystępna. — Leon KRELL, Piotrkowska 79, m. 40. tel. 145-64.

Dr. med.
Z. DATYNER
אוראָלאָג
ספּעצ. פֿאַר ניערען בלאָז און אורין-קראַנק.
ZACHODNIA 59a, tel. 148-35
נעמט אָן פֿון 9-11 און פֿון 6-8 אָוונט.

לעטשניצע
...ון דאָקטוירים- ספּעציאַליסטען
בזשעזשינער 11
טעלעפֿאָן 137-63
...ט נעהמען אָן פֿאָלגענדע דאָקטוירים:
... קויפֿמאַן, דר. דינעזאָן,
... רויטער, דר. שפּירא,
... שמערלאָווסקי,
... י. איציקזאָן, דר. סטופּאַי,
... שמירגעלד (נערווען קראַנקה.)
...ן דענטיסטין סטאַראָפּאָלסקאַ
וויזיטען אין שטאָט
אַלע אַרט מעדיצינישע הילף.
...אַבינעט פֿאַר פֿיזיקאַלישער טעראַפּיע
אַ וויזיט 3 זל.

Za wydawnictwo „Najer Folksblat", spółdz. z odp. udz. Ch. J. Brzustowski i P. Wajntraub
Czcionkami i druk rotac. „Najer Folksblat", Piotrkowska 21.
Redaktor odpowiedzialny: Ch. Kaufman

דער מאָרד פון יודישען פּאָליציאַנט משה ראָזענפעלד, וואָס האָט אויפגערודערט גאַנץ ארץ־ישראל

דעם 8־טען נאָוועמבער איז דער ישוב אין עמק יזרעאל איבערראַשט געוואָרען פון אַן׳אויסערגעוועהנליכען מאָרד אויף דעם פּאָליציאַנט משה ראָזענפעלד.

די מערדער זענען אַנטלאָפען. אָבער נישט ווייט פון דעם פּלאַץ וואו ראָזענפעלד איז געפאַלען, האָט מען ענטדעקט אַ הייל און געפונען דאָרט אַ רעזערוו פון טויזענטער קוילען פון דייטשע און ענגלישע ביקסען, ברויט, אַ בלעך וואַסער און פאַרשידענע אַנדערע זאַכען. מען האָט געזעהען, אַז דאָ האָט זיך געפונען אַ גרופּע רויבער, אַז דאָ איז געווען זייער נעסט, און אַז זיי האָבען נישט בעוויזען צו פאַרכאַפּען זייער גאַנצען פּראָוויאַנט מיט זיך נאָך דעם ווי זיי זענען בעגאַנגען דעם מאָרד.

מ׳האָט געזעהן, אַז דאָ האָט מען נישט צו טון מיט קיין צופעליגען מאָרד, נאָר מיט אַן׳אָרגאַניזירטער גרופּע מערדער. די פּאָליציי האָט זיך גענומען ענערגיש זוכען די מערדער, און יעדען טאָג האָט מען געוואַרט, אַז די פּאָליציי זאָל זיי כאַפּען.

אָבער דאָס האָט אביסעל לענגער געדויערט ווי מען האָט גערעכענט, און ענדליך, ווען מ׳האָט זיי ענטדעקט, האָט זיך אַרויסגעוויזען, אַז דער ענין איז פיל גרעסער ווי מ׳האָט געקענט מיינען פון ערשטען מאָמענט.

ווער איז געווען משה ראָזענפעלד?

צווישען די קאָלאָניעס פון דעם גליל התחתון איז פאַראַהן איין קאָלאָניע וואָס הייסט מנחמיה (פריהער מלחמיה), זי איז געגרינדעט געוואָרען מיט דריי און דרייסיג יאָהר צוריק. ווי די אַנדערע קאָלאָניעס פון גליל התחתון, וואָס זענען געגרינדעט געוואָרען דורך דעם באַראָן ראָטשילד, האָט אויך מנחמיה זיך נישט שטאַרק ענטוויקעלט, און אין פאַרגלייך מיט די אַרבייטער קבוצות, וואָס האָבען זיך געגרינדעט דאָ אין דער געגענד מיט פיל יאָהרען שפּעטער, איז מנחמיה געבליבען שטאַרק הינטערשטעליג. משה ראָזענפעלד איז געבוירען געוואָרען אין מנחמיה. ער איז געווען אַ זוהן פון אַ קאָלאָניסט, אַזוי ווי די קאָלאָניע האָט זיך נישט ענטוויקעלט, איז דער יונגער דור נישט געבליבען אין קאָלאָניע. דער אַלטער ראָזענפעלד איז אַן׳אַרבייטסזאַמער מענש, דאָך איז איהם נישט געלונגען איינצוהאַלטען זיין זוהן אין דער לאַנדווירטשאַפט, און משה, דער זוהן, איז מיט צוועלף יאָהר צוריק אַוועק אין דער פּאָליציי און געדינט אין יפו, בית דגון (אויפ׳ן וועג פון יפו און ירושלים), און לעצטענס, אין עמק יזרעאל.

מיט אַ יאָהר צוריק האָט ער אָנגעגעבען אַ ביטע אין דער פּאָליציי פערוואַלטונג, מען זאָל איהם בעפרייען. ווען מ׳איז דערפון געוואָר געוואָרען אין די אַרבייטער קבוצות, האָבען איהם אַלע געבעטען, אַז ער זאָל בלייבען אויף זיין פּאָסטען, ווייל עס איז פון גרויס וויכטיגקייט, אַז אזא מענש זאָל בלייבען אין דער פּאָליציי. ער האָט זיי צוליב געטון און איז געבליבען אויף זיין פּאָסטען. דאַרף מען וויסען, אַז אין די פּראָספּעריטי יאָהרען זענען אַ גרויסער טייל פון די יודישע פּאָליציילייט אַרויס פון דער פּאָליציי, ווייל אויב עס איז דערביי נישטאָ קיין געוויסער אידעאַליזם, איז שווער צו בלייבען אין דער פּאָליציי, בעזונדערס אין דער צייט ווען אַ שוואַרץ־אַרבייטער האָט פערדינט פיל מעהר ווי אַ פּאָליציאַנט.

ווען די שרעקליכע ידיעה וועגען זיין טויט איז אָנגעקומען צו זיין פאָטער, אין מנחמיה, האָט ער געזאָגט:

— מיין זוהן איז אומגעקומען ערפילענדיג זיין פליכט מיט טריישאַפט.

דער אַלטער איז אויך אַ יוד וואָס איז דורכגעדרונגען מיט דעם אידעאַליסטישען גייסט פון אַ „גליל׳ער פויער״.

די ידיעה וועגען ראָזענפעלד׳ס טויט האָט אויפגעטרייסעלט דעם גאַנצען עמק און עס איז געווען אַ גרויסער טרויער. די לויה איז פאָרגעקומען מיט אַ גרויסער בעטייליגונג פון אַלע ישובים אין עמק יזרעאל, מען האָט איהם געבראַכט צו קבורה אויף דעם בית עולם אין עין־חרוד.

די אַראַבישע טעראָריסטישע באַנדע וואָס האָט איהם ערמאָרדעט. — ווי אַזוי מען האָט די באַנדע געכאַפּט. — די אַראַבישע נאַציאָנאַליסטען ערקלערען די מערדער פאַר „נאַציאָנאַלע״ העלדען.

א בריף פון אַ. שפּיגעלמאַן.

דער טרויער איז געווען גרויס.

אָבער ערשט איצט האָט זיך אַויעקגעשטעלט די פראַגע:

— ווער זענען דאָס די מערדער?

אַ רויבער - מאָרד אָדער פּאָליטישער מאָרד?

די אומשטענדען ביי וועלכע דער מאָרד איז דורכגעפיהרט געוואָרען און די שפּורען פון די מערדער האָבען געמאַכט דעם איינדרוק, אַז דאָס איז נישט קיין צופעליגער מאָרד פון סתם גנבים.

די פּאָליציי האָט געפיהרט די אויספאָרשונג זעהר ענערגיש, אָבער אויך שטאַרק געהיים. עס האָבען זיך באַלד פערשפּרייט קלאַנגען, אַז אין דעם מאָרד האָבען זיך בעטייליגט מעהרערע מענשען. מען האָט אָנגעהויבען שמועסען וועגען 20 מענשען.

די שפּורען האָבען אָנגעוויזען, אַז עס דרעהט זיך אַרום צווישען די בערג אַ באַנדע רויבער. אָבער די פערזוכען פון דער פּאָליציי, אויפצודעקען וואו די באַנדע בעהאַלט זיך אויס, זענען נישט געלונגען. די פּאָליציי האָט רעקלאַמירט אַ פּרייז פון 1000 דאָלאַר פאַר דעם יעניגען וואָס וועט ענטדעקען די מערדער און די פּאָליציי וועט זיי כאַפּען.

עס געהט אַוועק אַ וואָך און מעהר, און מען הערט נישט פיל וועגען די ערפאָלגען פון דער פּאָליציי. אָבער מען ווייסט שוין קלאָר, אַז דאָ האָט מען צו טון מיט אַ בעשטימטער גרופּע, אַ באַנדע, וואָס איז גוט אָרגאַניזירט און קען זיך אַרויסדרעהען פון דער פּאָליציי, דאָס הייסט, זי קען זיך אויסבעהאַלטען.

לויט די ידיעות, וואָס די פּאָליציי האָט בעקומען וועגען זיי, האָבען זיך די מערדער אויסבעהאַלטען צווישען די בערג נישט ווייט פון דער שטאָט דזשענין — עס איז אויף דעם וועג צום עמק יזרעאל. געוויסע צייכענס האָבען אָנגעוויזען אַז דאָס איז די זעלבע טעראָריסטישע גרופּע, וואָס האָט שוין אַ זעהר טרויעריגע פערגאַנגענהייט: פון יאַדזשור און נה״ל, וואו זיי האָבען ערמאָרדעט מיט פיער און מיט דריי יאָהר צוריק, פינף יודישע קרבנות.

דער לעצטער קרבן, אַלזאָ, איז נישט אַ קרבן פון רויבער.

ווער איז די טעראָריסטישע גרופּע?

אין נאָוועמבער 1982 ווען דאָס געריכט אין חיפה האָט געמשפּט די מערדער פון יעקובי און זיין 11 יעהריגען יונגעלע, וואָס זענען ערמאָרדעט געוואָרען פון אַ באָמבע וואָס מען האָט אַריינגעוואָרפען צו זיי אין הויז אין מיטען נאַכט — זענען די ריכטער איבעראַשט געוואָרען פון דעם וואָס עס האָט דערצעהלט איינער פון די עדות מיט דעם נאָמען עבד טאהא.

עבד טאהא האָט דאַן דערצעהלט פאַר דעם געריכט, אַז געבען דער אָרגאַניזאַציע פון דער מוסולמענישער יוגענט אין חיפה עקזיסטירט אַ טעראָריסטישע אָרגאַניזאַציע וואָס צוויי פון איהרע אָנפיהרער זענען אויך די פיהרער פון דער יוגענד אָרגאַניזאַציע. ער האָט דאַן דערצעהלט, אַז די טעראָריסטישע גרופּע בעשעפטיגט זיך מיט צוגרייטען געוועהר און מאַכט אַליין באָמבעס, און איהר ציל איז צו מאַכען אַטענטאַטען אויף יודען און ענגלענדער. דער עדות עבד טאהא איז אַליין געווען אַ שטיקעל צייט אַ מיטגליד פון אָט דער טעראָריסטישער אָרגאַניזאַציע און ער האָט גענוי אָנגעוויזען וואו די גרופּע פלעגט זיך פערזאַמלען, וואו זיי פלעגען האַלטען דאָס געוועהר און וואָס פאַר אַ פלענער זיי האָבען געהאַט צו ערמאָרדען יודען. די אָנפיהרער פון דער מערדער גרופּע האָבען געגעבען דער אָרגאַניזאַציע אַ רעליגיעזען כאַראַקטער, און אַלע מערדערייען פערהאַנדעל אין מעטשעט אין חיפה. יעדער מיטגליד אין ד מערדער־אָרגאַניזאַציע האָט געמוזט שווערען בי קאָראַן.

דער נייער מיטגליד האָט געדאַרפט אַרויפלייג זיין האַנד אויף דעם קאָראַן און שווערען:

„איך וועל נישט פערראַטען דעם בונד, א וועל מיט קיינעם נישט רעדען וועגען זיינע סודו און וואָס דער בונד וועט דורכפיהרען, וועל א זיך בעציהען צו דעם מיט אַבסאָלוטען צוטרוי.״

די שבועה פלעגט אָפּנעמען אַ שעך, דור פיהרענדיג דערביי אַ רעליגיעזע צערעמאָניע. איז אַלזאָ בעוויזען געוואָרען דער רעגירונג, עס עקזיסטירט אַ טעראָריסטישע גרופּע. דאָס ג ריכט האָט בעשולדיגט נאָר די וואָס האָבען ד רירעקט בעטייליגט אין דעם שרעקליכען מאָר און האָט זיי פערורטיילט. אָבער קיין בעזונדער מיטלען ווי אַזוי אויסצוראָטען די אָרגאַניזאַצ זענען נישט אָנגענומען געוואָרען. געווען אַזעלכ וואָס האָבען געזאָגט, אַז זי האָט נישט דעם ג ניגענדען מאַטעריאַל צו מאַכען משפּטים און שט לען פאַר׳ן געריכט די פערדעכטיגע. עס זענ דאַן געמאַכט געוואָרען איניגע פערזוכען צו צ העלען צו פעראַנטוואָרטליכקייט איניגע חיפה׳ע אַראַבישע כלל־טוער, אָבער עס האָט זיך געענדי מיט גאָרנישט.

איצט איז די זאַך אַרויסגעשוואומען פאַר ד עפענטליכקייט. אָבער דער פאַקט, אַז צעהן מיט גלידער פון אָט דער גרופּע זענען מיט איין מ געכאַפּט געוואָרען, פון זיי 5 טויטע און 5 לעב דיגע — וויזט, אַז דער ענין איז זעהר ערנ און די רעגירונג האָט זיך גענומען דערצו מיט ד געהעריגער ענערגיע.

די איינצעלהייטען ווי אַזוי די מערדער זענ געכאַפּט געוואָרען ווייזען, אַז די פּאָליציי הא געהאַט אויסצושטעהן אַ פולשטענדיגע שלאַכט מ די מערדער, און מיט אַן׳אַעראָפּלאַן און מיט מ שינען־געוועהר האָט מען די גרופּע ענדליך בעזיג. עס האָט געקאָסט דער פּאָליציי אויך אַ קרבן פ איהר זייט, איין פּאָליציאַנט איז געפאַלען און אי נער איז פערוואונדעט געוואָרען.

די פּאָליציי האָט געגעבען פייער און אַווע געלייגט פינף פון די מערדער און פינף געכאַפּט בעדיגערהייט. די מערדער האָבען זיך דאַן א טערגעגעבען.

מ׳זאָגט, אַז נאָך צעהן זענען פונדעסטוועג אַנטלאָפען און די פּאָליציי זוכט זיי.

איינער פון די וואָס האָבען זיך אונטערג געבען און איז אין אַ פערוואונדעטען צושטאַ דערצעהלט וועגען די אויפגאַבען וואָס די מערדע האָבען פאַר זיך געשטעלט:

— ווען מיר האָבען שוין געהאַט די נויטי צאָהל מיטגלידער, זענען מיר אַרויס פון חי מיט אַ חודש צוריק, נאָכדעם ווי מיר האָבען או זיך גענומען צו קעמפען פאַר דער רעליגיע און פ טערלאַנד און צו בעגעהן מאָרד אַטענטאַטען או ענגלענדער און יודען, וועלכע נעמען איין אונז לאַנד. ווען מיר זענען געקומען אין דעם ט פון בית־שאן, האָבען מיר ערמאָרדעט משה ר ענפעלד אין זיין בעגלייטונג זענען געווען צו אַראַבישע פּאָליציאַנטען, אָבער מיר האָבען ז נישט געטשעפּעט... מיר האָבען געהאַט ביקס און אַמוניציע — 7000 קוילען וואָס מיר האָב געקויפט פאַר אונזער אייגען געלד. מיר האָב אויפגענומען אין אונזער גרופּע בלויז אַזעלכע מ גלידער, וואָס זענען רעכט־גלויביגע, וואָס זענ בערייט צו אָפּפערען זייער לעבען פאַר דער ר ליגיע און פאַר׳ן פאָטערלאַנד. נאָכדעם ווי איינ פון אונזערע מיטגלידער איז געפאַלען אין צוזאַמ שטויס מיט דער פּאָליציי — האָבען מיר בעשלאָס אַז מיר מוזען אָנגרייפען די פּאָליציי. און אַ זענען מיר אַרויס אין אַן׳עפענטליכען קאַמף געג די פּאָליציאַנטען, וואָס זענען געווען צושפּרי איבער בערג און טאָלען און געזוכט אונזער שפּורען.

די אַראַבישע פּרעסע האָט זיך זעהר שטאַר דערבאַרימט איבער דעם גורל פון די מערדע וואָס זענען בעפאַלען אומשולדיגע, פרידליכע מע שען. געווען אַ צייטונג, וואָס האָט די מערדע אויך פּראָקלאַמירט פאַר הייליגע.

בעשלוס וועגן יודיש אין בירא־בידזשאַן

דער קאָמיטעט פון דער גאַנצער ווייט־מזרח׳דיגער פּראָווינץ, פון וועלכער די יודישע אויטאָנאָמע געגענט איז אַ טייל, האָט מיט אַ געוויסער צייט צייט צוריק שאַרף געטאַדעלט די סאָוועטישע און פּאַרטיי־אָנפיהרונג פון בירא־בידזשאַן, דערפאַר, וואָס עס הערשט נאָך אַלץ דאָרט אַ טענדענץ צו בענוצען רוסיש אָנשטאָט יודיש אין די עפענטליכע אַנשטאַלטען און אויך אין דער גאַנצער עפענטליכער אַרבייט. אין כאַבאַראָווסקער „שטערן״ געפינען מיר איבערגעדרוקט דעם בעשלוס (וואָס איז איצט גע[illegible]) וועגען פעריכטען אָט דעם פונדאַמענטאַלען פעהלער אין בירא־בידזשאַן. דער בעשלוס איז אונטערגעשריבען פון ליבערבערג׳ען, הויפּט פון דער בירא־בידזשאַנער רעגירונג, און כאַווקינ׳ען, סעקרעטאַר פון דעם געגענטליכען פּאַרטיי־קאָמיטעט.

דער בעשלוס לייענט זיך ווי פאָלגט:

„אומבעדינגט אַריבערפיהרען אויף דער יודישער שפּראַך די געשעפטס־פיהרונג, די בעריכט־אָפּגעבונג און די גאַנצע אַרבייט פון בירא־בידזשאַנער שטאָט־ראַט, פון די דערבייאיגע דאָרף־ראַטען, פון שטאַטישען געריכט, פּאָסט, טעלעגראַף, מיליציע, און אַנדערע שטאַטישע אנשטאַלטען. דאָסזעלבע — אין אַלע אנשטאַלטען פון די דאָרף־ראַטען, וואו די מעהרהייט בעשטעהט פון יודען, ווי: בירעפעלד, פריילאַנד. וואַלדהייט, איקאָר, נייפעלד, סטאַלינפעלד, אַמורזעט, יונגדאָרף, הימלאַנד און אַנדערע. דאָסזעלבע אין אַלע געוועררב־אַרטעלען, ווי צום ביישפּיל: „דעטאל״, „דימיטראָוו״, „איקאָר״, „אייגענע אַ־בייט״, „רעוואָלוציע־ראָד״ און אַנדערע.

דאָסזעלבע — אין די מלוכה׳שע אונטערנעמונגען, וואו עס אַרבייט אַ גרעסערע צאָל יודישע אַרבייטענדיגע, צום ביישפּיל: אויף דער נייע־פאַבריק, אין דער בירא־בידזשאַנער דרוקעריי, און אַנדערע. דאָסזעלבע — אין די יודישע טעכניקומס — פּעדאַגאָגישען, באַרג־מעטאַלורגישען און מעדציניש׳ען; דאָסזעלבע — אין די יודישע שולען, ביבליאָטעקען טעאַטער און אַזוי ווייטער.

„די עפענטליכע שילדען, אונטערשריפטען, בלאַנקען, שטאַמפּען, מעלדונגען, רעקלאַמעס, אַפישען, פּלאַקאַטען, וועגדונגען, סיי געדרוקטע, סיי געשריבענע, און אויך פערשידענע מינים מיטטיילונגען, בעשטימונגען, בעפעהלען, וואָס ווערען אַרויסגעלאָזען צו דער קענטניש פון דער בעפעלקערונג, דאַרפען זיין אויף צוויי שפּראַכען: אויף יודיש און אויף רוסיש. אין די ערטער מיט אַ קאָמפּאַקטער מאַסע קאָרעאישע בעפעלקערונג — אויך אויף קאָרעאיש. איינשטעלען אַ גענויעם ראַדיאָ־פּראָגראַם אויף יודיש, רוסיש און קאָרעאיש. זיכערען די אַרבייט פון אַלע מינים ביוראָס, וואָס פערנעמען זיך מיט אַרויסגעבען בעקאַנטמאַכונגען, צום בישפּיל אויפ׳ן וואָקזאַל, אויף ביידע שפּראַכען — יודיש און רוסיש. דערביי דאַרף דער גאַנצער אָפיציעלער שריפטליכער עניינים־אויסטויש צווישען דעם אויספיהר־קאָמיטעט פון דער געגענד ווי אויך צווישען די קאָמיטעטען פון די ראַיאָנען מיט אַלע אויבען־אויסגערעכענטע אנשטאַלטען און אָרגאַניזאַציעס געפיהרט ווערען אויף דער יודישער שפּראַך.״

דער זינדיגער זוהן פון גרויסען רבי׳ן פון ליאדי

פון מנשה אונגער

— 9. —

ר׳ משה האָט שוין געוואָלט צוריקפאָהרען; איהם האָט זיך נישט געוואָלט זעהן נישט דעם פּראָקוראָר׳ס טאָכטער קאַטערינע און נישט די אַנדערע פריינד. דער גאַרטעל פון „גרויסען מגיד״, וואָס דער פאָטער זיינער האָט איהם געגעבען פאַר אַ שמירה, האָט איהם אָפּגעהיט פון אַלע שלעכטע מחשבות.

אָבער ווען ער האָט שוין געהאַט בעשלאָסען צוריק אַהיימצופאָהרען, איז איהם אָנגעקומען אַ ידיעה, אַז זיין ברודער, ר׳ דוב בער, וועלכער איז אַפילו גאָרנישט געווען אין קורסק בעת דער פאָטער זיינער איז נפטר געוואָרען, איז אָנגעקומען צוריק פון קרעמענטשוק און די חסידים האָבען איהם געקרוינט פאַר אַ רבי׳ן. און ער איז איצט געוואָרען דער ממלא מקומו פון זיין פאָטער, דעם ליאַדיער רבי׳ן.

ווי אַ דונער האָט די דאָזיגע ידיעה געטראָפען ר׳ משה׳ן און ער האָט שוין גאָר נישט מעהר געקאָנט טראַכטען מיט אַ ישוב־הדעת. שווערע מחשבות זענען איהם שוין בעפאַלען, און ווען ער האָט בעקומען דערנאָך די איינלאַדונג צו קומען ביינאַכט אויפ׳ן באַל, וואָס דער פּראָקוראָר אַבאַליאַנינאָוו מאַכט לכבוד דעם זיג, וואָס די רוסען האָבען אָפּגעהאַלטען איבער די פראַנצויזישע חיילות, האָט ער די איינלאַדונג אָנגענומען און איז אַהין געגאַנגען.

ר׳ משה איז שפּעט אין דער נאַכט צוגעפאָהרען צום הויז פון פּראָקוראָר. די לאַקייען האָבען איהם אָנגעקוקט ווילד און האָבען נישט פערשטאַנען, ווי אַזאַ יוד דערלויבט זיך גאָר אַריינצוגעהן אין הויז פון פּראָקוראָר. ר׳ משה האָט זיך אויפגעהויבען אויף די טרעפּ, איז אַריין אין דער אָפענער טיר. אין פאָרצימער איז קיינער נישט געווען. עס האָבען זיך געוואַלגערט ליידיגע פלעשלעך, מאַנטלען און היטלען; עס האָט זיך געהערט אַ גערוך פון וויין און ווילדע געשרייען פון שיכורים.

ר׳ משה איז געבליבען שטעהן און האָט פון זיך אַראָפּגעוואָרפען דעם אויבער־כאַלאַט, און נישט ווילענדיג האָט ער אָנגעריהרט דעם גאַרטעל, וואָס דער פאָטער האָט איהם געהאַט געגעבען, און ער האָט מיטאַמאָל חרטה געקראָגען, וואָס ער האָט זיך געלאָזט פערפיהרען פון זיינע שלעכטע רעיונות; אָבער פלוצלינג איז אַריינגעקומען קאַטערינע, דעם פּראָקוראָר׳ס טאָכטער, און כאָטש ר׳ משה איז שוין געווען אַ יונגערמאַן פון עטליכע און־דרייסיג יאָהר און זי האָט איהם נישט געזעהן שוין אַ צעהן יאָהר, האָט זי איהם גלייך דערקענט און איהם אַריינגעפיהרט אין דעם זאַל, וואו דער באַל איז פאָרגעקומען.

קאַטערינע האָט ר׳ משה׳ן פאָרגעשטעלט פאַר פערשידענע גראַפען און פירשטען און הויכע מיליטערלייט, וואָס האָבען זיך געפונען אויפ׳ן באַל, און כאָטש ר׳ משה איז געגאַנגען אָנגעטון אין אַלטע חסידישע בגדים, אין אַ זיידענער, לאַנגער קאַפּאָטע מיט אַ גרויסען, סאַמעטענעם קאַפּעל אויפ׳ן קאָפּ, האָט עס איהם גאָרנישט געשטערט, ער זאָל ווערען באַלד גאָר היימיש מיט דער גאַנצער חברה.

ווייל אַלס אַ יודישען פירשט האָט דער פּראָקוראָר ר׳ משה׳ן פאָרגעשטעלט פאַר דער גאַנצער געזעלשאַפט, און דערצו אַזאַ פערזענליכקייט, וואָס דער פאָטער זיינער האָט געהאָלפען דעם ליבען צאַר זיגען אין דער איצטיגער מלחמה, ווייל ער האָט אַרויסגעגעבען אַן׳אויפרוף צו אַלע זיינע אָנהענגער, אַז מען זאָל העלפען דעם רוסישען מיליטער און אויסשפּיאָנירען די פראַנצויזישע חיילות.

האָבען אַלע געטרונקען וויין לכבוד דעם „יודישען פירשט״, ר׳ משה, און ר׳ משה אַליין האָט זיך געהייסען געבען בראָנפען, ווייל ער האָט נישט געוואָלט טרינקען קיין יין נסך.

אָבער ווי נאָר ער האָט אָנגעהויבען צו טרינקען, האָט איהם אָנגעהויבען צו שווינדלען פאַר די אויגען, און ער האָט נישט געקאָנט פערשטעהן וואָס מיט איהם איז געשעהן. ער האָט געוואוסט, אַז נישט איין מאָל האָט ער געטרונקען מיהר כוסות בראָנפען מיט די חסידים אין ליאַדי און ער האָט נאָך דערנאָך געקאָנט נאָכזאָגען זיין פאָטער׳ס אַ מאמר וואָרט ביי וואָרט; און איצט, נאָך דעם ערשטען כוס, ווייסט ער שוין גאָר נישט וואָס עס טוט זיך מיט איהם.

און ר׳ משה האָט נישט געוואוסט, אַז דאָ איז געווען אַ שפּיצעל פון אַ פּאָר יונגע אָפיציר אַז דאָס האָבען זיי אין בראָנפען אַריינגעגאָס אַ שטאַרקען געטראַנק, ער זאָל שנעלער שיכ ווערען. און כדי צו זיין זיכער, אַז ער איז שו גוט שיכור, האָבען זיי צו איהם צוגעשיקט ד גלח פון דער פּעטערבורגער צערקווע — דע וואָס האָט מיט אַ צעהן יאָהר צוריק, ווען ר׳ מש איז געווען אין הויז פונ׳ם פּראָקוראָר, איהם אַריינ געשטעקט אין דער קעשענע דעם נייעם טעסטאַמענט. און ר׳ משה האָט איהם דעמאָלט גלייך פאַר אַלעמ אין די אויגען אַוועקגעוואָרפען אויף דר׳ערד; א דעם גלח האָבען זיי איצט צוגעשיקט צו ר׳ משה צו זעהן ווי אַזוי ער וועט מיט איהם רעדען.

און ר׳ משה האָט טאַקע אין שיכרות מעה נישט דערקענט דעם גלח. איהם האָט זיך אויסג דוכט, אַז דער גלח איז אַ היימישער חסיד פון ליאַדי די לאַנגע באָרד, וואָס דער גלח האָט געטראָג האָט איהם געמאַכט יודישליך אויסזעהן; און משה האָט גאָר מיט איהם אָנגעהויבען צו רעד אין יודיש און אָנגעהויבען פאַר איהם נאָכזאָג אַ שטיקעל תורה, וואָס דער פאָטער זיינער האָ געזאָגט דעם לעצטען ראש־השנה פאַר תקיע שופר.

די יונגע אָפיצירען האָבען זיך געקאָטשעט פא געלעכטער. און כדי איהם צו מאַכען נאָך לעכער ליכער, איז צו איהם צוגעקומען אַ יונגער אָפיצי און האָט איהם פאָרגעשלאָגען א געוועט: עס וועט שנעלער אויסטרינקען אַ גרויסען בעכע בראָנפען.

(פאָרזעצונג קומט)

האַנדווערקעריי און האַנדעל

אויף דער וואַך

געַנוג מיט דער עפענטליכער קאָמפּראָמיטאַציע

ס׳קומט פאָר א שווערער קאָנפליקט אין דער אַנדווערקער־בעוועגונג, נישט, חלילה, אויפ׳ן פּאָלי־ישען געביט אָדער אין דער היגיענע פון מיינונגס־ערשידענהייטען בנוגע האַנדווערקער־פּראָבלעמען — נאָר א ריין־פּראָפעסיאָנעלער שווערער קאָנפליקט, עלכער האָט שוין און קען נאָך האָבען זעהר שווע־ע פאָלגען.

דער קאָנפליקט קומט פאָר צווישען סויטער־אַכער, וועלכע גיבען אַרויס אַרבייט און סויטער־אַכער, וועלכע נעהמען ביי די ערשטע אַרבייט. בער דאָס האַנדעלט זיך נישט וועגען דעם פאַך, אין עלכען דער שווערער קאָנפליקט קומט פאָר. דאָס יז נאָר א צופעליגקייט. ס׳האַנדעלט זיך דערין, ו דער דאָזיגער פּיינליכער און נישט אַנגענעהמער אָנפליקט קען זיך איבערוואַרפען אויף דער גאַנצער אַנדווערקער־בעוועגונג, וועלכע ווערט איצט פאַר־יילט און אָפּגעגרענעצט אויף האַנדווערקער און אַלופניקעס.

אין וואָס בעשטעהט אייגענטליך דער קאָנ־ליקט? אין דער לעצטער צייט איז דורך א רייה ירקולאַרען און פאַראָרדנונגען קלאָר געוואָרען, ו די כאַלופניקעס, וועלכע נעהמען אַרויס אַרבייט ון אַ פערלעגער אָדער אַזוי־גערופענער פאַבריקאַנ־על, מוזען דורך דעם וואָס גיט אַרויס די אַרבייט יינגעמעלדען ווערען אין דער קראַנקען־קאַסע, און בלל אָפּצאָהלען פאַר זייערע כאַלופניקעס אַלע פערזי־ערונגס־אָפּצאָהלען, די כאַלופניקעס, וועלכע לעבען אין שרעקליכע בעדינגונגען נוצען אויס די נייע ראָרדנונגען און פערלאַנגען, אַז זייערע „פאַבריקאַנטען" זאָלען זיי איינמעלדען אין דער קראַנקען אַסע, די „פאַבריקאַנטען" אָבער זענען גאַנץ אָפט און אפשר כמעט שטענדיג די־זעלבע גבירים וואָס די אַלופניקעס און וואָלטען בשום־אופן נישט גע־ענט עקזיסטירען ווען זיי וואָלטען ווירקליך גע־אַרפט טראַגען אויף זיך די לאַסט פון אַלע פער־יכערונגס־אָפּצאָהלען, וועלכע זענען נוגע זייערע אַלופניקעס. דעריבער זוכען זיי אַנ׳אויסוועג דערין אָס זיי ווילען אויעקגעבען די אַרבייט נאָר צו עלכע כאַלופניקעס, וועלכע בעזיצען פּאַטענטען יי אַזוי אַרום ווערט אָפּגענומען די אַרבייט ביי די יז אַ׳צטיגע כאַלופניקעס, וועלכע בלייבען אָהן רויט.

דאָס האָט געבראַכט צו דעם קאָנפליקט, די ערביטערטע כאַלופניקעס, ווילענדיג אויסנוצען זייער רעכט, האָבען אָנגעהויבען אַנצוווייזען דאָרט ואו מען דאַרף וועלכער כאַלופניק איז דורך זיין פאַבריקאַנט" נישט איינגעמעלדען געוואָרען אין ער קראַנקען־קאַסע, דעם אָנהויב האָבען געמאַכט יי סויטער־נייהער־כאַלופניקעס, זיי געהען צוזאַ־מען מיט קאָנטראָלערען פון דער קראַנקען־קאַסע און ווייזען אָן, וועלכער סויטער־מאַכער כ׳זאָט ישט איינגעמעלדען זיינע כאַלופניקעס און די פאָל־ען דערפון זענען קלאָרע...

פערשטעהט זיך, אַז אַזאַ מין האַנדלונג האָט געוויסען בייגעשמאַק, נאָכמעהר דערפאַר, וואָס די סויטער־מאַכער זענען אויך נישט קיין גרויסע בירים, ס׳האַנדעלט זיך דאָך מעהר דערין, אַז דער ייישפּיל קען נאָכגעטון ווערען דורך אַנדערע פאַכען אויך און די פראַגע פון צוויסען געבען „וואוהין מען דאַרף" קען אָנגעהמען אַן עפּידעמישען כאַראַק־טער.

מיר קענען אויך פערשטעהען די פערטיידיגונג פון די סוויטער־נייהער, וועלכע ווילען נישט מוחל־זיין אויף זייער רעכט צו געניסען פון די סאָציאַלע פערזיכערונגען, וועגען וועלכע זיי האָבען אַזוי לאַנג געקעמפט.

ביי אַזאַ לאַגע איז דוכט זיך דער בעסטער אויס־וועג — פערשטענדיגונג, פערשטענדיגען זיך צווי־שען זיך, די סוויטער־נייהער קעטלער מיט די סווי־טער־מאַכער אָדער אין אַנדערע פאַכען זאָלען זיך צווישען זיך פערשטענדיגען און געפינען אַנ׳אויסוועג אין דער לאַגע.

הענגט דאָך אָבער א קללה איבער דער האַנד־ווערקער־בעוועגונג אין לאָדז וואָס זי איז צוריסען, צו־צעקעלט און צובראָכען, ווייל דער גורל, אַז די סוויטער־מאַכער זאָלען געהערען צום צענטראַלען האַנדווערקער־פערבאַנד פּילסודסקיעגא 69 און די סוויטער־נייהער צו דער עקספּאָזיטור און לויט אונ־זער מיינונג, האָט דער דאָזיגער אומשטאַנד נאָך מעהר פערשאַרפט דעם פּיינליכען קאָנפליקט.

ס׳מוז דאָך אָבער קומען אימיצער און זאָגען: גענוג! ס׳קען ווייטער אַזוי נישט געהען, גענוג מיט דער פּאָלעמיק וועגען מוסרים און אַנדערע בע־שולדיגונגען, גענוג מיט דעם הפקרות, וועלכע קומט פאָר אין די אויגען פון דער גאַנצער געזעל־שאַפטליכקייט, פערשטענדיגען זיך דירעקט איינער מיט דעם אַנדערען, די צענטראַלעס מוזען צוהעלפען צו דער דאָזיגער פערשטענדיגונג, ס׳טאָרען נישט פון פאַראויס געשטעלט ווערען קיין בעדינגונגען, וועלכע זאָלען לכתחילה אוממעגליך מאַכען דאָס קו־מען צו א הסכם, גענוג מיט דער עפענטליכער קאָמפּראָמיטאַציע, א וועג פאַר אַזאַ פערשטענדיגונג קען מען שטענדיג געפינען.

י. ד.

ביטעס פון געזעלן וועגען הנחה-עקזאַמענס

קען מען אָפּגעבען אויב מ׳האָט אפילו נאָך נישט אַלע געפאָדערטע דאָקומענטען

דער טערמין פון אָפּגעבען די ביטעס ענדיגט זיך היינט

אין צוזאַמענהאַנג דערמיט וואָס עס ענדיגט זיך דער טערמין פון הנחה עקזאַמענס פאַר געזעלען, האָט א דעלעגאַציע פון די ראַטמענער פּיאַלקאַ, האַר־נעמאַן און פאָרשטעהער פון דער עקספּאָזיטור א. גלאַטמאַן אינטערווענירט אין דער האַנדווערקער־קאַמער, ס׳איז אויסגעפועלט געוואָרען אַז די פער־אינטערעסירטע געזעלען קענען אָפּגעבען ביטעס, נישט בעזיצענדיג אפילו אַלע נויטיגע דאָקומענטען, ס׳ וועלען אויך דורך דער האַנדווערקער קאַמער אָנגע־נומען ווערען ביטעס אפילו אײַנגאַנצען אָהן דאָקו־מענטען.

די נויטיגע דאָקומענטען וועט דער פּעטיציאָנט קע־נען צושטעלען אין א שפּעטערען טערמין, מ׳דאַרף אָבער געדענקען אַז די ביטעס וועגען די הנחה - עק־זאַמענס וועלען דורך דער האַנדווערקער קאַמער אָנגע־נומען ווערען נאָר היינט דינסטאַג פון 1 א זייגער נאָכמיטאָג. די וואָס וועלען נישט בעוויזען צו פון דינסטאַג פון 1 א זייגער מיטאָג קענען די ביטע נאָך אין פערלויף פון גאַנצען טאָג ערלעדיגען דורך דער פּאָסט אויף א „פּאָלעצאָגנע" בריף. דער פּאָסט־שטעמ־פּעל מוז אָבער אַרויסווייזען דעם דאַטום פון 31 דע־צעמבער 1935.

אינגאַנצען און פאַר אַל־עמען

זאָלען אַנולירט ווערען די שטייערן ביז׳ן יאָהר 1933

דער פערבאַנד פון די האַנדעלס קאַמערען האָט די טעג פאָרגעשטעלט דער רעגירונג א גאַנצע רייה וויכטיגע פערלאַנגען וועגען שטייער פּראַגען.

די ווירטשאַפטליכע ספערען פאָדערען אַז אַלע פאַלגענדע שטייערן וואָס שטאַמען פון דער צייט ביזן ערשטען יאַנואַר 1933 זאָלען גענצליך אַנולירט ווערען פאַר אַלע אָהן אונטערשייד, די דאָזיגע פאָרדע־רונג ווערט מאָטיווירט דערמיט, אַז די דאָזיגע אַלטע שטייערן וואָס זענען נאָך ביז איצט נישט איינגע־מאַהנט געוואָרען וועט מען נישט שוין מעהר קענען איינקאַסירען. דאָס וואָס עס ווערען כסדר אָדורכ־געפיהרט אינגאַנצליכע עקזעקוציעס אויף די דאָזיגע שטייערן ברענגט בלויז שאָדענס דעם ווירטשאַפט־ליכען לעבען.

ווייטער ווערט געפאָדערט אַז אַלע ביטעס פון סוחרים און פאַבריקאַנטען צו די שטייער אַמטען וועגען פונאַנדערלעגען די שטייערן אויף ראַטעס זאָלען וואָס שנעלער ערלעדיגט ווערען אויף א גינ־סטיגען אופן. בכלל דאַרף מען מאַכען די ווייטגע־הענדסטע פערלייכטערונגען ביים צאָהלען ראַטעס.

עס זאָל אויך איינגעפיהרט ווערען א ליבעראַלע בעציהונג ביי די עקזעקוציעס פון די שטייערן אַזוי, אַז זיי זאָלען נישט אינגאַנצען רואינירען דעם בעל־חוב.

עגיפּטישע סוחרים מאַכען גרעסערע קניות אין לאָדז

היינטיגע וואָך האָבען זיי געקויפט פאַר 250 טויזענד זלאָטיס טעקסטיל־סחורות

אין רעזולטאַט פון אַנ׳אַקציע פון דער לאָדזער האַנדעלס קאַמער און דער פּוילישער געזאַנדשאַפט אין קאַאירא, וועלכע שטרעבט צום אויסנוצען די פּרעאינטערעסירונג פון עגיפּטישען מאַרק מיט דער פּוילישער טעקסטיל פּראָדוקציע. זענען פאָרגעקומען וויכטיגע ענדערונגען אויף דעם געביט, אין לאָדז האָט לעצטענס געווייזט א דעלעגאַציע פון אייגער פון די גרעסטע הורט פירמעס אין דער טעקסטיל בראַנ־זשע פון קאַאירא.

דער ציל פון דער דעלעגאַציע איז געווען אָנצו־קניפּען נאָהענטע און דויערהאַפטע האַנדעלס בעצי־הונגען מיט אונזער טעקסטיל־אינדוסטריע, זיך צו אָריענטירען אין זיינע פּראָדוקציע מעגליכקייטען, צו אינפאָרמירען די פּוילישע פאַבריקען מיט די אָרטיק־לען וועלכע ווערען געזוכט דורך דעם עגיפּטישען מאַרק און אויך צו מאַכען גרעסערע קניות אין לאָדז.

נאָכן אָפּהאַלטען א נעגויע קאָנפערענץ איז דער האַנדעלס קאַמער האָבען די דערמאָהנטע דעלעגאַטען בעזוכט א רייה עקספּאָרט פירמען, נאָך לאַנגע אונ־טערהאַנדלונגען איז געשלאָסען געוואָרען א טראַנ־זאַקציע לויט וועלכער די עגיפּטישע דעלעגאַטען האָבען איינגעקויפט סחורות פאַר א פערטעל מיליאָן זלאָטעס.

ס׳איז פאַראַן א האָפנונג אַז צוליב דעם וואָס אין עגיפּטען איז אָפּגעשוואַכט געוואָרען די איטאַליענ־ישע און יאַפּאַנישע קאָנקורענץ און אויך צוליב דעם וואָס אין עגיפּטען עקזיסטירען נישט קיין אימפּאָרט שוועריגקייטען, וועלען די דאָזיגע טראַנזאַקציעס זיך ענטוויקלען און די עגיפּטישע סוחרים וועלען מאַכען גרעסערע קניות אין לאָדז.

סוחרים וועלכע ליידען פון לאַנדווירטשאַפטליכע מאָראַטאָריום

זאָלען געניסען פון גרויסע פערלייכטערונגען

זעהר א גרויסע צאָהל סוחרים און פאַבריקאַנ־טען ליידען שטאַרק צוליב דעם, וואָס זיי קומט געלד ביי לאַנדווירטען און גוטבעזיצער און קאָנען דאָס נישט אויפמאַהנען. ספּעציעל ליידען דערפון צעהנד ליגער טויזענדער סוחרים און קרעמער פון דער פּראָווינץ. פיל פון זיי האָבען די גרעסטע טייל פון זייער פערמעגען אוועקגעבאָרגט צו זייערע בעַ־קאַנטע לאַנדווירטען און איצט זענען זיי אין א שרעקליכע קלעם. זיי אַליין מוזען צאָהלען זייערע אייגענע חובות, ביי זיי אַליין ביי די סוחרים מאָהנט מען די חובות מיט דער הילף פון זאַיענטשעס און ליציטאַציעס און גלייכצייטיג קאָנען זיי נישט אָפּ־נעהמען דאָס געלד. וואָס זיי האָבען אויעקגעבאָרגט צו די לאַנדווירטען.

אין די קרייזען פון די האַנדעלס־קאַמערען איז מען דעריבער אַרויסגעטרעטען מיט א פאָרשלאַג, אַז די רעגירונג זאָל בעשטימען א מאָראַטאָריום אויף חובות פאַר די סוחרים, קרעמער און פאַבריקאַנ־טען, וואָס זיי קומט געלד פון לאַנדווירטען און גוט־בעזיצער.

מען פּראָיעקטירט, אַז קודם כל זאָל מען פאַר די דאָזיגע סוחרים און פאַבריקאַנטען מאַכען ווייט־געהענדע פערלייכטערונגען אינ׳ם צאָהלען די פער־לעגענע שטייערן. מען זאָל דאָס צולעגען אויף קליינע ראַטעס אויסצוצאָהלען אין מעהרערע יאָה־רען. און א חוץ דעם זאָל מען די פּריוואַטע האַנדעלס חובות אויך נישט קאָנען ביי זיי איינמאָהנען מיט צוואַנגס־מיטלען מיט איינמאָל, נאָר זיי זאָלען קאָ־נען אויסצאָהלען אין ראַטעס במשך פון מעהרערע יאָהרען. דער דאָזיגער העכסט־וויכטיגער ענין וועט גלייך נאָך ניי־יאָהר בעהאַנדעלט ווערען אין די מאַסגעבענדע ספערען.

נייע 50 מיליאָן אויף בוי-קרעדיטען

זענען בעשטימט געוואָרען דורך דער רעגירונג

דער מיניסטאַרען־ראַט האָט אויף דער לעצטער זיצונג, בעשלאָסען צו אַסיגנירען פופציג מיליאָן זלאָטעס אויף בוי־קרעדיטען, דערפון זאָל 29 מיליאָן זיין קרעדיט פאַר וואוין־הייזער און 11 מיליאָן פאַר אַרבייטער־וואוינונגען.

דער דאָזיגער רעגירונגס־קרעדיט האָט נישט קיין שייכות צום בוי־קרעדיט פון דער באַנק־גאָספּאָדאַרסטוואַ קראַיאָוועגאָ.

די דאָזיגע בוי־קרעדיטען זענען נאָך אַלץ זעהר קליין אין פערגלייך צו דער נויטיגקייט צו אָרגאַני־זירען די בוי אַרבייט, אַז דאָס זאָל ברענגען אויפ־לעבונג אין האַנדעל און פאַבריקאַציע.

געמיינזאַמע קאָנפערענץ

צווישען די דרוקעריי-בעזיצער צוזאַמען מיט די אַגענטען כדי צו פערבעסערען די לאַגע אין דער גראַפישער בראַנזשע

ס׳איז פאָרגעקומען א געמיינזאַמע קאָנפערענץ פון די מיטגלידער פון דער גראַפישער קאָרפּאָראַציע צוזאַמען מיט די אַגענטען, אויף וועלכער עס זענען אַרומגערעדט געוואָרען אַלע אַנגעוועהטאַגטע ענינים, וואָס האָבען דערפיהרט צו דעם שווערען קריזיס אין דער דרוקער־בראַנזשע.

עס האָט זיך ענטוויקעלט א דיסקוסיע, אין וועל־כער עס האָבען אַנטייל גענומען א גאַנצע רייהע רעדנער. מצד די דרוקעריי־בעזיצער האָבען גערעדט די ה״ה מאָשענבערג, פעליקס, ווייסקאָפּף, בראַמבערג און יאַסקאָוויטש. אַלע האָבען אַנגעוויזען אויף דער וויכטיגקייט פון דער ווייטערדיגער עקזיסטענץ פון׳ם ביוראָ, וועלכעס האָט, כאָטש אין אַ קליינער מאָס, דאָך דערפיהרט צו א געוויסער פערבעסערונג פון דער לאַגע, און עס דאַרף דעריבער נישט אונטער־ליגען קיין שום ספק, אַז דאָס ביוראָ מוז מיט אַלע כוחות אויך ווייטער דערהאַלטען ווערען.

מצד די אַגענטען האָבען גערעדט די ה״ה שווי־צער, ברומער און ריימאַן, וועלכע האָבען אָנגעווי־זען, אַז ביז איצט זענען בלויז די אַגענטען קרבנות פון דער דאָזיגער אַקציע. די סיבה דערפון האָבען זיי מאָטיווירט דערמיט, וואָס די עהרליכע אַגענטען, וועלכע גיבען אויף זייערע בעשטעלונגען אין ביוראָ מוזען צאָהלען מיט 100 פּראָצענט טייערער ווי פריהער, בעת דער דרוקער נעמט אָן די דאָזיגע אַר־בייט דירעקט פון קונדע אויף דעם אַלטען פּרייז. נישט רעכענענדיג זיך מיט׳ן צענגייט און אויך נישט דערמיט, וואָס די אַרבייטער האָבען בעקומען א לוין־הוספה, וואָס מאַכט במילא טייערער די פּראָ־דוקציע.

נישט קוקענדיג אָבער אויף די אַלע עולות זענען די אַגענטען דאָך דערפאַר, אַז דאָס ביוראָ זאָל ווייטער עקזיסטירען. זיי פערלאַנגען אָבער, אַז דער טייל דרוקעריי־בעזיצער, וועלכע האָבען זיך מתיר געווען צו דרוקען אָהן דער הסכמה פון ביוראָ, זאָלען אויף להבא דאָס מעהר נישט טון. ווייל דערמיט גיבען זיי די אונעהרליכע אַגענטען די מעגליכקייט צו קאָנען קאָנקורירען און דאָס האַמעוועט לויט זייער מיינונג די גאַנצע אַקציע צו פערבעסערען די לאַגע.

דער פּרעזעס ה׳ שייניאַק ערקלערט צום סוף, אַז שולדיג אין דער קאַטאַסטראָפאַלער לאַגע פון דער בראַנזשע זענען די דרוקעריי־בעזיצער אַליין. ווען זיי וואָלטען געווען עהרליך און זיך אונטערגעוואָר־פען די אָנגענומענע בעשלוסען, וואָלט דער מצב שוין היינט געווען א פיל בעסערער.

ער אַפּעלירט דעריבער צו די פערזאַמלטע אָפּצוהיטען די אָנגענומענע בעשלוסען, פערזיכערענ־דיג דערביי, אַז אויב די מיטגלידער וועלען זיך אָפּ־געבען א דין־וחשבון וועגען דער ערנסטקייט פון מאָ־מענט, וועט שוין אין די נאָהענטסטע פאַר וואָכען זיך אַרויסווייזען א פערבעסערונג פון דער לאַגע און גלייכצייטיג אויך אַ מאָראַלישע דערהויבונג פון דער דרוקער־בראַנזשע.

צוזאַמענפאָהר פון די האַנדעלס-קאַמערען

וועגען צוואַנגס-ווירטשאַפטליכע פעראיינען

דעם 3. יאַנואַר הויבט זיך אין קאַטאָוויץ אָן א צוזאַמענפאָהר פון די האַנדעלס־קאַמערען אין פּוי־לען. אויף דעם צוזאַמענפאָהר וועט אַרומגערעדט ווערען א קאָנקרעטער פּראָיעקט, וועלכער איז אויס־געאַרבייט געוואָרען דורך אייבעם פון די ווירטשאַפט־ליכע פערבאַנדען וועגען די צוואַנגס־ווירטשאַפטליכע פעראיינען.

אַלע ווילען ברענגען פּאַמעראַנצען

דאָס האַנדעלס־מיניסטעריום בעקומט כסדר מאַ־סען ביטעס און דעקלאַראַציעס פון פּערזאָנען, אינ־סטיטוציעס און אַנשטאַלטען וואָס האָבען מיט האַנ־דעל גאָרנישט צו טון, אַז מ׳זאָל זיי ערלויבען צו ברענגען פּאַמעראַנצען און מ׳זאָל זיי געבען איינפוהר ערלויבנישען.

דאָס האַנדעלס־מיניסטעריום האָט דעריבער פּער־עפענטליכט א קאָמוניקאַט, אַז ערלויבנישען אויף צו ברענגען פּאַמעראַנצען וועט מען געבען נאָר די פּער־זאָנען וואָס האַנדלען מיט פרוכטען און האָבען דע־רויף פּאַטענטען, סתם פּערזאָנען און אינסטיטוציעס וועלכע האָבען נישט קיין שייכות מיט האַנדעל וועלען קיין איינפוהר־ערלויבניש נישט בעקומען.